

Българската идея и демосферата – д-р Светлозар Попов

Националната идея като обществено-политически фактор

Някога, в детството ми, възрастните хора казваха: “Жена, която не е раждала и мъж, който не е служил войник, нищо не са разбрали от живота!” Тази житейска максима отдавна е само едно минало. Днес, българските жени не желаят да стават майки, а българските младежи – да стават войници.

Какво се случи с нас, българите, та толкова много се променихме? Откъде дойде това повсеместно отчуждение между хората? Ще преодолеем ли като народ демографската катастрофа? Това са въпроси жизнено важни за българското общество, доколкото пряко засягат физическото му оцеляване. Всеки, който се чувства българин и държи на своя род и име, на миналото и на бъдещето си, не може да остане равнодушен и безпристрастен пред тях. Струва се да се замислим сериозно, защото проблемът е назрял до степен, когато решаването му не търпи отлагане.

Няма да се спираме подробно на пораженията, нанесени от 5-годишното тоталитарно управление и последвалия го 10-годишен период на посткомунистическото разграбване. Тоталната икономическа, обществено-политическа, духовна, нравствена и демографска криза са факт и ние няма да го коментираме надълго. Не можем обаче да не се запитаем, поради какви причини развитието ни е толкова тромаво и противоречиво? С какво останалите страни от бившия социалистически лагер се отличават от нас, че ни изпревариха толкова явно?

Разбира се, причините са комплексни и ние няма да пренебрегваме, нито да абсолютизираме която и да е от тях. Защото примерно, икономическия фактор може да е от изключително значение, но е доказано, че раждаемостта при хората не е правопрпорционална на материалното им благосъстояние. Научно-техническото развитие, за разлика от очакванията, не ограничава обществената значимост на религията. Историята учи, че стремежът към свобода в редица случаи тържествува

и над личното его, и над страха от смъртта. Както и това, че духовното пречистване в определени моменти надмогват суетата и сребролюбието.

Ето защо, търсейки разликата между нас и останалите бивши съветски сателити, следва да открием онези качествени фактори, които доведоха до останалите очевидни днес значими количествени факти.

Навсякъде в страните отсам желязната завеса беше посегнато срещу частната собственост и частната инициатива, срещу патриархалните устои на обществото, рода и семейството, срещу духовните жалони – морал, религия, естетика, срещу свободата на личността. Навсякъде бяха натрапени централизирани, тоталитарни, марионетни, кремълско-коминтерновски режими и планова икономика. Единствено в България обаче местния режим, дирижиран от съветското НКВД си позволи погрома над националното самосъзнание и достойнството на българското население.

Никъде другаде не беше посегнато на националното име, докато нас ни преименуваха на “славяни”, “македонци”, “тракийци”, “турци”... Никъде другаде не устройха кървава баня над собственото си население само и само да му отнемат българското име и самосъзнание, както у нас направиха с т.н. “македонци”. Никъде не посегнаха на интелигенцията си, белязвайки страната със система от десетки лагери и хиляди незнани гробове. Никъде другаде не посрещаха доблестните си офицери-фронтовици с арести, процеси, репресии. Никоя друга страна не се самопредложи за съветска или юго република. Никъде другаде подправянето, фалшифицирането и ликвидирането на собствената история не беше издигнато в първостепенна идеологическа задача. Никъде другаде не бяха преследвани и репресирани хора за това, че са се занимавали с древната история на народа си. В герба на никоя друга страна не беше поставена избраната година на нейното създаване, за да бъдат заличени истинските ѝ корени. Никъде другаде партийният флаг не измести националното знаме. Никъде другаде дори и сред славянските страни, прилагателното “славянско” не стоеше пред собственото ѝ народностно име. Никъде другаде коренното население не беше така тъпкано, пренебрегвано и унижавано, както в комунистическа България. Никъде другаде чуждите имперски интереси не биваха поставяни така безпардонно над националните...

Ето защо днес, десет години след краха на тоталитаризма, не ни остава нищо друго, освен да се тровим с горчивите плодове на тази продажна антинародна и антибългарска политика. И няма защо да се учудваме нито на странящите от майчинство жени, нито на бягащите от казармата младежи. Не бива да се учудваме на стотиците хиляди емигранти – младостта и красотата на нацията. Нито на констатацията, че в другите бивши социалистически държави комунистическата върхушка, обсебвайки националните капитали, не ги изнесе навън, а ги задържа в собствените си страни. Нито на челното място, което държим в черния списък на самоубийствата в света.

И за да опровергаем тези, които са склонни да хулят и чернят народа ни, вмениявайки му всички злини и пороци по земята, нека се върнем мислено само преди столетие. Тогава, когато България възкръсваше от петвековните окови и проходаше своите първи стъпки по пътя към държавната си независимост и

икономически просперитет. Не беше ли истинско чудо Априлската епопея, разтърсила не само прогнилата Отоманска империя, но и цялото будно човечество? Как да си обясним безпрецедентния икономически подем, поставил Млада България на второ място в света, след Япония, и позволил да се говори за "българско икономическо чудо"? Нали точно тогава беше поставена съвременната урбанизация на българските градове? И пак тогава страната беше опасана с шосета и ЖП мрежа. А се работеше на ръка и с животински впрягове, без съвременните технически средства. Фабриците никнеха една след друга. Точно тогава възвисеният национален дух изуми света и наложи сравнението "прусаците на Балканите!". Съединение, Сръбско-българска война, Илинденско-Преображенско въстание, Балканска война, Междусъюзническа война, Първа световна – българският войник не позна нито едно поражение! Не даде в плен нито едно бойно знаме! Младежите тогава не бягаха от България. Тогава българските студенти от цяла Европа бързаха към България и към бойните полета...!

По-богат ли беше българинът тогава? Или по-глупав? Кое обединяваше хората и техните неволи? Кое ги правеше толкова твърди, устойчиви и добри? Защо не хленчеха, не капризничеха, не чернеха и не хулеха майка България? Защо предателите и продажниците се брояха на пръсти и всеки можеше да ги посочи? Кое даваше оная сила и смелост, която караше българите да не се съобразяват с капризите на Великите сили? Откъде бликаше неуморната вяра в собствените сили и надеждата за по-добро утре? Защото, ако тогава българинът имаше нещо в изобилие, това не бяха нито парите, нито удобствата и лукса и охолието, а своята вяра и обич към България!

Тогава беше времето, когато българите благоговееха пред българското име и младата държава и не се поколебаваха дори да погинат с усмивка на уста за тях. Когато черните забрадки бяха мерило не само за лична скръб, но и за достойно изпълнен дълг пред Родината – извор на гордост, съизмерима единствено с всемирната мъка. Когато самоотричането и саможертвата в името на Свободата и пред олтара на Отечеството бяха извисени в сладък блян. Когато поетът без капчица превзетост написа:

“Българийо, за тебе те умряха,
една бе ти достойна зарад тях
и те за теб достойни, майко, бяха!
И твоейто име само кат мълвяха,
умираха без страх!”

Беше времето, когато българите бяха единни и съпричастни. Когато чувството на взаимност ги правеше братя. Когато естествените различия не можеха да ги разединят и отклонят от общата цел. Когато:

“И всякоя възраст, класа, пол, занятъе,
вземаше участие в това предприятие:
богатий с парите, сюрмахът с трудът,
момите с иглите, учений с умът...”

Беше време, когато имането се броеше не в злато, а в челяд. Когато жените отрудени, от ранни зори до късен мрак, пълнеха къщите с деца, раждани направо

на нивата...

И всичко това се правеше само и единствено в името на Майка България. И нейната снага, обилно напоявана с юнашка кръв и женски сълзи, величава се въздигна пред света. И едни я гледаха с възторг и възхита, а други със завист и озлобление! Тогава България беше истинска майка за българите и се държеше като такава. Ежедневно и ежечасно тя раждаше герои и поети, граждани и държавници. И всички те ставаха “строители на съвременна България”! А тя и за миг не се поколеба да откликне на борбите им в Тракия и Македония, без да ги загърби, отродявайки ги, както това стори коминтерновската мащеха. Затова приюти всичките си чеда, озовали се без дом и покрив сред пламъците на пожарищата и погромите. Не го натири по света немили-недраги, подобно на посткомунистическа България. Тогава подаде ръка! Днес ги захвърли като нежелан плод! Как стана така? Как и кой превърна любящата майка в безпътна блудница?

Търсейки отговорите на тези въпроси между нас, неизбежно се сблъскваме с един и същ отговор – наличието или отсъствието на националната идея. За млада и разпокъсана България националната идея се свеждаше до обединението ѝ след Берлинския погром. Най-типичното за нейното болшевишко издание, след окупацията и преврата от 9-ти септември 1944г. беше отсъствието на такава. В това се състои и основната разлика, настъпила със страната преди и след фаталната дата. Това е и разликата ни от останалите бивши социалистически страни.

Не бива да се заблуждаваме, нито да позволяваме да ни заблуждават, че националната идея е някаква призрачна фикция, нещо имагинерно и несъществуващо. Националният дух и идея съществуват реално и като фактор оказват реално влияние върху хода на обществения живот и развитие. Можем да ги срещнем навсякъде по света и по всяко време. Не беше ли националната идея тази, която като един изправи косовци срещу Сърбия, кюрди срещу Турция, чеченци срещу Русия, ирландци срещу Британия? Която превърна Полша в страната с най-голяма раждаемост в следвоенна Европа? Нима пак тя не е в основата на албанския демографски бум от последните няколко десетилетия? При цялата си античовешка същност и фашизмът и болшеvizмът достигнаха своите върхове, обединявайки в едно десетки милиони хора, облягайки се именно на националната идея. Примерите са наистина неизброими и не е необходимо да посочим всички, за да сме наясно със значението ѝ на съществен обществен фактор и за интеграцията, и за мотивацията на обществото. Но ако и сега се намерят хора, които недоумяват за какво става дума, нека си припомнят футболното лято на 1994г. – еуфорията, заляла цялата страна, обединиха мало и голямо под българския триколюбор и за пръв път от десетилетия, превърнала името на България в нещо величави и свято. Може ли някой да забрави оная сила, която караше хората сами да излизат на улиците и площадите и опиянени от национална гордост, да се чувстват достойни и щастливи. Да се поздравяват с грейнали лица, да се прегръщат, да се изживяват съпричастни, единни, добронамерени? Тогава всички до един и българи и етнически турци, и цигани – всички бяха горди от това, че са българи! Тогава малцинствата изчезнаха. Дори изселените се български турци в Турция се чувстваха горди от своята Родина и не криеха това. Защото чувството за

национална принадлежност обединява, а не разединява, както се мъчат да ни внушат. И няма нищо общо с етническите конфликти, с войните, геноцида, ксенофобията, етническите прочиствания, с които сърбите изумиха света.

За невярващите скептици бихме препоръчали да се огледат наоколо си, защото не е необходимо да ходят надалеч и да изучават пропагандните системи на световните империи, за да разберат що е то национална идея в действие. Достатъчно е да се вгледат в най-близките ни съседи.

Тогава биха установили, че атинските политици и държавници отдавна са самопровъзгласили Гърция за еднородна (?!) държава, “забравяйки” и потъпквайки името, езика, културата и волята на стотици хиляди българи от Българска Беломорска Тракия. Без ни най-малко да се съобразяват с правото им на етническо самоопределение. И точно затова са създали цяло министерство за “Северна Гърция”, т.е. за окупираните чужди земи! Присвоили са и чуждото за тях име на древна Елада! Присвоили са и българския войвода М. Бочаров, представяйки го за грък и преименувайки го в Бочар и Боцарис, та и те да си имат поне един истински герой. А как да забравим провокацията им на световното първенство по футбол в САЩ, когато точно преди мача им с нашите национали пуснаха над стадиона вертолет с трансперант: “Македония е била и ще бъде гръцка!” Заслужиха си позора – 4:0!

Да надникнем в Сърбия. Въздигнала се от един Белградски пашалък в процъфтяваща Югославия по волята и диктата на Великите сили, западната ни съседка десетилетия беше пример за модел на изкуствена мини-империя. Тя набързо усвои нравите на истинските империи и днес я виждаме зинала да погълне целите Балкани, ако може – до Виена. Можем само да попитаме: “Какви и къде са правата на българите от т.н. Западни покрайнини?” Къде са изобщо българите от Тимошко и Моравско? Асимилирани и сърбизирани, днес техните потомци нямат вече българско самосъзнание! Как да забравим, че и македонците бяха набързо преименувани в “южни сърби”? Но и това им се стори недостатъчно, та в последните години заговориха за “шопска” нация и за “сърбско национално малцинство” в България. Дори нагло нададоха вой за етническите му права! Самозабравили се и освирепели срещу естествения стремеж на поробените народи за права и свободи – Европа доживя да види и да вкуси цялата грозота на греховния плод, който беше създала. Сърбите, комай, преиграха. Не отчетоха настъпилите промени в света и превръщайки национализма в озъбен шовинизъм, са на път да загубят. Иначе всичките им успехи досега бяха плод на национална концепция. Не отчетоха обаче, че дори и концепциите не са нещо вечно и неизменно, а следва да се развиват и обогатяват, адаптирайки се към промените в международните условия. Фалшифицираха и насилиха правдата.

Следва Румъния. Измислено име, изкуствен език, фалшиви корени! И защо не, след като едните се пишат “елини”, другите да не се представят за потомци на гордите римляни. Какво от това, че бяха най-кратко просъществувалата провинция в рамките на империята, от която сам Рим се беше отказал? Какво от това, че само до преди век-два имаха за официален език и писменост българския език и българската писменост? Гордеят се, че са потомци на старите власи (влахи), крият

обаче истината за техните корени. Представят се за даки, но мълчат пред истината за произхода им. Откъде се пръкнаха тези даки-траки на север от Дунав, след като две от общо трите провинции с името “Дакия” бяха по южния му бряг, при това във времена, когато вече никой не говореше за траки? Мълчат за това, кога, как и кой им даде Северна Добруджа – Карвунската земя на Испор цар, а по-късно и на Аспарух, обитавана от българи до днес. Това обаче съвсем не им попречи да посегнат и към Южна Добруджа и дори я бяха окупирали. И досега въздишат по нея и все не им излиза от главата. А това как се отстояват национални интереси и национална концепция ни демонстрираха и сега със сагите “Дунав мост –1” и “Дунав мост-2”!

Да се чудим ли тогава на македонистите-сърбомани, писали българите от Македония за потомци на сам-самия Александър Велики? Едните “елини”, другите “римляни”, третите “македонци”?! Добре, че Марсилия е надалече, че утре и марсианци можеше да имаме за съседи, както е тръгнало! Комично? Не, трагично! Но времето на констатациите е безвъзвратно отминало. Време е, дори със закъснение, все пак да се поучим от чуждата практика и от нашите пропуски!

Кое е общото между съседите ни и кое ги отличава от нас? Отговорът е ясен. Различието засяга единствено националните идеи. Известно е, че съседите ни, още от възникването си, са приели агресивни национални концепции, които настойчиво отстояват вече цяло столетие. Обстоятелството, че да “заредят бурето с барут” на Балканите, Великите сили са разпокъсали снагата на България, дарявайки щедро съседите ѝ, поставя последните пред острия проблем за асимилирането на чуждата земя и народ, с цел да защитят заграбеното. Така те са се изправили пред необходимостта от национална доктрина, която оправдава и увековечава изкуственото статукво. Да го направи приемливо за пред света и бъдещите поколения. И разбира се, единствения изход е бил в лъжата, в подправената и изопачавана истина, в историческата фалшификация. И в страха от истината и справедливостта. А арогантността и агресивността идат да заменят липсващите аргументи и да предадат изкуствена убедителност. Затова и ще ги видим често обединени във всевъзможни военни пактове, изградени под знамето на антибългарщината. Нагли и озлобени от гузната си съвест.

Колкото до България – потъпкана, унижена, разпокъсана – единствената национална идея, десетилетия наред, се е свеждала изключително до обединяването ѝ в рамките на изконните български земи. Поради това, тъй и досега сме нямали друг национален идеал. И пак затова сме се превръщали в твърде лесна плячка – обект на манипулации и интриги, на донор на земи за удобните комшии, които Великите сили си отглеждаха на Балканите подобно на домашни животни. Или по-точно – на дресирани зверчета, които да ползват при нужда за имперските си цели.

След деветосептемврийския погром България остана без национална идея. Лъгана, мачкана, манипулирана, отхвърляна, сочена с пръст и поставяне на колене в ъгъла, тъпкана и унизявана, тя бе доведена до състояние на безизходица и национален nihilизъм. А той верен на вековната си практика, набързо пристъпи към асимилирането ни като народ и държава. Вече имаше опита от обезглавяването

и асимилацията на волжките ни братя и българите в Прикавказието, от депортацията и разпръскването на българските колонии от Северното Черноморие. Беше дошъл часът за пълното ни ликвидиране като етнос. За окончателното ни заличаване от лицето на земята и историята!...

Проследявайки ролята на националната идея като значим обществен фактор, ние вече отбелязахме значението, което тя е играла за другите страни, попаднали под кремълски диктат. Посочихме, че чувството за национална принадлежност и собствени национални интереси при тях бяха съхранени, независимо от натрапените режими. И това се беше оказало решаващо за бързото им преориентиране на собствени релси в периода на посткомунизма. Посочихме ролята на националната идея за прогресивното развитие на съседните ни страни. Сега нека се спрем и проследим обратното явление – процеса на денационализация и възникналите от него последици. И разбира се, това ще сторим, спирайки се на собствената си, зловеща история от последния половин век.

Ерозирането на българското общество беше предвидливо заложено в руските имперски програми още преди Освобождението с отглеждането на русофилски настроена българска интелигенция в Петербург, Москва и други културно-просветни центрове в Русия. Спекулациите с общата славянска кръв и кауза, с общия език и религия водеха началото си според едни от времето на Екатерина Велика, а според други – на И. Грозни, а според трети и преди това. Тъй или иначе, налагането на панславизма като руска имперска доктрина започна с фалшификацията на историята. Затова не се мина без погром над българската книжнина, дело на обединените усилия на руската агентура и гръцките владици-фанариоти из българските земи. Така безвъзвратно беше заличено цялото книжно богатство на царската и патриаршеската библиотеки, опазени в старопрестолния Търновград малко до преди самото Освобождение. Погромът обаче беше само следствие на кабинетната фалшификация, наложила тезата за общия славянски родоначалник Масох, по чието име извеждаха названието на Москва и руснаците-московци и за т.н. “славяно-българска история”, намерила място още в летописа на Паисий Хилендарски. И както става обикновено в живота, единият порок води до втори, той пък до следващия и така нататък. Така и лъжата доведе до предателството, предателството до родоотстъпничеството, то пък до прякото физическо насилие и убийството. Навред се започна с показните улични убийства на български политици и държавници – дело на руски агенти (Ст. Стамболов, Д. Петков, Ал. Константинов и др.), мина през безсмислените кървави събития от 23-та и 25-та година. Своя апогей достигна обаче едва със съветската окупация на България и налагането на марионетния болшевишки режим. За броени месеци българската интелигенция бе физически ликвидирана, като гибелта си намериха освен политическия, икономически и културен елит, но също и десетки хиляди учители, духовници, средни и дребни търговци и производители, журналисти и други. Погромът над българското офицерство се позабави до завършването на войната и завръщането му от фронта. Последва фарсът “народен” съд и изграждането на българския ГУЛАГ.

“Мероприятията на народната власт” обезглавиха българския народ.

Жестокостта и беззаконието сковаха духа му. След това, по съветска рецепта, се пристъпи към обезбългаряването му. Започна се с погром над старата българска история. Изследванията върху древната българска култура бяха забранени, а българите бяха напълно и безвъзвратно пославянчени. Последваха репресии върху известните изследвачи. Едни минаха през лагерите, затворите и интерниранията. Други неочаквано и без видим повод започнаха да измират. Българските историци бяха насилствено откъснати и противопоставени на българската история. Но дори и тоталната подмяна на българското име със славянското не се оказа достатъчно за кремълските йезуити и техните агенти и местни мекерета, та се пристъпи към повторна спирала на обезбългаряването. “Българските славяни” бяха допълнително преименувани на македонци, тракийци, добруджанци и мизийци (все славянски народи ?!) и така бяхме подготвени за асимилиране от Титова Югославия. Последва геноцидът над българите от Пиринска и Вардарска Македония и кървавото македонизиране на българското население, придружено с хиляди избити. Но и това не бе краят, защото и след краха в отношенията между Тито и Сталин, идеята за ликвидирането на България като държава и на българското име продължи и през следващите десетилетия, когато на два пъти ЦК на БКП излиза с решения за присъединяването ни към СССР и превръщането на България в съветска република. Любопитно е и комичното предложение за отделянето на източните ни Родопи от България и провъзгласяването им за Турска Социалистическа Република. За щастие сценарият не сработи и сега можем само да се усмихваме. Друго би било ако му беше даден ход. Така сламените ни андрешковци щяха да смят света с плодовитостта си и уродливото си отроче. Това обаче съвсем не им попречи малко по-късно да спретнат т.н. “възродителен” процес. Резултатът, както е добре известно, този път не беше комичен: 300000 български турци, т.е. български граждани от мюсюлманско вероизповедание бяха насилствено прогонени от страната. Оставяйки настрана човешката трагедия и международния скандал, България отново загуби. Този път жива плът.

Спираме се на всичко това не само за да илюстрираме добре известната антибългарска същност на промосковския режим. Нито пък за да разкриваме истинското лице на “необятната братска любов”. Спираме се, за да покажем как в България беше наложен националният нихилизъм. Как страната беше лишена от национална концепция и колко фатално бе това за нея! Спираме се, за да подчертаем ролята на националната идея като формообразуващ и стабилизиращ обществото фактор, както и последиците от нейното отсъствие. И нямаме предвид единствено поредицата опити и инициативи за ликвидирането на страната ни, дело на продажните московски лакеи – родоотстъпници. Жалкото е, че насаденото състояние на национален нихилизъм обхвана широки обществени слоеве и най-вече младежта. Затова тя посрещна падането на желязната завеса с ентузиазъм. Но ентузиазмът ѝ стигна единствено до бягството ѝ от България. Поскомунистическата мащеха направи всичко възможно за да пропъди близо милион български младежи. Те пък, непознаващи чувството на национална принадлежност и гордост, възпитани в духа на националния нихилизъм, лишени от перспективите на националната идея и нямащи никакви основания да се доверяват

на довчерашната Държава-Партия, останали без вяра, надежда и любов, потърсиха по-добро съществуване. И го сториха с чиста съвест, защото мястото на Родината в тяхното съзнание беше останало празно още от раждането им.

Българската идея като обективна реалност – същност, характер, особености

Вече отбелязахме, че националната идея е значим социално-политически фактор в живота на обществото, който може да се използва като мощен лост за неговото регулиране и управление. Ето защо тя не бива да бъде подценявана, пренебрегвана или отричана поради непознаване или субективни прищевки, тъй както си позволяваха това довчерашните ни управници. Тя не е случайно и мимолетно, а напротив, почива върху закономерни и обективни корени. Ето защо опознаването ѝ е от първа необходимост за тези, които са се посветили на управлението на държавата и обществото. Защото само така биха се възползвали от нея за благо на България. И за честта на собственото си име. Защото общественик, политик и още повече, държавник без развито национално чувство и национална идея не е просто нихилист. Постът, който обществото му е гласувало го превръща в безродник, родоотстъпник и национален предател. Той лесно и бързо става проводник и агент на чужди интереси, подобно на Г. Димитров, В. Коларов, В. Червенков, Т. Живков и техните клики, които бяха подменили националните приоритети с интересите на престъпната си партия и кремълските си господари.

И така, изправени сме пред необходимостта да опознаем малко по-подробно това, което наричаме национална идея. Бихме могли да започнем като начало с разкриването на нейните корени. Защото само по този начин ще придобием представа за обективния ѝ характер и ще избегнем всичките възможни спекулации около това.

Преди това обаче следва да поясним какво разбираме под понятието национална идея. Както говори самата формулировка, касае се до идея, отнасяща се до цяла една нация. Така се изправяме пред необходимостта от дефинирането на понятието “нация”.

Според най-разпространената представа, нацията е тип етническа категория и представлява историческа общност от хора, създадена в процеса на усилените им контакти на основата на обща територия, икономически връзки, литературен език, някои особености в културата и характера им. В този смисъл нацията включва народа на една държава, консолидиран в рамките на единен пазар и общи държавни граници, без решаващо значение на кръвно-родовия фактор. И все пак следва да различаваме нации доминирани от една или повече народности, както и такива, които представляват истински конгломерат от народности. Това разграничаване, което има пряко отношение за работата ни, говорейки за българската нация. Във всички случаи обаче нацията представлява една по-развита етническа категория, в сравнение с народността и разликата се състои най-вече в степента на културното ниво, характерно за формирането на различните етнически категории.

Българската нация принадлежи към оня тип нации, възникнали върху основополагащото значение на българската народност, независимо от сложните демографски процеси, съпътствали етногенезата ѝ и присъствието на разнообразни малцинствени групи. Отчитайки този факт, следва да отдадем значимото на специфичната материална и духовна култура на старите българи, на развитата им държавност и правова система, на пълноценния и разнообразен стопански живот, включващ развито земеделие, животновъдство, занаятчийство и търговия, на смесения градско-селски начин на живот, на общата религия, език и писменост, на обща “историческа памет”. Всички тези специфични и силно изразени обективни съставки за българската народност, намират субективен *израз* в народностното самосъзнание, в чувството за принадлежност, единение и солидарност и словесен израз в общото народностно име. И точно поради това българското име придобива, в хилядолетната българска история, ролята и значението на специфичен есенциален белег, но и същевременно и на етногенетичен фактор.

Това е, което не бива да забравяме и следва винаги да съобразяваме, когато говорим за българската нация. И разбира се, то ще играе основополагаща роля за всяка една българска национална концепция. В същото време, понятието нация се оказва тясно, във формален смисъл, доколкото не включва в себе си всичките онези нейни представители, които са я напуснали по един или друг повод. В пълна сила важи това за стотиците хиляди и милиони българи и техните потомци, разпръснати се навред по света, в резултат от неблагоприятната българска съдба още от преди Освобождение до сега. На практика обаче националните концепции, като по правило не остават безразлични към това население и създават разнообразни механизми и връзки за приобщаването му към съдбата на нацията-майка. Ето защо всички подобни концепции са по същество наднационални. Можем само да съжаляваме, че България беше едно от изключенията в това отношение по време на тоталитарния режим у нас. Нещо повече, негова отличителна черта беше ревностно-параноичното отношение към тези българи и налагането на всевъзможни ограничения за контактите им с родината. И това е също проява, но и свидетелство за противобългарския характер на дирижирания от Москва марионетен режим. Излишно е да казваме, че решаването на този наболял въпрос следва да бъде сред приоритетите на новата държавна политика и като такъв не може да не бъде включен в бъдещата концепция. Казаното обаче прави българската идея също наднационална и поради това сме длъжни да различаваме две относително отделни нива в нея. Първото ниво представлява по същество националната концепция, в тесния смисъл на това понятие, тъй както го формулирахме. Негов приоритет ще бъде България и българската нация, т.е. населението живеещо в нейните граници. Второто ниво ще включва всичкото онова население, което не е чуждо на българското име и е запазило българското си самосъзнание, независимо, че живее и дори може да е било родено извън страната. Тази концепция ние ще наричаме “общобългарска”, за разлика от концепцията, която ще бъде само една част от нея. Нейн обект, както вече посочихме, ще бъде българската държава и всички българи: нацията, т.е. всички български граждани и цялата българска емиграция по света.

Националната идея възниква върху основите на националното чувство. Заговори ли се обаче за чувство, не бива да разбираме нещо имагинерно и лишено от обективно съществуване. Не бива да го свеждаме и до чисто психологичното понятие, въпреки че взаимовръзката и взаимообусловеността помежду им е явна. Можем само да заключим, че социалното явление се развива върху дълбоки, биологични корени и именно те обуславят обективната му природа. В този смисъл националното чувство представлява разновидност на груповото и родовото чувство, на чувството за общност, съпричастност, солидарност и сигурност, толкова необходими за психичния ни комфорт и нормалното ни и пълноценно съществуване. В природата на хората е склонността им да се обединяват при нужда, когато са в беда, но и по незначителни поводи и признаци, включително и без видима причина. Касае се за дълбоко инстинктивна дейност, осъзнавана като потребност. В терминологията на кибернетиката чувството изпълнява ролята на саморегулиращо устройство. В сферата на психичното чувствата и емоциите са тези, които дават субективната оцветка на нашите усещания и отношението ни към света. В този смисъл именно чувствата обединяват или разединяват, привличат или отблъскват, мотивират, активират, стимулират хората. Ето защо няма да е пресилено ако кажем, че националното чувство е онова духовно, интегриращо начало, което гарантира устойчивостта и дълголетие на една нация.

Ярък пример за това, докъде може да доведе активиращото действие на груповото, включително и на националното чувство е разигралият се в наши дни трагичен инцидент на стадион “Хейзъл” в Белгия, когато тълпа екзалтирани британски запалняковци нападнаха, пребиха и избиха десетки италиански “противници”. При това всичко беше за един футболен мач, т.е. за една игра! В цивилизована Европа! В навечерието на третото хилядолетие! И дори не беше провокирано от събитията на терена, доколкото инцидента предхождаше по време самия мач.

Струва ни се, че не е необходимо да продължаваме с други подобни примери, за да засвидетелстваме обективния характер на груповото чувство и неговата сила. Да продължаваме ли тогава да го пренебрегваме и да си затваряме очите, когато става дума за сериозните неща от живота? Когато хората са притеснени или са в нужда, в беда, пред значим проблем? Случайно ли националсоциализмът възникна точно когато Германия беше обхваната от най-голямата си национална и икономическа криза? Или фашизмът в Италия? Цял свят видя и почувства уродливия плод, който родиха двете национални идеологии, възникнали именно за защита на националните интереси. Засегнатото национално чувство обедини германците в един строй, независимо от античовешката същност на нацизма и доведе до онова умопомрачително състояние, помело като на шега и здравия разум, и вековната култура, и чувството за елементарна справедливост, хуманизъм и християнско милосърдие. Нещо повече, точно засегнатото национално чувство породило националната идея, известна под названието “нацизъм”. Затова и тя имаше толкова чудовищен и свиреп характер. Съветският болшеvizъм, при всичките си претенции за явление от напълно друг – класов порядък, само прикриваше хищническите си амбиции на падналата и унижена във войната Руска империя.

Затова наред с програмата за световна пролетарска революция, във вътрешен план, силовото хомогенизиране на обществото имаше за крайна цел не по-малко амбициозната и химерична задача да създаде единна и еднородна съветска нация?! Затова на самия връх на тоталитарната пирамида беше издигнат не друг, а Сталин – комисарят по националните въпроси. Оттам и невероятните етнически измерения на болшевишкия произвол: геноцидът, планираният глад, депортациите по етнически признак, преименуванията, заличаването и провъзгласяването на нови етноси, тъй и останали незабелязани на фона на общия погром на населението, чиито контури напоследък постепенно започват да се проясняват.

Разбира се, националното чувство може да има и съвсем други измерения и представа за това ни предоставят хрониките на националната независимост и биографиите на хилядите борци за национална свобода по света. Възможно ли е да забравим “пиянството на един народ”, описано от дядо Вазов в “Под игото”, запознавайки ни с атмосферата сред българското общество в навечерието на Априлското въстание?

Не бива обаче да се бъркаме и да мислим, че националното чувство и националната идея са едно и също нещо. Националното чувство е преживяване. То е проява на отношението на цяла една нация или на отделни нейни представители към заобикалящия ни свят и предопределя готовността, с която реагираме на него. То повишава напрежението в социалната група или обществото като цяло и ги привежда в активно състояние, готово за действие. Но колкото и силно да привлича вниманието, да мотивира и активизира, то си остава “сляпо”, както се изразява народът. Едва след неговото осъзнаване и преосмисляне системата може да заработи ефективно. В противен случай, повишеното вътрешно напрежение води до непредвидимото ѝ поведение или до вътрешното ѝ саморазрушаване. Ролята на идеята е точно в осъзнаването на породеното чувство. Тя винаги изхожда и защитава общите национални интереси, поставя целта, определя избора на посоката и чертае вероятните пътища и начините за постигането ѝ. Тя е необходимата втора компонента в саморегулиращите се системи, наречена в кибернетиката алгоритмичен апарат. При цялата си обаче необходимост и тя, подобно на чувството, не е достатъчна за нормалното функциониране и регулиране на системата.

Следва третата компонента – действието. Едва тогава системата е вече завършена. И за нас е важно да знаем, че триединството на чувството, идеята и действието е задължително условие за съществуването на всяка една система, в това число и на социалната.

В този смисъл, говорейки за съдбата на една нация, ние обезателно следва да отчитаме наличието и степента на националното чувство, в определен момент и по отношение на определени събития, на националната идея като разумното предписание и план за действие и накрая, на националното действие, съобразено винаги с националните интереси. Наличието на тази тризвенна структура е нещо напълно обективно и добре познато на науката от XX век. То, както казахме е присъщо на всички саморегулиращи се системи. И в това отношение нацията като вид социална система, съвсем не представлява някакво изключение. Учените, пък и

управниците добре знаят това. Не го знаеха и не се съобразяваха с него единствено доскорошните ни управници. И не случайно. Те, просто бяха проводници на чужди интереси. Това обяснява всичко. Както присъствието на чужди граждани (руснаци) в най-висшите етажи на властта в България (Андрей Карлович, Гриша Филипов и др.), така също насаждането на национален нихилизъм: тоталното подтискане на националното чувство, загърбването на националните интереси, отказа от национална идея. Само така българското общество можеше да бъде приспано в робската люлка на кремълските господари, за да бъде асимилирано при първия удобен момент. Националната идея следва да се различава от националния идеал. За разлика от него, който изразява изключително стремежите, т.е. заветните цели на една нация, националната идея е нещо повече. Тя представлява активно, ръководно начало, определящо дългосрочната стратегия във вътрешното развитие и външните взаимоотношения на нацията.

Следва да поясним, че понятията “национална идея”, “национална концепция” к “национална доктрина” се приемат като синоними. Все пак ние ще отбягваме последното, доколкото го намираме за компрометирано, след като дълго време е било ползвано за имперски цели и домогвания на концепции като панславизма, пантюркизма и великосърбизма.

В контекста на казаното националното чувство, дух и мисъл представляват сила. И като такива могат да се използват в качеството си на оръжие. За добро или за зло! Това зависи единствено от субекта, който я използва и контролира. И не е виновно оръжието за причинените болки, страдания, разрушения и жертви, а този, който го е пуснал в употреба. Щом обаче Господ е създал човека подвластен на чувството за национална принадлежност и то съществува обективно, хората са длъжни и трябва да се научат да владеят и използват тази сила. И това касае най-вече политиците и държавниците. Защото националното чувство е инструмент в тяхната работа. И ако някой има претенциите да бъде политик или държавник, следва да се научи да я разбира, да я оценява, да я владее и контролира, да я умее да я цени и зачита. Трябва да умее да я стимулира, провокира, моделира, без да се плаши и да си затваря очите пред нея. И когато един войник не може да си позволи да пренебрегва личното си оръжие, да се отнася небрежно и безотговорно с него, а е длъжен постоянно да се грижи и да го поддържа, така и добрият държавник трябва да умее да си служи с националното чувство, дух и мисъл. Ако той е трезв и разумен, те ще му служат вярно и ще му са от полза. Ако той е добър човек – ще ги ползва с добро и за добро. И няма защо да се бои. Националният дух в патриотизма, родолюбието и национализма е едно, а съвсем друго са извращенията му в шовинизма, нацизма, ксенофобията, расизма, панславизма, антисемитизма, фундаментализма, империализма и останалите отровни кълнове на войнстващия експанзионизъм.

Сега вече разбираме какво искаше да ни каже Иван Вазов с “Пиянството на един народ”. То обаче би било само едно странно изживяване и любопитно зрелище, ако да не беше породило идеята за бунт и свобода. Именно идеята обедини българите в едно цяло, обхождайки навред страната и извиси стремежът за национална независимост над личните интереси и човешкия страх пред смъртта.

Тя превърна покорната рая в борци за народни правдини и доведе до Априлската епопея. Въстанието вече представляваше осмисления и закономерен завършек на кипналото национално чувство, породено от националното самоосъзнаване и възраждането на потъпканата национална самоидентичност. След вековно отоманско потисничество националната идея се свеждаше до бунта, освобождението и създаването на независима българска държава. Оттук и девизът на епохата, извезан гордо върху бунтовническите знамена: “Свобода или смърт!”. И смъртта беше наистина и горда, и сладка.

Освобождението и разпокъсването на България доведе до нов приоритет и нова национална идея – Обединението. Оттук и новия девиз, изписан върху фасадата на новопостроения български парламент: “Съединението прави силата!”. Дори и последвалите неуспешни войни и национални катастрофи не можаха да сломят духа за българското единение до момента на съветската окупация и налагането на болшеvizма в България.

Утвърждаването на противобългарския, коминтерновски режим на московските агенти Г. Димитров и В. Коларов дори и само за по-малко от половин век се оказа гибелен за България. Денационализацията и налагането на националния nihilизъм бяха издигнати в първостепенна задача за продажната БКП. Ликвидирането на интелигенцията и сковаването на живия народен дух в българския ГУЛАГ, погромът на българската история и българските историци, подмяната на българското име, отказът от защита на българските национални интереси, табуто върху всяка мисъл за българска национална идея бяха само отделни щрихи от диктата на чуждата власт. Знаменателни ще си останат многократните опити за ликвидиране на българската народност и българската държавност, извисили се като истински апотеоз на националното предателство. Половинвековната съветизация наложи девиза: “Навеки с големия брат!”. Така достигнахме дъното на националното си крушение: икономическо, политическо, нравствено и демографско – до отказа си от държавен суверенитет и независимост. Отсъствието на гражданско общество лиши България от граждани, граждански инициативи и живот. Затова и миграцията на близо милион млади българи бе естествената реакция от рухването на режима. Бягството от България се оказа единствения светъл лъч надежда за мнозина. Ето защо, редно е да се запитаме: “А сега накъде?” И въпросът не е само риторичен. Той е от жизнено важно значение за България и за българите. И по същество означава, изправянето пред проблема за националната идея. Идея, която да прочисти отровеното съзнание на българското общество. Която да го обедини и стимулира. Да посочи заветната цел и увлече народа след себе си! Защото въобразявали си някой, че можем да се оправим в мрака на посткомунистическия хаос без помощта на пътеводна звезда? И кое тогава ще ни обедини, ако не националната идея? Кое ще ни стопли без взаимност, съпричастност, солидарност? И кое ще ни вдъхне тъй необходимите ни вяра и надежда?

Отговорът е един. И това е националната идея. Без нея ще бъдем без изход, без избор и без шанс. Без нея ще останем без име, без идентичност, без собственото си “Аз”, без род и родина, без минало и бъдеще! Останали без корени сме обречени

да загинем като народ и държава. Знае се на кого това е изгодно. Не обаче и на самите нас. И затова не бива да го допускаме. Не можем да продължаваме да я караме все така в безпътица, нехайно и безотговорно. Попаднали на дъното, ние имаме нужда от национална идея, за да ни помогне да се отблъснем от него, да изплуваме на повърхността и доплуваме до спасителния бряг.

Сега, след като посочихме ролята на националната идея като фактор за развитието на обществото, след като разкрихме нейните *обективни основи* и я определихме за естествен елемент на духовния му живот – задължителен за нормалното му функциониране и след като наблегнахме на крещящата необходимост от такава за излизането от тежката катастрофа, резултат на полувековния тоталитарен характер и противобългарски и антинационален по същност промосковски режим, следва да потърсим и очертаем грубите контури на новата българска национална идея. *По същество* това представлява изграждането на дългосрочен *план* за бъдещото развитие на България, към който трябва да се придържат българските правителства и българското общество като цяло. Основното изискване към този план е той да осигурява просперитета на държавата и добруването на обществото. Това означава от една страна да бъде печеливш, а от втора – да не допуска излишни рискове, които биха разстроили обществото, подобно на националните катастрофи от изминалия век. На първо място новата българска национална идея трябва да има спасителен характер, за да изведе благополучно страната ни от посткомунистическото блато, в което сме затънали. Същевременно обаче това съвсем не е достатъчно. Защото просперитет и добруване не означава просто съществуване. Ние и досега си имахме такова – без име, без минало и бъдеще, без собствено “Аз”, само с едно настояще, подобно на домашните скотове. Просперитет означава материално благосъстояние, но най-вече духовно процъфтяване и извисяване! Това означава издигането ни като общество по определени пунктове над останалия свят. Извисяване, което осигурява и подхранва националната ни гордост и самоидентификация, което не отблъсква, а привлича и увлича другите народи. Което търпи положителна оценка и одобрението на световната общественост и става пример за подражание. Което издига българското име пред света и го прави познато и желано навред. И нека не бързае да даваме израз на скептицизма си и не откриваме преждевременно дискусиата: “възможно ли е това?” Изискването е задължително за една национална идея. Искаме ли да градим такава сме длъжни да го открием и посочим. Как иначе ще спечелим нацията, за да я приеме и последва? И най-хубавите приказки за материално благополучие в бъдещето не са достатъчни. Още повече след горчивия опит от злополучното строителство на социализма и комунизма, на който бяхме свидетели. Защото и най-наивните проумяха как се разграбва натрупаното народно богатство. И защото българската младеж недвусмислено показва, че не желае повече празни приказки за благоденстващо бъдеще при мизерно настояще. Тя набързо разкри лъжата и отказа да дава вярата си даром, срещу голи обещания. Ето защо националната идея трябва не само да е насочена към бъдещето в дългосрочен план, но и да дава нещо в настоящето. И това нещо да е достатъчно голямо по мащабите си, за да може да ангажира цялата

нация без да пренебрегва и изключва когото и да било.

Оказва се, че *изискванията* ни към търсената национална идея са твърде високи. Тя трябва да е спасителна. Да е мащабна, печеливша, но и реална, и прагматична. Да играе ролята на обединител на нацията. Да мотивира и стимулира. Да привлича и увлича. Да е ориентирана към бъдещето като изхожда от миналото, но без да загърбва настоящето. Да свързва материалното с духовното. Разбира се, трябва да е приемлива за света, което ще рече да не бъде конфронтационна и егоцентрична. Да е чужда на насилието и посегателството. Да не се гради за чужда сметка и върху чуждото злощастие.

Посочените изисквания маркират, до голяма степен, контурите на желаната национална концепция. Тя обаче трябва да е съобразена и с *условията*, в които се развива българското общество. Поради това, редно е преди да пристъпим към формулирането на целите, задачите и принципите на българската национална идея, да посочим външните и вътрешните условия, в които тя ще трябва да действа. Да диференцираме разнообразните и разнопосочни фактори, които ще ѝ оказват влияние. Да потърсим тяхната оценка, за да имаме яснота за съпътстващите и срещуположни сили, на които тя ще бъде подложена. И да не забравяме, че част от тях ще играят ролята на опасни подводни рифове, готови във всеки момент да ѝ причинят пробойна и да я унищожат.

Основната част от проблемите са породени от ерозията в самосъзнанието на българския гражданин, резултат от съзнателното, целенасочено и безпрепятствено пагубно влияние на чужди, външни, агресивни влияния, дело на имперски, политически и идеологически доктрини. Не бива да се забравя, че днес, значителна част от българското население живее със самосъзнанието на славяни, турци, македонци и производство., че не се зачита и страни от българското си име, с което се поддава на външна асимилация. Българската национална концепция следва да преодолее и пречупи веднъж и завинаги тази порочна практика. Трябва да се направи всичко възможно, за да се гарантира запазването на българското национално самосъзнание в дългосрочен план не само на хилядите емигранти, но и на потомствата им, създадени в чужбина.

Безспорно най-сериозната и значима по отношение на българската национална идея си остава опасността от действията и провокациите на т.н. пета колона в българското общество. Естествено това са хилядите представители на бившата комунистическа номенклатура и на свързаните с режима репресивни органи, които загубиха част от безграничните си привилегии. не бива да се забравя, че това са хората, концентрирали огромна икономическа и политическа власт в страната. В техни ръце са милиардите заеми вземани през 80-те години, почти изцяло стопанската собственост, банките, транспорта, медиите, съдебната власт, силовите структури, десетките политически партийки – недоносчета, синдикалните организации, огромна част от казионната научна и художествено-творческа интелигенция, възпитаваното в съветски военни школи офицерство, бездуховната църква. Като по правило всичките тези структури и техните представители са изразители на чужди интереси и по същество представляват явна, открита, агресивна и омерзена от собственото си падение чужда агентура. Най-вече

кремълска. И във всички случаи противобългарска! Именно действията на тази пета колона, умело дирижирани отвън, са основната пречка за нормалното развитие на страната през последните десет години на “преход”. Именно те манипулират обществото и бойкотират развитието на демократичните процеси. Именно те подменят пазарната икономика с икономиката на скритите монополи. Те дирижират и ползват сивата икономика, армията мутри-дегенерати, фараоните и пирамидите. В техните мръсни ръце са цялата куча преса, както и “националните” медии – БНТ и БНР. Затова и ежедневието ни е наситено с черни прокоби, с откровени лъжи, манипулации, компромати, богато гарнирано с кал и оплювки. Цялата тази сатанинска сила продължава да е на разположение на московските си господари, да трови съзнанието на народа и да продава българските интереси. Ето защо всеки, който е решил да работи върху изграждането на българската национална концепция, следва не само да се съобразява с наличието на коментираните ретроградни и чужди сили, но и да търси изход за ликвидиране на влиянието им. Десет години посткомунизъм начело с бившите номенклатурчици, ченгета и техните мутанти и креатури стигат! България трябва да отхвърли тяхното бреме! Да се очисти! За да тръгне по пътя на своето ново възраждане!

Това са, най-общо казано, опасностите пред една национална идея, чиито корени водят началото си от недрата на българското общество: нейното изкривяване и нейното съзнателно и целенасочено бойкотиране и профанизиране. Наред с тях обаче са налице и редица външни опасности, с които също трябва да се съобразяваме. И на първо място сред тях е добре известната ни руско-съветска опасност. В исторически план, още от времето на създаването на първото руско държавно обединение – т.н. Киевска Рус, до ден днешен Русия е най-отявленият и последователен враг на всичко българско. Замислена като алтернатива на Киевската българска държава на Бат Баяновите наследници от хазарския суверен, тя последователно ликвидира българската държавност в земите на старата Кубратова България, а след това и на Волжко-Камска България и на Дунавска или Аспарухова България. Неслучайно Димитър Съслов говори за вековната руска омраза срещу всичко българско, резултат на руския малоценностен комплекс пред българското име и минало. И това са го разбирали още българските възрожденци далеч преди т.н. Освобождение. Затова и прочутите слова на екзарх Антим I: “Да! Вие ни освободихте, но от вас кой ще ни освободи?” Користните руски цели на Балканите и в България са били добре известни на Г. Раковски, Хр. Ботев и И. Вазов. С. Стамболов ги е прозрял още като студент в Одеса. Затова е бил и толкова непримирим. Затова е бил и посечен от руски платени убийци. 3-ти март не донесе свободата. 3-ти март само замени турската власт с руска. Подобно на 9-ти септември и 3-ти март е ден на поредната руска окупация. Няма друга държава, която да разполага с толкова многочислена агентура, пропила до такава степен българското общество, българските институции и народно съзнание. Голямата част от злините сполетели народа и държавата ни са отровния плод на подмолната и коварна руска политика и това, колкото и да се премълчава е добре известно на всеки, който е тръгнал да дири корена на злото. Никой друг като Русия няма толкова вина за сполетелите ни национални катастрофи и човешката трагедия,

разпънала на кръст мъченическият български народ. Затова и днес всяко обществено-политическо събитие в България следва да се разглежда и оценява в контекста на руските имперски интереси, за да се придобие реалната представа за неговата същност, цели и задачи. Ето защо, крайно време е казаното не само да бъде осъзнато от българските политици и държавници, но и да се вземат решителни мерки за ликвидирането на тази порочна и пагубна практика. Само така можем да стигнем до свободата и независимостта си! И българската национална концепция трябва да дава отговора на този въпрос.

На второ място, следва да сме наясно с враждебното обкръжение, в което сме принудени да живеем. Откъснатите български земи, дадени в дар на съседите ни представляват истински трън в собствените им очи. Гузни от безчестието на грабежа и силовата асимилация, денационализация и обезбългаряване, съседите ни, без изключение са наложили антибългарски доктрини, които нагло и умело налагат на световната общественост в наш ущърб. Нещо повече, те и днес продължават нагло и цинично да проявяват претенции за нови български територии и части от българското население. И най-жалкото е, че досега България не намери дори и веднъж достоен отговор в своя защита и не дискредитира несъстоятелните, имперски посегателства срещу себе си. Обратно, инспирираната от половин век кремълска теза: “Да не засегнем и обидим съседите” тегне като табу над държавниците ни и ни превръща в лесна плячка за всякакви външни инсинуации: Южна Добруджа, “шопска нация”, “македонски език” и нация, македонско малцинство в България и македонизиране на древната българска история, етническа асимилация и погром над българското население в Западните покрайнини, Поморавието, Северна Добруджа, Вардарска и Егейска Македония, голямата част от Тракия, ползването на българите-мохамедани за налагането на панислямистки и фундаменталистски тенденции и интереси и ерозирането на българското общество. България трябва да намери сили и средства за да противодейства на доктрини като великосърбизъм, македонизъм, елинизъм, пантюркизъм, ислямизъм, да изработи адекватно поведение и защити интересите си. И това е също задача на националната концепция.

От трета страна, не бива да забравяме и естествените слабости на света, към който сме се упътили. Всеки опит за идеализирането му ще бъде сериозна грешка и недопустима наивност. Грубият прагматизъм, перфидният егоизъм, себичността и лицемерието на Европа никога не бива да се пренебрегват. Колкото и да бъдат критикувани, имат напълно обективен характер. Важното за нас е все пак, че тя съумя и превъзможна агресивността, експанзионизма, разделението, нетърпимостта. Нова и обединена Европа е шансът на всички европейски народи и всеки, който не се съобрази с тази съвременна тенденция може само да загуби. Затова независимо от старите рефлексии и комплекси нещата са съществено променени. Следва да сме наясно с казаното, да се съобразяваме с него и да го използваме за собственото си благо. Само че без излишни илюзии и самоунижаващи реверанси.

Една значителна част от *опасностите* пред всяка национална доктрина се крият в крайните, екстремни състояния на задаване и интерпретирането ѝ,

състояния, които излизат извън определените и допустими международни норми, граници и правила на поведение. Извеждането извън приетите стандарти води до нарушаване на естественото равновесие, до дисхармония, а от там и до негативни последици, превръщащи концепцията в нещо нежелано, неприемливо и опасно. Естествените крайности, до които може да стигне и на които може да стане жертва една национална идея са, от една страна, националния нихилизъм, с присъщите му прояви на родоотстъпничество и национално предателство. От друга страна това са агресивния шовинизъм, ксенофобията, войнстващият експанзионизъм. Колкото до България, само през изминалия век, тя опозна до болка и едната и другата крайности, било като субект, било като обект. Затова сме и оптимисти, че съвременните ни политици, държавници и обществото като цяло, ще са направили своите изводи и ще са се поучили от грешките и слабостите на предшествениците си. Накрая, не бива да се пропуска и друга една опасност, която води началото си от идеалния характер на всяка концепция. Казаното, отнесено към националната идея означава, че тя като нещо дълбоко съкровено за цял един народ, носи елементите на святост и свещеност. Ето защо попаднала в нечистоплътни ръце, те лесно я биха омърсили и обезсмислили. Имайки предвид казаното и вражеската среда, в която ще се налага да функционира българската национална идея, налице е явната опасност тя да бъде съзнателно дискредитирана и компрометирана и превърната в жалка гротеска. Основна задача на българското общество е да не допусне разиграването на подобен сценарий, да посочи и изолира злосторниците и продажното им дело.

Сега, след като се спряхме на същността и характера на националната идея, след като посочихме положителните и отрицателните условия, в които ще бъде изградена и утвърждавана, както и опасностите, които могат да я компрометират и обезсмислят, нека обърнем поглед към самата концепция. Вече се постаряхме да придобием известна представа върху най-грубите ѝ контури. Нека сега да се опитаме да изградим модела, на който в един по-следващ етап ще трябва да вдъхнем живот. Това ще рече да фиксираме целите, задачите и принципите, които трябва да преследва и на които следва да отговаря концепцията.

Както посочихме, в най-общ вид, националната концепция ние разглеждаме като цивилизовано средство, което има за *цел* да осигури всеостранния просперитет на българския народ и държава в условията на съвременния отворен, интегриран и глобализиращ се свят, при гарантирано опазване на българското име и самосъзнание. Като всяка национална концепция основният акцент поставяме върху българския народ и държава, за разлика от половинвековната практика за доминиране е диктат на теснопартийни и великоруски интереси. Основните цели виждаме насочени към осигуряването на благоденствието на целокупния български народ, независимо от пол, възраст, гражданство, етническа, верска и политическа принадлежност; изграждането на България като стабилна, сигурна, демократична и правова държава – истинска майка и притегателен център за всички българи, където и да се намират те по света – опора, защита и гарант за пълноценното развитие на българския интелектуален и духовен гений.

И така, *обект* на националната идея са българинът и България т.е. човекът и

държавата. Целите ѝ намираме във всестранното развитие на тези три основни компонента. Следват *задачите*. На първо място поставяме дефинирането на обекта, т.е. понятията “българин” и “България”. Като втора задача виждаме изработването на формулата, около която народът може да се обедини и която ще осигури единението ни като цяло. Също и девизът, зад който той би застанал и в името на който би приел необходимите усилия, жертви и лишения. Следва подготовката на програмата, която да изведе България от неблагоприятното състояние, в което сме изпаднали и да осигури реалното ни развитие и просперитет, както и действията по нейното реализиране. Всичко това изисква подготовката на интегрирането ни в евроатлантическия свят, при условия, запазващи българската идентичност и националното ни достойнство. На пето място поставяме защитата на човешките права и свободи на българите във и извън границите на България. Следва работата по защитата на българските национални интереси и стабилност, отпорът на вражеските, противобългарски доктрини, на антибългарските действия и сплетни на нашите зложелатели, както и задушаването и ликвидирането на чуждата агентура у нас. И накрая, като последна задача виждаме работата по опознаването на истината за древното и величаво българско минало, възпитанието в чувство на родолюбие и патриотизъм у подрастващите и цялото население и преклонението пред българските добродетели и име.

След фиксирането на целите и задачите на българската национална концепция, следва да маркираме и принципите, върху които ще бъде градена тя. С това ние ще споделим вътрешните ѝ правила и норми на допустимост, както и границите на приложението ѝ. Само по този начин ще разсеем всичките опасения, които буди една национална концепция за света и ще пресечем в зародиш евентуалните опити за спекулации и нападки срещу нея. Като пръв от принципите ще посочим принципа на единението. Стремежът концепцията да е насочена към всички българи по света и да обхваща, колкото е възможно по-голяма част от тях я превръща във всебългарска концепция. Разбирателството и солидарността между българите следва да бъдат издигнати като всеобщ нравствен принцип и държавна политика. Друг основен принцип, залегнал в основите на националната идея е този на демократичността. Развитието на гражданското общество, съблюдаването и равенството пред закона, хуманизмът и придържането към общочовешките ценности и цивилизационни норми на живот са само отделни страни от посочения втори принцип. Във външен план е заложен принципът на мирното съвместно съществуване, но не този, към който се придържаше и както го правеше бившият СССР, а този на отворените врати, на откритите и ясни отношения, на цивилизованите диалози и на международните правни норми. Следва принципът на активността, което ще рече, че животът ще се гради по личната инициатива на гражданите, организациите и институциите, а не под задушавания диктат на чуждите интереси. Това не означава държавата да бъде пасивна. Напротив, особено във външен план, за отстояването на българското име и достойнство държавните институции следва да бъдат изключително активни и точни в действията си. Нещо повече, те трябва да се съгласуват и да са в синхрон с действията на гражданите, на

гражданските и стопанските организации.

С това завършихме запознаването си с основните цели, задачи и принципи на националната идея. Сега вече можем да приемем, че разполагаме с по-пълни и определени представи за нейните форми. Посочихме и съдържанието ѝ – българинът, България и българщината. Възниква въпросът за вътрешната ѝ структура. И за да успеем да го решим, следва да се обърнем към онова общо за народа и държавата начало, което не само ги свързва в едно цяло, но което определя най-интимната им специфика. Убедени сме, че само по този начин бихме стигнали до вярното му решение.

Националната идея и българският етноним

“В началото беше Словото, и Словото беше у Бога,
и Бог беше Словото.”

Евангелие от Йоана (1:1)

Вече стана дума, че народността има представлява словесен израз на съвкупността субективни и обективни признаци на конкретната народност. Същото касае и нациите, възникнали върху основата на една доминираща народност, какъвто е случаят с българската нация и държава. Ето защо, стане ли въпрос за българската идея, за българската национална идея, Божието Слово може да е само едно. И то се свежда до определението БЪЛГАРСКИ на народа, земята, езика и държавата, които трябва да обслужва тя. Затова и изграждането ѝ следва да наченем от него. Именно поради тази причина, обръщайки се към Българската национална концепция, ще започнем с едно наше по-старо изследване, посветено на българското име.

Българското име в представите на другите народи

Тази статия, посветена на българското етническо име беше изнесена на научната сесия на Морски научен форум – Варна през 1996 г. и публикувана в сборника на сесията – том IV. В нея се изследва определен кръг от думи и понятия, изградени върху корена на българското име. За целта прибягнахме до три от основните разновидности, под които то може да се срещне: БЪЛГАРИ, МАЛКАРИ и БУРГАРИ. И първият извод, до който достигнахме се състоеше в това, че присъствието на корена на името ни в толкова голям брой думи и понятия, при това с толкова различаващи се помежду си значения, изключва вероятността то да е било взаймствано от тези думи и понятия. Нещо повече, оказва се, че най-често използвания подход за обяснението му досега представлява явен абсурд. Напротив, тази ситуация иде само да покаже, че всички подобни думи и понятия само отразяват етническото ни име, без обаче да го определят. Че те са само следствия, функции, нещо вторично, а съвсем не са първопричината, аргумента. Това пък свидетелства, че името ни най-вероятно не е дело отвън и не ни е дадено от чужди народи, а че по същество представлява самоназвание. Колкото до многобройните

примери, срещани в езиците на толкова много, различни и дори изчезнали през вековете народи, те само свидетелстват за дълбоките и трайни контакти на дедите ни с тези народи, някои от които откриваме днес отдалечени на хиляди километри от нас, а други отдавна вече и не съществуват.

Анализът на думите от трите коренови спектъра позволи всички те да бъдат диференцирани в няколко семантични групи. Изхождайки от езиковата им принадлежност, успяхме да проследим назад във времето и в пространството развитието на този род лексеми. Така открихме следите на името си още в най-ранните човешки цивилизации. А това ни помага да установим не само времето на възникването му, но и онова най-първично значение, влагано му от далечните ни предшественици, което ги е изпълвало с чувството на гордост и достойнство.

По-долу ние ще се постареем да разширим основите на изследването си. На първо място, разбира се, ще допълним нови примери към вече посочените. Ще диференцираме и нови семантични групи. Наред с това, ще се спрем и на някои по-нови теоретични разработки, които аргументирано и задълбочено се съгласуват и потвърждават собствените ни резултати. Наред с това ще потърсим нов поглед върху българското име, обръщайки се към митологиите и към топонимиката на древните народи. Този значителен резерв не е бил използван досега задълбочено. Така допълнително ще прецизираме досегашните си резултати, отсявайки случайното от закономерното.

Струва си като начало да се обърнем към статията “Нова възможност за тълкуване на името “българи”, на д-р Тачо Танев, поместена в кн. 7 на сп. “АВИ-ТОХОЛ”, 1997г. Връщайки ни към придобилата най-голяма популярност хипотеза на Томашек-Вамбери-Немет, извеждаща българското име от тюркския глагол БУЛГАМАК със значение: смесвам, разбърквам, въставам, бунтувам се, авторът обръща внимание върху негативния смисъл, влаган в съдържанието му. Защото, както правилно отбелязва Т. Танев, те тълкуват етнонима БЪЛГАРИ в “смисъла на най-долната човешка утайка, която била останала след бурята на хунското нашествие към Запад и която след разрухата му се била стекла и събрала около блатата на Меотида – Азовско море, за да живее чрез грабеж”. Справедливо породеното възмущение от посегателството върху достойнството ни като народ, го кара да обърне основателно вниманието върху една премълчавана от хипотезата страна на въпроса: “Защо и как людете на един от най-старите днес съществуващи европейски народи – са се били съгласили да възприемат като самоназвание едно, според проф. В. Томашек, крайно отрицателно по смисъла си народносно име, дадено им без друго не от тях самите, а от други, и то враждебни тям народи; защо и как тия българи са се били съгласили да го носят и да се гордеят с него; защо те упорито са държали на него; и защо те са завещали на потомците си такова должно име. Какъв е този противоестествен езиков механизъм, който да накара хуногундура Кубрат (или Аспарух) да възприемат да се наричат сами с грозното и противното Томашевско име “българин=мръсник...”

Всичко това кара изследвачът Т. Танев да предприеме свой самостоятелен анализ върху значението, носено от българското име, изведено от тюркското БУЛГАМАК и корените му БУЛГА и БУЛА. За целта той изгражда пълен коренов

спектър от значенията на корените БУЛГА и БУЛА, ползвайки се от извънредно богатия и ценен речник на Е. Севортян, предоставящ обширен езиков материал от всичките, повече от сто стари и съвременни тюркски езици. Обобщавайки смисловите значения, които открива с тези корени, Т.Танев установява, че е възможно всичките те да бъдат групирани в три относително самостоятелни дяла: I дял – думи, свързани с представата за бъркотия и насили (общо 45 думи); II дял – за размесване и мръсотия (58 думи); III дял обхваща най-разнообразни и дори раздалечени по смисъла думи – общо 35 на брой. Общото за всички тези 138 думи и понятия е, че почти без изключение те са носители на отрицателно значение и звучене. И това не само прави впечатление, но и го стимулира да тръгне и да търси причината за създаването се положение, както и възможния изход от него.

За целта г-н Танев се насочва към две от постановките, формулирани от автора на Речника в неговия увод. Първата – непостоянството на гласните звуци в тюркските езици и възможността им за трансформация. Например в якутския и тувинския езици общотюркското (А) се преобразува в (Б). На второ място Е. Севортян постулира “фонетичното непостоянство на корена”, т.е. неговата многовариантност. След това, наблягайки на типичното за запис на българското име с помощта на ударената гласна (Б), почти специфична за българския език като звук и запис, той стига до извода, че през IX в., когато със сигурност името ни писмено засвидетелствано с корен БЪЛГ (БЛЪГ) и когато тюркските езици са били едва в началото на развитието си, коренът БУЛГА не би могъл да бъде свързан с името ни. Следователно излиза, че коренът БЪЛГ, от който произлиза името ни БЪЛГАРИ, не е идентичен с корена БУЛГА, с който повече от век европейските езиковеди свързват името ни. А сега, обръщайки се към двете посочени от Е.Севортян правила, Т.Танев търси в Речника и намира такива думи, у които кореновата гласна ако и да не е (Б), то поне позволява трансформацията в нея. Оказва се, че единствените подобни корени са БАЛК, ПАЛТ, БАЛТ и БАЛКЪ. Изследвачът обаче не спира до тук, а издирва десетки думи от новия коренов спектър. След това като изследва смисловото им значение той ги подразделя в четири семантични групи: I група – думи, свързани с представата за светлина и пламък; II група – за стопяване и омекотяване; III група – за процъфтяване и красота и IV група – за блясък и светкавица.

Веднага се вижда, че корена БАЛК, както и целият му спектър са напълно различаващи се смислово от значенията на кореновия спектър на корена БУЛГА и включва понятия с напълно противоположно значение. А това означава, че хунобългарският корен БЪЛГ е произведен не на БУЛГА, а на по-древния и фонетичен сходен нему корен БАЛК. Констатацията не бива да учудва, имайки предвид наименованието на кавказките ни родственици БАЛКАРЦИТЕ, както и някои ранни форми в запис на българското име като БЛКАР и БОЛКАР.

Както се убеждаваме сами, изводът, до който стига Т.Танев не само, че не е лишен от основания, но и напротив, е в пълно съзвучие и дори подкрепя собствената ни констатация. По начин подобен с тюркските БУЛГА и БАЛК стои положението с българското име в Западна Европа през средновековието. Тук ревностното римокатолическо духовенство и изплашената за властта си

аристокрация влагат всичко най-долно в названието БУГР, превръщайки го в презрително и отблъскващо прозвище. Напротив, древните културни перси, индуси, памирци, кавказци, келти, фриги, включително и високоцивилизованите шумери и асиро-вавилонци извеждат от близките корени БЪЛГ, БЪЛК, БЛЪГЕР, БАЛГЕН, ПАЛКУ, МАЛК представата за светлина и блясък и в пряк природен и физически, и в духовен и социален аспект.

Въпросът обаче има и втора страна. Дълбоко отрицателният характер на значенията на целия коренов спектър БУЛГА, широко навлязъл в тюркската лексика, както и отсъствието на трансформацията У->Ъ, при наличието на трансформацията а->Ъ свидетелстват, че тюркското БУЛГА не е пряко свързано с българския етноним. Нещо повече, те развенчават тюркската хипотеза за българския произход. Въпросът, че не коренът БУЛГА, а по-древният корен БАЛК има отношение към българското име, говори за неговия по-древен произход, далеч преди появата на самите тюрки като народ.

Нова сериозна стъпка в изследването на българското етническо име прави В. Стоянов с внушителната си и особено ценна статия “Българският етноним в светлината на една еволюционна теория”, поместена в сп. “АВИ-ТОХОЛ” кн. 7 и 8 от 1997г. Авторът обръща заслужено внимание на обстоятелството, че в голям брой тюркски езици и в частност в алтайския, както и в някои ирански езици, имената, включително и етнонимите, обозначават както отделния предмет, така и целия род предмети. Отнасяйки тази особеност към етнонима БУЛГАР и неговите варианти: БОЛХАР, БАЛКАР, БУРГАР и производство и по-редките му форми БУРГАН и БУЛГАН, както и към косвено свързаната с името форма БУЛГАК, той стига до извода, че “вариантите на българското народностно име, както и косвено свързаните с него обозначения, представляват производни на една и съща основа БАЛК-БАРК, образувани чрез присъединяване към нея на древните показатели за събираемост – множественост (а)р, (а)н или (а)к. От друга страна, позовавайки се на редица примери, той предполага, че наред с основата БАЛК и успоредно с нея е съществувала и основата БАЛТ. Изследвайки тези основи той разграничава нов корен БАЛ и постпозиционна морфема, която посредством формантите к/г и т/д образуват нови лексеми с близко или дори с еднакво значение. “По всяка вероятност – разсъждава авторът – праформата БАЛ (с фонетични варианти БАР, БАС, ПАЛ, ПАН, МАР, МАЛ, МАН и т.н.) представлява древна евразийска лексема, застъпена сред огромен брой географски, етнически и езикови наименования в Европа, Азия, Африка и Далечния изток. В редица езици нейните разновидности наред с останалата си семантика притежават основно значение “същество, човек, мъж”, а в разширен смисъл – “роб, слуга; воин; вожд, цар; господин и господар” ... и т.н. С присъединяването към тях на суфикс плуралис възниква множествена основа, обозначаваща някакъв брой мъже, група от хора, люде. В процеса на езиковия развой такива лексеми могат да придобият ново съдържание и от обозначения на определено делимо множество да се превърнат в названия на една неразчленима съвкупност. Използваните при това форманти обикновено губят събирателния си характер и се сливат с основата, което позволява впоследствие към тях да се прибавят други множествени показатели.

Новата по съдържание дума вече бива разглеждана не като колективно наименование на група мъже (хора), а като съвсем различна основа в ед.ч. (род, племе, народ), която обаче според обстоятелствата може да обозначава и единичния член на общността. Подобни форми представляват най-ранното самоопределяне на всеки етнос и съответстват на неговото първоначално (само)название”. “ Не е изключено – продължава авторът – подобни структурни изменения да е претърпяло и българското народностно име, т.е. името на онзи етнически елемент, който е успял да наложи елементите БАЛ, БАЛК, БАЛКАР над самоназванията на другите племена, взели участие във формирането на (пра)българския етнос. В случая може да се проследи следното постъпателно-възходящо развитие: (Б+Л)-> БАЛ “човек” -> БАЛК “хора”, “племя” -> БАЛКАР “племена, народ”.

Безспорно, изказаната хипотеза е твърде интересна и перспективна. За нас обаче тя е важна най-вече, доколкото подкрепя тезата на Т.Танев, пък и нашето разбиране относно възможното разширяване на кореновата база при изучаването на българското етническо име. Нещо повече, хипотезата на В. Стоянов предоставя далеч по-големи възможности и перспективи за разширяване кръга на допустимите досега корени БАЛГ и БАЛХ с корените БАЛК и БАЛТ.

Можем само да съжаляваме, че изследванията на В. Стоянов и особено на Т.Танев са насочени изключително върху тюркските езици, защото по времето, когато са отпечатани техните изключителни статии, с работите си П.Добрев вече беше привлякъл вниманието на изследвачите върху езиковите паралели между българския език и източноиранските, т.н. памирски езици. Нещо повече, беше извървял и още една стъпка, разкривайки присъствието на корена на името ни не само в тях, но и в редица кавказки езици, в езика на загадъчните келти, сред които откриваме названията на народи като болги, белги, волки, молди и мелди. Предубеността на отделните автори относно хунския, тюркския или индоевропейски произход на дедите ни не им позволи да обединят усилията си в търсене на истината за българското име и произход. Ето защо ние се върнахме към изследването си от 1996г., за да покажем, че резултатите на отделните автори не само, че не се разминават и не си противоречат, а напротив, те взаимно се допълват, подкрепят и формират единна картина. Само че на значително по-широка основа, позволяваща да се достигне до самата същност на проблема относно етническото ни име.

За да илюстрираме току-що казаното, ще се върнем да разгледаме накратко коментираните вече семантични групи, подкрепяйки ги с нови примери, възползвайки се от пълния набор варианти на кореновата основа БАЛ, тъй както предлага В. Стоянов. Същевременно ще се постараем да разширим и кръга на семантичните групи, доколкото ни е възможно това.

Можем да започнем със злополучните тюркски НУЛГА и БУЛГАМАК (смесвам, разбърквам, бунтувам) и към оформилата се дотук група, включваща и посочените по-горе МУЛАТ – исп., МУЛЕ – лат., МЕЛАНЖ – фр., МЕЛЕЗ – ар.-тур. да допълним с фр.-порт.МАРМЕЛАД (каша от варени плодове), с фр. БУЛЬОН (отвара от месо и зеленчуци), с тур. ПЕЛТЕ (сок от варени плодове) и

ПЕЛТЕК (човек, който разпокъсва думите и разбърква звуците при говор), с бълг. глагол ПЕЛЕЯ или ПИЛЕЯ (пръскам, разхвърлям) с латинските думи ПАЛОР (скитам насам-натам), ВАРИУС (пъстър), МАРИТО (съединявам, съчетавам), МЕРАКУС (несмесен) и МЕРГЕС (сноп) и накрая с еврейското ВАЛАЛ (смесвам), от което пък някои извеждат наименованието на древен ВАВИЛОН, известен с легендата за прочутата си кула и Божието наказание с размесването на езиците между хората. Вавилон-Бабилон пък ни отправя към латинското ПОПУЛУС (народ, население) и ПОПУЛАРИТЕР (популярно, простонародно). Както можем да се убедим, тези последни примери са особено ценни за нас, доколкото свидетелстват за дълбоките във времето корени на семантичната група и засвидетелстват присъствието ѝ още в ранните латински и еврейски езици. А това ще рече, че коренът и цялата семантична група съвсем нямат тюркски произход, както обикновено се твърди, а единствено, че тюркските езици са го приели, подобно на самия латински и производните му западноевропейски езици, но основите му достигат до Двуречието – една от люлките на цивилизацията изобщо.

Представите за селище, град, укрепено място формираха друга група с корен БАЛ и неговите производни. Вече посочихме редица примери като БУРГ, БЕРГЕ и ПОЛИС сред езиците на цяла поредица стари, културни народи като траки, гърци, урартци, арменци, келти, римляни. Присъствието на подходящи примери в латинския език определя появата на съответни думи и понятия в редица европейски езици като френския: ВИЛ (град) и БУРЖ (градче, паланка), англ. ВИЛИДЖ, нем.-анг. БУРГ (крепост, замък), унг. ПАЛАНКА (укрепено селище, оградено с колове и ров). Тук откриваме думи и от други езици като например тракийското ПАРА (село, селище), афг. БАРА (укрепление, вал, преграда), араб. БЕЛЕД (град) и уйгурското БАЛИК (град). Струва си да споменем и за епитетите на гръцката богиня АТИНА и на гръмовержеца Зевс – ПОЛИУХ и ПОЛИУХОС със значения на “градоначалница” и “владелец на града-държава”, които не само имат отношение към градския начин на живот, но и са носители на същия езиков корен. Можем да допълним и лат. БУЛЕТУТЕРИН – градски дом в гръц. град. Така коренът на българското име се оказва изключително широко разпространен сред понятията за град и селище в речта на голям брой евроазиатски народи.

Близка, бихме казали, съседна група заемат думите, свързани с представата за защитено място, било то естествено или изкуствено защитено, в това число и за постройка, сграда, дворец, крепост. Тук вече посочихме трак. БЕРГЕ. Бихме могли да допълним с лат. ВАЛ (насип, дига), срещащо се и в българския, и в руския езици, старобългарското БОРИ (крепост) англ. и нем. БУРГ (крепост, замък), кавказкото БОРА (заградено място), фе. ПАЛАС (луксозна сграда) и ПАРАВАН (прикритие), лат. ПАЛАТ (дворец) и ПАЛАТКА (временно, лятно жилище), но и ВИЛА (лятна къща) и кимерийското ПЛИСК (защитен, затворен) отправящо ни към името на първата българска столица ПЛИСКА. Тук са и фр. ПАРТЕР (приземие на сграда), и фр.-ит. БАЛКОН (издадена заградена платформа, предназначена за хора), и перс. БАЛАХАНЕ (стая най-отгоре на сградата, балкон), рус. БАЛАГАН (временно здание за театър или цирк), гр. ПАРАКЛИС (малка черквичка). В. Стоянов допълва групата думи с перс. ПАЛ (насип), афг. ПУЛА

(вал, преграда), перс. БАРУ, БАРЕ (крепостен вал), афг. БАРА (укрепление, вал, преграда, заслон, сграда) и ПАРК (стая), БАРГАХ (дворец, царска шатра), БУРАК (вал, насип), перс. БУРЖ (кула, укрепление), англ. УОЛ (стена) и фр. ПАЛАИС, ПАЛАС, ПАЛАТ (дворец) и българското ПЛЕТ (ограда, преграда).

Вероятно към същата група, но с малко по-друго значение са понятия като кимерийското ПЛИС (среден, централен), нем. ПЛАЦ (равно място за военни паради), англ. ПАРК и ПАРКИНГ, фр. ПАРКЕТ (вид подова настилка, но и място за танцуване), БУЛЕВАРД (широка улица) и нашенските ПЛОЩАД и ПЛОЩ.

Можем да продължим със строителната терминология: англ. ПЕЙЛ (кол), ПОУЛ (прът, стълб), БАЛК (греда), нем. ПФАЛ (кол, дирек), БАЛКЕН (греда, подпора), ВООЛК (свод, изба), БИЛД (сграда) и БИЛДИНГ (голяма сграда, небостъргач), БАЛВАН (греда), рус. БАЛКА (греда), лат. ВАЛУС (кол), ВАЛВЕ (дирек за врата, двукрила врата), ВАРА (напречна греда), ПАЛУС (кол), ПОРТА (врата), ПАРИЕС (зид, стена), МУРУС (зид, стена), МОЛИТОР (строител).

С представата за защита и предпазване следва да се схваща и облеклото, предпазващо тялото на човека от външни въздействия, както вече заострихме вниманието към думи като ПЕЛЕНА, ПЕЛЕРИНА, очевидно свързани с тракийското ПЕЛТА (лек щит). Малък щик на латински пък е ПАРМА. Към същата група бихме допълнили и думи като ПЛАЩ, ПЛАТ, ПЛАТНО, ПЛАТНИЩЕ, лат. БЕЛАМЕН (покривало, було, воал, перде, одеало, дрехи) ВЕЛО (покривам, завивам), ВЕЛУМ (платно за кораб), ВЕЛУС (вълна), исп. ВЕЛА (платно), рус. БЕЛЪО (долно облекло), ПЛАТЬЕ (дреха), лат. ПЛАГУЛА (завеса, перде), ПАЛЛА (горна женска дреха), ПАЛИУМ (горна дреха, плащ у гърците), ПАЛУДА МЕНТУМ (шинел, военно палто), ПЕЛИС (кожух), ПЛИАЛА (завеса, перде), фр. БАЛТОН и ПАЛТО.

В качеството на самостоятелна семантична група може да се разглеждат думите, обединени около представата за борба, бой, война и по-точно техните носители от рода на вече споменатото старогерманско БАЛГЕР (войнствен мъж, побойник) и БАЛКЕН (борец). Впечатляваща по богатството и разнообразието си в това отношение са тези думи в латинския език и на първо място следва да се посочи БЕЛИГЕР със същото значение “воюващ”, което не само ни връща към германското БАЛГЕР, но и поставя основателния въпрос за принадлежността на прототипа – германски ли е той наистина или пък латински. Други думи от същия корен в латинския език са ВЕЛС (войници, леко въоръжени и нападащи ненадейно), ВЕРБАРО (бия), ВЕРБЕР (удар), чийто произход води към ВЕРГОБРЕТУС (върховния военачалник у галите-еуди и определя пътя, по който са се появили в лат. БЕЛЛО (воювам), БЕЛИСОЗУС (войнствен), ПЛАГОЗУС (побойник), ПЛАНГО (бия, удрям), ПЕЛО (удрям, бия, блъскам), ПУЛТО (чукам, удрям, блъскам), МИЛЕС (войник), МУЛКО (бия, удрям), МУЛТО (наказвам). Директно към българското име ни отправят и думи като перс. ПЕХЛИВАН (борец, силен човек), гр. ПАЛИКАРЕ (четник, поборник) и най-вече монг. БОЛГА или БИЛГА (борба, бой, сражение). Все в същата посока ни отвежда и англ. ФЛОГ (бия), БИЛИДЖЪРЪНСИ (състояние на война), БЕЛИКОУЗ (войнствен), БИЛЕЙБЪ (бия), БОУЛД (смел, дързък), исп. ПЕЛИЗА (бой) лат.

МАРТИС (бой, сражение) и нашенското БЛЪСКАМ, жаргонното МАРИЗ (бой) и МЛАТЯ. И това обстоятелство, че българското име в езиците не само на европейски, но и в средно- и централноазиатски народи се свързва с представата за борба и войнственост е не толкова странен, колкото удивителен и показателен за славата на далечните ни прадеди.

Струва си да се спрем и на групата оръжия и ударни инструменти, изградени върху спектъра корени, отразяващи българското име. Тук откриваме афг. БАЛА (щик, пика), руските БУЛАТ (меч, кама), БУЛАВА (боздуган, жезъл), МОЛОТ (чук), ПАЛИЦА (боздуган) и ПАЛКА, тюрк. ПАЛТА, БАЛТА и БАЛГА (брадва, топор, чук), ВЕРУ (копие, шиш), ПИЛУМ (копие), англ. МЕЛИТ (ковашки чук) и МЕЛЛЕТ (дървен чук), исп. МАРТИЛО и бълг. МЛАТ (голям железен чук) – все неща, с които се МЛАТИ и БЛЪСКА и чийто произход откриваме в шумерското БАЛАГ (брадва, секира, сатър). Бихме могли към групата да допълним и ударните музикални инструменти все от същия корен: БУЛХАР (тимпан) у руснаци и башкири, нашенския БАРАБАН и лат. ПЛЕКТРУМ (чукче за удряне на цитера, но и китара).

Може би не са на погрешен път и тези, които се стремят да свържат българското име от понятията БИЛКА и БОЛКА. Тук откриваме и гр.-евр. БАЛСАМ и исп. МАЛО (болен) и фр. МАЛАД (болест) и латинското МОРБУС (болест), МОРС (смърт, убийство, пролята кръв), МУРРЕНС (напръскан с балсам от мира), ВАЛЕТУДО (болнавест) и ВУЛНУС (рана).

Изследвайки пракорена БАЛ (БОЛ, БУЛ и варианти) В. Стоянов го открива още в различни форми на глагола “съм” като българското БИЛ, рус. БЫЛ, тюрк.-монг. БОЛ, немс. ВАР, англ. УЪЪ; в думи, свързани с говора и езика като афг. БОЛ (дума, говор, мътва, но и слава), осетинското БИЛ (устна), рус. БОЛТАТЬ (бърборя), МОЛВИТ и МОЛЧАТЬ, на лат. ВЕРБУМ (дума, слово, изречение); географски понятия като нашенското БИЛО, ВЪРХ или ВРЪХ, тур. БЕЛ (седловина, дол), афг. ПАЛ (падина, дол) и БАР (равнина, поле), перс. БАЛА (врѣх, горна част). Възможно е самостоятелна група да съставят и някои количествени понятия от рода на тур. БОЛ (много, изобилие), рус. БОЛ и БОЛЫ (голям), перс. ПОР (пълен, много), лат. ПАРВУС (малък, нищожен), ВАЛДЕ и МУЛТУС (много), МИЛЕ (хиляда) и нашенските МАЛЪК, но и ГОЛЯМ.

Бихме могли да разширим и броя на понятията от обособените в цитираната статия семантични групи. Струва си да отбележим, че латинският език предлага достатъчно подходящи примери в това отношение. Например ВАЛЕНС и ВАЛИДУС (силен, здрав, влиятелен, могъщ) и ВАЛИС (долина), ПУЛХЕР (красив, знаменит, благороден, щастлив), МАРГО (край, граница), БЕЛУОЗУС (богат, но и пълен със зверове), ПОЛОТИЯ (държавно устройство) – дума, напомняща ни осезателно за гр. ПОЛИУХОС (владетел на държава) – епитет, даван на Зевс. Да не забравяме и думи като БАЛТЕНС (пояс), напомняща ни за българските (!) пояси във византийската армия в Египет (VII в.), ПОЛЕНТА (булгур, олющен ечемик), МУЛГЕО (доя), МЕЛ (мед), МЕЛОС (песен), МАРГАРИТА (бисер), БАЛАНУС (жълъд, кестен), БАЛИНЕ (баня), БАЛО (блея), БЕЛУА (животно – диво или огромно от рода на кита, слона или лъва).

Струва си да допълним и някои примери, които не са намерили място в статията ни, но които са твърде показателни, за да ги отминем с мълчание. Такива са тюрк. БУЛАТ (стомана), тюрк.-араб. НИЛГИТДИН (знак на вратата), тюрк.-татар. БУЛГАК (горд човек), алт. БОЛЪГАР (човек, който оцелява в бедни и ще го бъде), афг. БУЛГАР (човек, живеещ отвъд планината – загорец), тур. БИЛГИН (знаещ, мъдър), филипинското БУЛГАР (информация), келт. ВУЛГИЯ (кожена торба с презрамка, известна още под името БЕЛИХ), араб. БАЛХАУР (божествения просветлен) и накрая шумерското БИЛГА (родоначалник, праотец).

Редно е да се спрем и на още един твърде интересен въпрос, станал обект на особени спекулации. Имаме предвид групата думи в латинския език, образувани върху корена БУЛГ, поради обстоятелството, че точно същият корен се използва за отбелязване и на българското име – ВУЛГАРЕС. Ако потърсим думата ВУЛГАРЕН в съвременния български тълковен речник ще узнаем, че тя означава “просташки”, “уличен”, “долен”, “груб” и нищо повече. Това са сметнали за необходимо да ни разяснят съвременните български езиковеди. В “Кратка българска енциклопедия” (1963г.) понятието не се коментира, а се споменава единствено думата ВУЛГАРИЗЪМ със значението на “груба дума или израз, които не са приети в книжовния език”. Малко повече внимание на понятието са отделили братя Данчови в “Българска енциклопедия”. Тук все пак са посочени три думи, производни на корена и срещу ВУЛГАРЕН е посочено “простонароден”, “обикновен”, “прост” и едва на последно място – “просташки”. А след глагола ВУЛГАРИЗЪМ е отбелязано – “правя вулгарен”, “правя нещо достъпно за всички” или просто – “популяризирам”. Така любопитният читател и най-вече читателят с българско самосъзнание и национално достойнство разбира, че вулгарен не означава единствено “просташки”, но преди това е носело значението на “обикновен”, “общонароден”, “общодостъпен”, “популярен”, т.е. нещо значително по-друго. Ето защо, струва си да разгърнем и един латински речник и да видим как стоят нещата в самия латински език. Направим ли си този труд ще установим, че ВУЛГАРИС означава “общонароден”, “всеобщ”, “Обикновен”, “ежедневен” и чак тогава “прост”. ВУЛГАТОР пък значи “разпространител”, “разгласяващ”, ВУЛГАТУС – “общодостъпен”, “общоизвестен”, “обикновен”; ВУЛГИВАТУС – “скитащ се навсякъде”; ВУЛГУС – “народ”, “маса”, “тълпа”, “простолудие”; ВУЛГО – “въобще”, “обикновено”, “навсякъде”, “явно”, “открито”, “публично”, а като глагол – “обобщавам”, “правя достъпен за всички”, “разпространявам”, “разгласявам”, “съобщавам”, “унижавам”. Всичките те пък ни отпращат към лат. ПОПУЛАРИТЕР (простонародно) и ПОПУЛУС, напомнящи ни на името ВАВИЛОН, евр. ВАЛАЛ и тюрк. БУЛГАМАК (смесен).

Струва си да се замислим върху находката си, защото излиза, че наред с представата за простотия и простащина, думите с корен ВУКГ в латинския език, откъдето се смята, че са проникнали и в останалите европейски езици, имат далеч по-широко значение и разбира се, съвсем не са толкова обидни, както ни се внушава. Потърсим ли все пак първоначалното значение на корена, ще установим, че негативното му звучене е възникнало във връзка с обозначаването на обикновената, всекидневната реч – народния латински (серно вулгарис), използван

още III-II в.пр.Хр. в Римската империя, срещу който се противопоставя още Цицерон (I в.пр.Хр.). Така установяваме, че прословутото негативно значение на обсъжданите понятия има вторичен характер, че е възникнало върху представата за “обикновен” и “народен”, че първоначално е намерило употреба в сферата на езикознанието като дори и в този случай, то съвсем няма това отрицателно значение, което му се придава днес. Отделен въпрос, особено интересен за нас, българите, който тук няма да коментираме, е откъде се е появило българското име в древен Рим, в тази ранна епоха. А за недоумяващите и невярващите бихме посочили, накрая, обстоятелството с названието ВУЛГАТА на първичния препис на Библията на латински език. Защото обозначението ѝ като “Българската книга” съвсем не е било нещо обидно и за порицание и още повече за срам във времето, когато той е правен – след утвърждаването на християнството за официална религия в империята.

Към групата на думите, изразяващи светлина и блясък можем наред с вече посочените да допълним бълг. БЛЯСЪК, евр. БАРАК (светкавица), немското БЛИЦ (светкавично), картагенското БАРКА (светкавица) и исп. ФУЛГУРАНТЕ (светкавичен).

Преди да продължим с изброяването на нови семантични групи си струва да се обърнем назад към вече казаното относно корена на българското народностно име, фиксирайки го по следната обща формула: първият звук се заема от съгласната Б или от някоя от допустимите ѝ за различните езици замени: П, М или В; на второ място следва гласна; третата позиция се заема от единия от звуковете Л или Р; следва нова гласна, която често пъти може да е редуцирана и да отсъства; и завършва с един от формантите Г/К или Д/Т. Възможна е чрез метатеза замяната между втория и третия звуци.

Нека продължим с поредната, заслужаваща особено внимание семантична група. Става въпрос за названията на животни, носители на обсъждания корен, за които се предполага, че фонетичната връзка не е случайна, а на базата на тотемния характер на тези животни. Използвайки тая страна на проблема, В. Стоянов отбелязва, че хипотезата му, свързваща в едно понятията за човек, хора, род, народ като звена в една еволюционна верига завършваща с представата за определен етноним “не изключва възможността, на даден етап от развитието на даден етнос, неговото име да се отъждествява с названието на някакво животно и по този начин да придобива известен тотемен характер”.

Конкретно, българското име автори като Б. Симеонов свързват и извеждат от названието на булгара (булгана) – оня гризач с ценна кожа от рода на белката, златката, невестулката, хермелина, самсара, самура (собола), образа на който не един народ някога е свързвал с българския етнос като “синове, потомци на булгара горди, ловки, красиви и изящни като булгара”. Че тези автори имат известни основания личи не само от “самур” калпаците на старите българи, но още повече от родословието им, според митологията на волжките българи, извеждащи го от прамайката алп-бий Самар.

Оказва се, както находчиво отбелязва В. Стоянов, че споменатата връзка на булгара с името на народа ни съвсем не е единствената. Защото не е необходима

някаква особена фантазия, за да се свърже названието на българите-барсили с името на барса (леопард, пантера). Или пък формата БЕЛЕНДЖЕР (БАЛАНДЖЕР) на същия този народ с перс. паланг (пеленг), все със същото значение (да не забравяме и унг. паланка – селище).

Други са склонни да приемат за тотем на древните българи вълка (рус. волк, немс. волф, анг. уулф), още повече предвид хипотезата на В. Стоянов, свързваща етнонима с представата за “хора”, “народ” и обстоятелството, че точно на немски и английски волк и съответно фолк имат значението на хора и народ. Не бихме се учудили и ако думи като бурятската БУЛГАК (куче) и анг. БУЛДОГ се вписват все в същата зависимост.

С риск да си навлечем критиките на мнозина бихме допълнили като възможен тотем известната ни БЪЛХА, чието название покрива напълно българското име. Допълнителното потвърждение на предположението ни дава широката употреба на корена БЪЛ с вариантите му в названието ѝ на различни езици - рус. БЛОХА, исп. ПУЛГА, анг. ФЛИЙ, лат. ПУЛЕКС. Хипотезата може на някого да прозвучи провокационно и да засегне националното му достойнство, но тя не бива толкова да ни изумява. Наистина, бълхата е известен кръвосмучещ паразит, но да не допускаме, че най-типичната ѝ особеност, това което специфично за нея и я отличава от останалите насекоми, е способността ѝ да се придвижва на скокове, многократно превишаващи собствената ѝ големина. Ето защо, склонни сме да приемем, че в случая аналогията, изпъкваща на преден план е преди всичко с изключителните конни умения на дедите ни, а съвсем не паразитния ѝ начин на живот.

Не бива да изтърваме от внимание и свещеното за немалко азиатски нариси говедо, в качествата му на евентуален тотем, с който да е свързано българското име. Още повече, че наред с популярното днес ВОЛ, откриваме и по-старата форма ВОЛЕГ, използвана някога от дедите ни. Както и на близкия до говедото биВОЛ и малкото му МАЛАЧЕ.

Продължим ли да се вглеждаме в животинското царство и да търсим българското име сред обитателите му, включително и сред водните му представители, ще открием и БЪЛГАРСКАТА РИБА КСИСТОН, известна някога под това име благодарение на оживената търговия, на която тя е била предмет в Стара Велика България. Да не забравяме и БЕЛУГАТА от Черно, Азовско, Каспийско и Адриатическо морета, т.е. все области, обитавани от предците ни. Можем да допълним с оня вид делфин, срещащ се в Енисей и Обществото, чието название БЕЛУГА (БЕЛУХА) не само съвпада с етническото ни име, но ни напомня и за названието на най-високия Алтайски връх – БЕЛУХА, т.е. отново за райони, обитавани някога от старите българи, там където и днес БОЛЪГАР означава “човек, който оцелява в беди и който ще го бъде”. По сходен начин ни се струва, че стоят нещата и с атлантическата БЕЛДЮГА, обитаваща и ловена в океана от области заселени с белги и болги – етноси, за които може да се предполага далечна родствена връзка със средноазиатските болхики – наши общи родоначалници.

Примерът с БЪЛГАРСКИЯ КСИСТОН за нас е особено показателен, доколко

той ярко свидетелства, че не рибата е дала името си на старите българи, а е станало точно обратното. Имайки предвид този пример, близко до логиката е да допуснем, че по подобен начин стоят нещата и с останалите случаи на съвпадения с етническото ни име с това на определено животно. За същото подсказва и сибирският БУЛГАН (БУЛГАР), доколкото коренът му БУЛГА, както установи Т. Танев, е по-късна трансформация на по-древния корен БАЛК (БЪЛК) и това показва, че връзката между гризача и народа ни е възникнала значително по-късно от самата му поява в Централна Азия. Казаното твърде категорично свидетелства, че водещо място в причинно-следствената връзка тотем-етнос има народа, а животинчето е наречено така вторично, нещо, което категорично се потвърждава и от широката употреба на названието БУЛГАР на конския юфт из АЗИЯ и дори в Европа.

По същия начин си представя нещата и В. Стоянов. Разсъждавайки върху тотемистичните представи на древните общества като обръща специално внимание върху “обратния път на развитие” и приема, че по-скоро (само-названието на племето или общото за всеки негов член обозначение са били пренасяни върху обекта-тотем, а не обратното.

До тук разгледахме българското име в различните му форми тъй както е било то в представите на народите през вековете и хилядолетията. Проследихме корена му в разнообразни семантични групи, дефинирани от различни автори и дори допълнихме тези групи с още някои интересни примери, а и като брой самостоятелни групи. Така се обособиха следните няколко вида групи понятия, изразяващи представите за: 1. власт - включително и върховна, царска; 2. духовна и умствена извисеност, изразена директно или косвено чрез представите за природни и физически явления от рода на блясък, светлина, сила, мощ, Слънце; 3. род и родина; 4. етническо присъствие и движение (преместване, размесване, смесване); 5. организация и ред; 6. природна защита; 7. град, крепост, изкуствена защита, строителство; 8. видове оръжия; 9. войн, борец; 10. предпазващи човека изделия и материали; 11. предмети от бита; 12. понятия за болка, болест и лечение; 13. понятия, свързани с езика, говора и глагола “съм”; 14. географски понятия; 15. количествени определения; 16. музика и музикални инструменти; 17. негативни значения. Накрая се спряхме и на определен кръг животински представители, за които се допуска, че са играли ролята на тотем. Така стигнахме до най-древните митологични и религиозно-теологични представи на голям брой народи от определени райони на Азия и Европа. Затова нека направим един кратък преглед на митологичните герои и божествата в названията, на които откриваме следите от корена на българското народностно име. Това ще направим като ги групираме по географски принцип.

ШУМЕРСКИ:

1. Валих (Палих) – дванадесети цар на гр. Киш (XXI в. пр. Хр.) Според легендата той бил заченат след като майка му пила от “тревата на раждането”, донесена от Етана след пътешествието му до небето.
2. Билга-меш (Билгамос, Гилгамеш) – пети цар на гр. Урук (Унуг).
3. Балтин – жена на бога-пастир Думуз.

4. Билулу – шумерска богиня
5. Марту – бог на конните племена

АКАДСКИ:

6. Бел – имена на няколко бога в акадската митология и най-вече на шумерския бог Енлил.
7. Белет – или (мами) – богиня-майка и акадите – “владетелка на боговете”
8. Белет-Цери – богиня, владетелка на степта.

КАСИТСКА:

9. Бурияш (“владетел на земята”) – епитет на бога на бурята, гърма и мълнията.

АСИРИЙСКА:

10. Баршам – родоначалник на асирийците

СЕМИТСКА:

11. Балу – общосемитски бог на бурята, гърма и мълнията. От него водят началото си по-сетнешните Баал, Ваал, Баал-Хамон, Баал-Хаддат, Баал-Зебул (Валзевул) и пр.
12. Баалшамем – западносемитски бог на небето, а някъде и слънцебог.
13. Малакбел – бог на слънцето
14. Мелкарт – върховен бог на финикийците от гр. Тир.
15. Милком (Милк) – “цар”, “стопанин” – върховно божество в западносемитския пантеон на Амон.
16. Молох – популярен бог, изискващ жертвоприношения, почитан в Пелестина, Финикия и Картаген.
17. Бел (Бол) – върховен бог, бог на слънцето, владетел на света у западните семити, възникнал под влияние на акадския Бел и семитския Балу.

ЕГИПЕТСКА:

18. Бел – цар на Египет – баща на Египет, Данай и Кефей – родоначалници на египтяни, данаиди и перси; брат на Агенор – бащата на Кадъм, Финикс, Киликс и Европа.

ЮДЕЙСКА:

19. Билхан – библейски персонаж от вениаминовото коляно.
20. Билган (Билхан) – библейски персонаж – син на хореца (хурита) Сеир.
21. Вилга – левит от Библията
22. Вилгай – левит от Библията.
23. Малкицедек (Мелхиседек) – цар на Йерусалим, отъждествяван с бог Яхве.
24. Мелхола – дъщеря на цар Саул и съпруга на Давид.
25. Мелек – едно от названията на единния юдейски бог
26. Мелхиор – един от тримата влъхви
27. Балтазар (Валтазар) – най-младият от влъхвите, предсказал раждането на

Исус.

27а. Бат Билга – баща на Дева Мария и дядо на Исус.

28. Малах Га-Мавет – една от сеферите на кабалистиката – отговаря на краката на първочовека Адам

29. Балкис (Билкис) – името на савската царица в юдейско-мюсюлманската митология, имала от цар Соломон син – основател на етиопската династия.

АРАБСКА:

30. Малка (Малик) – езически бог. По-късно отъждествяван с Малакбел.

МЮСЮЛМАНСКА:

31. малаика – ангели

32. малак ал мавт – ангели на смъртта

33. влъхви – магове-звездобройци в Предна Азия или жреци на езически култове у източните славяни, раждащи се от мълниците.

ФРИГИЙСКА:

34. Марсиас – сатир, надпреварвал се по музика с бог Аполон

ГРЪЦКА:

35. Мелеагър – принц на Каледон

36. Меликерт – внук на Елин и Кадъм

37. Молос – внук на Ахил и брат на Пергам

38. Полиух – “владетел на държавата” – епитет даван на Зевс.

39. Полиухос – “градоначалница” – епитет на богиня Атина.

СКИТСКА:

40. Пал – син на Скит. Родоначалник на един от двата клона скити.

ПРЕДРИМСКА И РИМСКА:

41. Волтумна (Вертумна) – бог у кимрите във Волсиния.

42. Велханс – етруски бог на подземния огън в Популония

43. Вулкан – римски бог на подземния огън, произлязъл от бог Велханс

44. Волтурн – син на бог Янус

45. Марс – бог на войната

46. Белона – богиня на войната с предноазиатски произход

КЕЛТСКА:

47. Беленус – галски слънчев бог

48. Бели – уелски бог, тъждествен с галския Беленус

49. Баулхини (англ. Белтанови празници) – празник, честван с огнени клади на 1-ви май. Името му отправя към шумеро-акадската богиня Балтин, известна с това, че е подпалила дърен Харан.

50. Коладболг (Каладвулх) – названието на меча на крал Артур у ирландци и

уелсци, чието име ни напомня имената Колад и Болг – български царе от историята на Спиридон Йеросхимонах.

51. Мелт – герой от обкръжението на крал Артур
52. Бел – цар на Испания, чийто син водел първите заселници в Ирландия.

КАВКАЗКА:

53. Балатур – герой от осетинската митология
54. Балсаг – персонификация на слънцето в осетинската митология
55. Барасър – владетел на задгробния живот у осетинците
56. Борхаурали – владетел на хлебните растения и добивите у осетинците
57. Барбале – олицетворение на слънцето у грузинците
58. Барг – персонификация на слънцето у лакти, аварци, лезгини, даргинци
59. Барз – персонификация на луната у лакци, лезгинци, аварци
60. Молдза-Ерди – бог на войната у ингушетите

ИНДУИСТКА:

61. валакхили – мъдри, добродетелни джуджета, възникнали от косата (вала, воло) на Праджапати, обитаващи Хималаите или Слънцето
62. Пулаха – син на Брахма – върховния бог
63. Брахма – върховен бог и творец на света
64. Пхалгуна – епитет на Арджуна – син на бог Индра, означаващ “роден от съзвездието Пхалгуна”.

СРЕДНО И ЦЕНТРАЛНОАЗИАТСКА:

65. Булхури-омо – свещено езеро, свързано с родоначалието на императорския дом Цин в манджурската митология
66. Бугалат – родоначалник на бугалатите в бурятската митология
67. Пулгоне – китайски запис на името на създателя на корейската държава Сила.
68. мулквисти – водни духове в корейската митология
69. Алтан Мелхий “златната жаба” – морско чудовище у монголите
70. Молтек – небесно божество, смятано за слънцето в мон-ихмерската митология
71. боланг – берлинг, млинг – птица, културен герой в мон-ихмерската митология
72. Вилюкай – малко човече, владетел на зверовете и гръмовник в чукотско-камчатската митология
73. Белегене – чододеен ловец у енисейските остяни
74. Билге-каган – последен владетел на Тюркския каганат (716-734г.) Заедно с брат си Кул-тегин митологизирани и носещи епитетите “синьо небе” и “сивокафява земя”

GERMAHO-CKAHДИHABCKA:

75. Балдър – най-благородния от боговете аси

- 76. Бьолторн – дядо на Один
- 77. Валхала – небесното жилище на Один, приютяващо мъртвите герои
- 78. валкирии – воинствени деви, които носят убитите герои във Валхала
- 79. Бергелмир – великан

БАЛТИЙСКА:

- 80. Валгина – богиня на домашните животни
- 81. Велс – бог на задгробния живот
- 82. Велияс (Велинас) – демон, свързан с водата, музиката и танците
- 83. Бардойтс – бог на мореплаването в пруската митология
- 84. Милда – богиня на любовта у литовците
- 85. Волганче-юмо – фино-угорски бог на мълниите

ЧУВАШКА:

- 86. Вълах-черлех сутаракан тура – бог на домашните животни
- 87. Пулех – митологичен персонаж

СЛАВЯНСКА:

- 88. Велес (Волос) – бог, покровител на домашните животни и богатството.
- 89. Волх Всеславич – герой от руския епос, символ на борбата с водната и огнената стихия
- 90. Волга – герой от руските народни приказки
- 91. Волга-волх – герой от руските народни приказки

Сега, след като посочихме толкова имена на митологични герои и богове, не е трудно да установим, че те се групират по географски принцип, като формират няколко самостоятелни помежду си териториални ядра, каквито се откриват в Предна Азия, Прикавказието, в Средна и Централна Азия, както и на не едно място в Европа. Не е за пренебрегване и обстоятелството, че всичките тия географски центрове само повтарят вече обособените и коментираните, когато говорехме за семантичните групи, думи и понятия, изградени върху корена на българското име. Тази последна констатация иде не само да разкрие, че между всички тях е налице някаква дълбока връзка и ключът към нея е не нещо друго, а именно българското етническо име.

Нещо повече, оказва се, че данните от историята, колкото и рехави и непълни да са те, позволяват, до известна степен, тези ядра да бъдат свързани помежду си и по този начин да се проследи движението на българското име по света. Още по-интересна става получената картина, въведе ли се и хронологичен принцип. Тогава, върнем ли лентата на събитията назад във времето, с изненада ще установим, че тя ни отвежда толкова далече през хилядолетията, колкото не сме и допускали. И криволичейки от място на място, ще извежда до извора на самата цивилизация – древен Шумер!

Любопитно е да проследим и това, на какви особености и ценности са носители посочените митологични герои и божества. Богове на Слънцето са

семитските Бел (Бол), Баалшамем и Малакбел, древноарабският Малка (Малик), галския Беленус и уелския Бели, осетинският Билбале и сродният му Барг у лакци, аварци, лезгини и даргинци, Молтек сред мон-кхерските народи. Свързани все със Слънцето са и мъдрите валакхили от имдийската митология и осетинския Балеаг. А да не пропускаме, че и келтският Беленос ни отвежда до гръцкия Хелиос.

Други богове и герои са свързани с представите за бурята, гърма и мълнията: общосемитския Балу, каситския Бурияш, келтския герой Мелт, чукотско-камчатския Билукай, фино-угорския Волгенче-юмо, но и раждащите се от мълниите влъхви у източните славяни.

Трета група съставят персонажите, свързани с природните сили като акадския Бел, етруския Велханс, станал прототип на по-сетнешния римски бог на подземния огън и ковачите Вулкан.

Отделно място заемат боговете на войната и носителите на смъртта: семитския Баал-Зебул, библейския Велзевул, юдейския Малах Га-Мавет и мюсюлманските ангели на смъртта малак ал мавт, римските Марс и майка му Белона, отвеждаща към култа на тракийската и кападокийска Ма, Молдза-Ерди у ингушетите и осетинския Барасър. Тук трябва да причислим вълшебния меч Коладболг у ирландците, аналог на знаменития Екскалибур на крал Артур, но също небесното жилище на загиналите герои – Валхала у герmano-скандинавците, и неговите стопани – валкирите, балтийския Велс и славянския Волос (Велес).

Не са малко и тези от изброените, коиро заемат мястото на върховни богове и родоначалници, с имена, изградени върху корена на българското име: Баалшамем в ханаанейско-арамейския памтеон, акадската Белет или Маами, финикийския Мелкарт и амонитянский Милком, египетския Бел, юдейските Мелхиседек и Мелек, древноарабския Малка (Малик), скитския Пал, бурятския Бугалат, свещеното езеро Бурхури-омо, свързано с родоначалието на китайската династия Цин, корейския Пулгоне и шумерския Марту – бога на конните народи. Още по-интересно е, че тук откриваме и цяло съцветие митологизирани исторически герои като келтско-българския Болг, готския му едноименник Болг, тюркския Билге-каган, савската царица Балкис, библейските Билхан и Билган, шумерските Балих и Билгамос. Сега вече няма да ни учудват и епитетите на Зевс и Атина Палада – Полнух (“владетел на държавата”) и Полиухос (“градодържавник”), явно, свързани с управленските им функции в гръцкия полис. Нека не забравяме и боговете, свързани със земеделието и скотовъдството: Балтин – жената на бога пастир Думуз у шумери и асиро-вавилонци, балтийската Валгина, чувашката Вълх-черлех сатаракан тура и славянския Велес.

Установихме, че представите за Слънцето, природните стихии, гърма и мълнията, за върховната божествена, но и човешка власт, за родоначалието на боговете и на хората, за най-ранните прояви на културна дейност: земеделие, животновъдство, ползването на огъня за металодобива и управлението, било то на града или държавата, изплуват от древността, отново преплетени с българското име. Този път обаче изненадата е още по-пълна. Този път специфичната основана на етническото ни име свързва в едно представите за най-висшите природни и човешки прояви и дейности с тези от митологията и теологията. Сега вече веригата

ПРИРИДА-БОГ-ЧОВЕК, изградена върху името ни, е осезателна и доловима, за да бъде съмнения и да бъде отричана. Сега тя е очевадна. Най-същественото в случая обаче си остава това, че навсякъде сред посочените народи тя има за носител корена на българското име!

По наше мнение мащабите на изследвания материал са достатъчно надежден аргумент, доказващ убедително, че се намираме не пред нещо мимолетно и случайно, а сме изправени пред неочаквана, но истинска закономерност. И само задълбочените и добросъвестни научни изследвания ще доведат до опознаването ѝ. А това на практика означава, че работата си трябва да включим и допълнителни средства. Означава, че словото, т.е. средствата на езикознанието не са достатъчни, за да ни доведат до адекватния отговор на загадката. Означава да се обърнем към историята, археологията, етнографията, а защо не и към антропологията и с тяхна обща помощ да достигнем до истината за българския народ. Тръгвайки от българското име.

Само така словото човешко ще се превърне в Божие Слово! А последното пък, в Божие Дело!

Географски измерения на българското име

След като веднъж сме тръгнали по стъпките на българското етническо име и сме го открили в цяло множество от думи и понятия, след като сме го установили дълбоко проникнало в митологиите и божествените пантеони на един значителен кръг народи, близо до уме е да потърсим неговите географски измерения. Така бихме придобили по-ясни представи не само за народите, включили го в лексиката си и ползвали го за обозначаване на присъщите за българите качества, типични изделия и култово-духовни представи, но най-вече за откриването на реалните следи, оставени върху земята от тяхното пребиваване в едни или други географски области. Това безспорно би извело изследването ни от неговото чисто теоретично русло, придавайки му колорита на живото присъствие. Защото българското име в думи и понятия свидетелства единствено за присъствието ни като народ в древността. Показва, че някога е съществувало, както и днес, и че по неведоми пътища е прониквало в езиците на чуждите народи и се е разпространявало къде с техните миграции, къде чрез културните и езикови връзки помежду им. Откриването на името ни в топоними, хидроними и прочие географски обекти, маркира пространствените координати на българското присъствие по света. Именно поради това, издирването което ще предприемем, ще представлява поредната естествена стъпка в цялото изследване на българското име. Като такава би следвало да се приеме в качеството му на закономерно и необходимо логическо продължение на стореното досега. В същото време добре осъзнаваме, че то не отговаря на изискването за достатъчност, което означава, че придобива истинска стойност единствено разглеждано в пакет с останалите направления без това да го прави по-малко стойностно.

Нека застанем пред един атлас на света и преди да сме го разтворили, да си припомним формулата, по която издирвахме корена на българското име в неговите

разновидности. Като първи знак е българското Б, което в езиците на други народи можем да го открием трансформирано във В, П или М, в отделни по-редки случаи – във Ф или Г, а вероятно и в К. Вторият звук е гласната Ъ, типична за българския език, която обаче би могла да бъде заменена от всяка друга гласна или пък да отсъства. На трето място е звукът Л, при допустима замяна със звучното Р. Четвъртата позиция се заема от гласна, която много често може и да липсва. Последната, пета позиция се заема от съгласната Г, често заменяна с Х, Т, К или със звучните С, Ш, Ц, З, Ч.

А сега нека разтворим един, който и да е непретенциозен географски атлас. И са тръгнем по следите на българското име. Интересно ще бъде дали ще го открием. Затова нека го потърсим.

Навсякъде по-долу в текста географските обекти ще бъдат определяни с известните съкращения, като за краткост само селищата ще бъдат задавани единствено с названията си.

Бихме могли да започнем от Болград – центърът на българските заселници в Украйна. След него ще попаднем на БОЛОГОЕ и БОЛОГОВО в Калининска област на европейска Русия. В Кавказ ще открием ЦОБОЛГО (Чечено-Ингушетия). За всеобщо удивление името си ще открием в далечна Гана – БОЛГАТАНГА и Канада – БОЛДЖЕР. И в Испания – ез. БОЛАРГЕ, името на което се получава след метатеза в подредбата на звуковия му състав и БАЛАТОНБОГЛАР (Унгария).

- замяна на гласната О с У:

Българският квартал в Истамбул – БУЛГУРЛУ и планината БУЛГАР-ДАГ в Турция, град БУЛГАН и р. БУЛГАР-ГОЛ в Монголия, р. БУЛГАР-ЧАЙ (Азурбейджан), АЛТЪН-БУЛГ, БУЛГАКОВО в Смоленска обл., планината БУЛГЕРИЯ в Италия и дори в Австралия – БУЛИГАЛ, а след метатеза – БЮГЛАНСФЪОРД (Норвегия).

- замяна на гласната Ъ с Е или И:

БЕЛГАОН (Индия), БЕЛЯГАШ (Казахстан), БЕЛЕГИЕМ (Белгия), БЕЛГОРАТЕ (Италия), БИЛГЯХ (Азърбейджан), БИЛГОРАЙ (Полша), БЕЛГИЯ.

- замяна на гласната Ъ с А или Я:

БАЛАГЕР (Испания), БАЛАГХАТ (Индия), връх ХАРА-БАЛГАС (Монголия), БАЛГИН (Киргизия), БАЛАГАНСК, БАЛЪГЧАН, БАЛГАЗИН, БАЛГАША в Сибир, а след метатеза: град и река БАГЛАН (Афганистан), БАГЛУНГ (Непал), БАГАЛКОТ (Индия).

- замяна на Г с Х:

Провинция и гр. БАЛХ и р. БАЛХАБ в Афганистан, БАЛХАР (Дагестан), р. БАЛХИС или БЕЛХИС (Сирия), р. БАЛХАБ и гр. БАЛАХАНИ (Азърбейджан), ез. и гр. БАЛХАШ (Казахстан), БАЛАХНА (Горкиевска обл.), БАЛАХТА (Красноярски край), БАЛАХУЛИШ (Шотландия), планините Голям и Малък БАЛХАНИ (Туркмения), БОЛХОВ (Орелска обл.), БОЛОХОВО (Тулска обл.), БОЛЕХОВ (Украйна), БОЛХУНИ (Астраханска обл.), БЮЛАХ (Швейцария), БЕЛУХА – най-високия връх на Алтай, БЕЛХАТУВ (Полша).

- замяна на Г с К:

Балкан (Стара планина), БАЛКАНИ (Челябинска обл.), БАЛКАРИЯ (руска

република в Кавказ), БАЛКАН (Азърбейджан), БАЛАКЛЕЯ и БАЛАКЛАВА (Украйна), БАЛАКИРЕВО (Владимировска обл.), БАЛКАШИНО (Казахстан), БАЛАКОВО (Саратовска обл.), БАЛИКАСЛ (Ирландия), БАЛИКАПАН (Индонезия), БАЛЪКСА (Красноярски край), БАЛЪКЕСИР (Турция), БАЛЪКЧИ (Узбекистан), БАЛКШИ (Казахстан), БИЛКИЗА (Албания), БЕЛКАЧИ (Якутска реп.), БИКАС (Египет), БАОЛОК (Виетнам), БУЛУКУМБА (Индонезия).

- замяна на Г с Т:

Балтийско море, ез. БАЛАТОН (Унгария), БАЛАТЕР (Шотландия), БАЛТАЙ (Саратовска обл.), БАЛТИМ (Египет), БАЛТАСИ (Татарска реп.), БИЛТ (Уелс), БИЛТИН (Чад), морски проток Голям Белт (Дания), БОЛТИМОР (Ирландия), БОЛТОН (Англия), БОЛТАСАУНД (Шелтлъндски о-ви – Шотландия).

- замяна на Г с Д (ДЖ):

БЕЛУДЖИСТАН, БЕЛИДЖИ (Дагестан), БЕЛИДЖИК (Турция).

- замяна на гГ с Ф:

БЕЛФАСТ (Ирландия), БЕЛФОР (Франция), БИЛЕФЕЛД (Германия), БАЛФУР (ЮАР).

- замяна на Г със С, З, Ш, Ц или Ч:

БАЛШИ – названията на села в България, Албания и на село и град в Румъния, БАЛАШИХА (Московска обл.), БАЛАШОВ (Саратовска обл.), БАЛЧИК, БАЛАШДЕРМЯТ (Унгария), БАЛЦЕР (Лихтенщайн), БОЛЦАНО и ез. БОЛСЕНА (Италия), БУЛСАР, БАЛЕШВАР, БИЛАСПУР (Индия), БЕЛЦИГ (Германия), БЕЛЕСАР (Испания), БЕЛЧЕЩИ (Румъния), БЕЛЧЕР (о-ви в Канада), БЕЛСКОЕ (Рязанска обл.), БЕЛСК, БЕЛСКО-БЯЛА, БЕЛСК-ПОДЛЯСКИ (Полша), БЕЛЦИ (Молдова), БЕЛСУН – залив на 0. Шпицберген (Норвегия).

- замяна на Л с Р:

Барга (Италия), БАРГАРХ, БАРХАДЖ, БАРХИ (Индия), БАРХАН (Белуджистан в Пакистан), БАРГУЗИН (река и два града на ез. Байкал в Бурятска реп.), БИРГАНДЖ (Непал), БЕРГАМА (Турция), БЕРГАМО (Италия), БЕРГВИЛ (ЮАР), БЕРГЕН, БЕРГИШ-ГЛАДБАХ, БЕРКАМЕН, БЕРГНОЙЩАДТ, БЕРГХАЙМ (Германия), БЕРГЕН (Норвегия), БЕРГЕН-ОП-ЗОМ (Холандия), БЕРГЕНТ (Мароко), БЕРГОС (Турция), БЕРЖЕРАК (Франция), р.БЕРЕКА (Украйна), БЕРИКАРА (Казахстан), БЕРИК-ОН-ТУИД (Англия), БЕРК (Франция), БЕРКАКИТ (Якутска реп.), р. БЕРКЕЛ (Германия), БЕРКЕНХЕД (Англия), БИРГАНДЖ (Непал), БАРТ (Германия), БАРТАНГ (Таджикистан), БАРТОШИЦЕ (Полша), БАРТЪН (Турция), БОРГЕР (САЩ), БОРГАРНЕС (Исландия), БОРГО, БОРГО-ВАЛ-ДИ-ТАРО, БОРГОСЕЗИЯ, БОРГОФОРТЕ (Италия), БОРДЖ-МЕСУДА, БОРДЖ-ОМАР-ДРИС (Алжир), БОРДЖ-БУЛГАН (Монголия), БУРГАС, БУРГОС (Испания), земя БУРГЕНВИЛ (Австрия), БУРГСВИК (Швеция), БУРГУНДИЯ (Франция), БУРК-Е-КОМЕН (Франция), БУРЖИ (Етиопия), БУРК-АН-БРЕС (Франция), БУРУКАН (Хабаровски край), БУРХАНПУР (Индия), БИРЖАЙ (Литва), УЛАН-БУРГАСИ (хребет в Монголия), БОРДЖ-ПАНЗАНИ (Мавритания), БУРГАН (Кувейт), БОРГЕРХАУТ (Белгия), БОРУДЖЕРТ (Иран), БУРИШКИ (Пакистан), БУРУДЖАР (Узбекистан), БОРДЖА (Испания), БОРЖОЛ (Франция), БОРГЕР (Холандия), БОРГАРНЕО (Исландия),

БУРСА (Турция), БУРСАН-ДЖИРТ (Мервски оазис).

- подмяна на началното Б с П;

ПУЛГАР (Испания), ПУЛГАРХ (Австрия), ПОЛГАР и ПОЛГАРДИ (Унгария), ПУЛГЕЙМ (Германия), ПУЛХЕЛИ (Уелс), ПАЛЕХ (Ивановска обл.), ПАЛАГРУЖА (Хърватско), ПОЛИГИРОС (Гърция), ПОЛИГУС (Евенски окр.), ПОЛОГИ (Украйна), връх ПУЛОГ (Филипини), ПУЛХЕН (Англия), ПОЛЯФУКА (Ирландия), ПЕЛЯГА (Румъния), ПУЛТУКС (Полша), ПАЛГАР и ПАРХАР (Таджикистан).

- замяна на Б с В:

ВОЛГАСТ (Германия), ВАЛИХАНОВО (Казахстан), ВАЛКИ (Украйна), р. ВИЛГЕ (ЮАР), ВИЛКАВИШКИС (Литва), ВИЛКОВО (Украйна), ВИЛЛАХ (Германия), ВИЛЯКАНЯС (Испания), ВИЛКИЯ (Литва), ВИЛДХАУЗ (Швейцария), ВИЛЯКА (Латвия), р. ВОЛГА, ВОЛГОГРАД, ВОЛГОДОНСК, ВОЛГОРЕЧЕНСК, ВОЛЖСК, ВОЛЖКИЙ (Поволжие), ВОЛОКОЛАНСК (Московска обл.), ВОЛОКОНОВКА (Белгородска обл.), река и град ВОЛХОВ (С. Петербург. обл.), ВОЛОЧЕК (Калининска обл.), ВОЛОЧАЕВКА (Хабаровски край), ВОЛОЧИНСК (Украйна), ВОЛОЧАНКА (Долгано-Ненецки авт. окр.), ВОЛОШИНО, ВОЛАНСК (Украйна), ВОЛЧАНСК (Свердловска обл.), ВОЛЧИН (Полша), ВОЛЧИХА (Алтайски край), р. ВОЛЧЯ (Украйна), ВОЛФСБЕРГ (Австрия), о. ВАЛХАРЕН (Холандия), ВУЛФЕН, ВЮЛФРАТ (Германия).

- замяна на Б с Ф:

ФАЛГАР (местност в Таджикистан), ФАЛГАРИЯ (Италия), ФЕРГАНА (Узбекистан), ФИЛАХ, ФИРЛАХ (Австрия), ФАЛКЕНБУРГ (Швеция).

- замяна на Б с М:

МАЛАГА (Испания), МАЛАДЕТА (планински масив в Пиринеите), МАЛАКА (п-ов и град в Индокитай), МАЛГОБЕК (Чечено-Ингушетия), МАЛКА (река в Кабардино-Балкария), МАЛЕГАОН (Индия), о. МАЛТА, МАЛТА (Иркутска обл.), МЕЛИХА (Малта), МОЛДЕ (Норвегия), р. МАЛАГАРАСИ (Танзания), МАЛАЗГИРТ (Турция), МАЛЕС (Италия), МАРАШ (град в Турция и село в България), МАРСЛАЛА (Италия), МАРСИЛИЯ (Франция), МАРСЯТИ (Свердловска обл.), МАРУХСКИ проход (Карачаево-Черкеска реп.), МАРХАМАТ (Узбекистан), гр. и р. МАРХА (Якутска реп.), р. МАРИЦА.

Както показват посочените многобройни примери, времето ни отишло в търсене на географски обекти с названия близки до българското име, съвсем не е било напразно. Напротив, броят им може да се определи като значителен. А това не само позволява, но и налага подлагането им на анализ. За да се изясни случайно или закономерно е появата им по света. И ако е закономерна, възможно ли е тя да отразява, действително, българско име? Или нещо друго?

Търсейки отговорите на тези интригуващи въпроси, първото нещо на което следва да обърнем внимание е обстоятелството, че сред изброените названия има такива, за които със сигурност може да се твърди, че отразяват етническото ни име и присъствие. Такива са например Болград – град основан и заселен предимно с българи като резултат от руската имиграционна политика при руско-турските войни от XIX в. Такава е областта Балкария в Кавказ, планинския масив Бюгараш в

Пиринеите, именуван така по името на българските богомили, обитавали тия места през XI-XIII в., тавърският хребет Булгар-даг над Мерсинския залив в Турция, р. Булгар-чай в Азърбейджан, възвишението Монти Булгерия край Неапол, селището Белгорате на ез. Лаго Маджоре в италианските Алпи. За други от примерите може да се предполага, че името им е свързано по някакъв начин с българското като например испанския град Балагер, разположен в южното подножие на Пиринеите, р. Волга, областта Балх в Афганистан или пък местността Палгар (Булгар) по средното течение на р. Заравшан в Таджикистан. За трета група от примерите, най-многобройната, не бихме могли да кажем нищо определено. Намираме я обаче най-перспективната, доколкото всеки един топоним от нея може да стане обект на самостоятелно изследване. Засега безспорно най-важното за нас си остава обстоятелството, че и ограничените по брой примери на топоними, изградени на основата на българското име свидетелстват категорично, че появата на българското име в топоними не е нещо немислимо, а напротив, отразява някаква неизвестна нам практика в миналото, която явно е била твърде широко разпространена. А това ни дава основание целенасочено да търсим подобна връзка и при всички останали случаи, колкото и невероятна да изглежда тя на пръв поглед. Като например случая с Болгатанга, открита в Гана, на Гвинейския залив, в чието име разпознаваме освен българското име, но и също и това на вездесъщия Тангра. Случайно или не, фактът си е факт и въпросът, който той поставя, очаква своя отговор.

Прави силно впечатление, че разпространението на подобни топоними е явно неравномерно като се формират области, където те са често и други в които напълно отсъстват. Посочената закономерност заслужава особено внимание и представлява сериозно указание за неслучайния характер на явлението. Проследим ли обаче кои са тези области върху географския атлас, ще установим, че те почти напълно съвпадат с областите, където българското име се открива в разнообразни думи и понятия, в митологиите и божествените пантеони. И това за сетен път ни изправя пред загадката, която ни поставя българското име. Вече можем уверено да приемем, че появата му в толкова разнообразни качества почива не само на закономерни, но и на реални основи. За това свидетелства най-вече последното ни изследване , от областта на топонимията, позволило ни да разкрием пространствените координати на етническото ни име. С това стигаме до следващата стъпка в изследването му. След усилията ни да разкрием неговата съдържателна страна и географските му измерения, следва да разгледаме неговото развитие във времето. Защото само историзмът ще ни позволи да разкрием голямата загадка и да го свържем или не с българския етнос.

Българската история

Миналото ни е необходимо, за да
черпим оттам светлина за настоящето.

Карл Есперс
Който контролира миналото –
контролира бъдещето.

Струва си да се позамислим над тези, колкото кратки, толкова мъдри и съдържателни сентенции, говорим ли за историята въобще или за българската история в частност. Защото те не само маркират мястото на историята като знание от миналото и трасиращо времето в развитието на обществото. Отнесени към нашата история, те твърде категорично разкриват причините за извършения от нея погром и обясняват защо родолюбивите български историци биваха интернирани, репресирани, въдворявани в концлагери и затвори или пък “тихичко” ликвидирани, защо българското име токова пречеше на управляващите ни Андрешковци, че не трепнаха, когато посегнаха да го заличат, защо да се занимаваш с древна българска история, десетилетия наред бе най-тежък грях и провинение и представляваше нещо рисковано и опасно, защо вместо към опознаване, вървахме към изкривяване на образа си, защо ни пишеха толкова малобройни, диви, варвари и какви ли не още, лишени от всякаква култура, достойнство и човешки образ, защо историците ни бяха принудени да изоставят старата българска история, а години наред тя се пишеше от писатели, лекари, архитекти. Някому това беше изгодно! Някому това беше необходимо! За да заличи чуждата слава и да си я присвои и така, с лъжа и измама да подчертае собственото си величие! Затова той и местните му лакеи посегнаха и на името ни, и на идентичността ни, и на миналото ни! А то би трябвало да е наистина величаво, за да привлича алчните чужди погледи, да предизвиква такава омраза и толкова насилие, да не пести време и средства за фалшификации. Явно, дълбоко вкоренените малоценностни комплекси не дават и минутка покой на диктаторите като ги карат да треперят от злоба и страх и тях, и целите им империи.

Така се роди легендата за шепата диви конници, водени от Аспарух, за “мръсния” му народ, заселил се отсам Дунава само благодарение на “подаграта” и милостта на византийските императори. Така паметната 680/1г. се превърна от погром на войските на имп. Константин IV Погонат, в погром над собствената ни история. Така древната българска писменост набързо се превърна в руска, още във времето преди историята да опознае русите като народ, а пък ние българите – във векове по-късно появилите се на историческата сцена, славяни. Така поредната руска завоевателна експанзия срещу разпадащата се Отоманска империя бе издигната в “Освободителна” война. А най-продажните български историци – в “български научен елит”! Така непобедимата конница на българските канове беше обезличена в разбойническа орда, високоразвитото земеделие и животновъдство – забравени, каменните български градове – повизанчени, каменните български надписи – заличавани и изчуквани, писмеността и широката грамотност – зачеркнати, чуждите източници – свидетели на всичко това анатемосвани и набеждавани за “анахронизми”, книгите от царската и патриаршеската библиотеки в Търново – изчезнали, изнесени от руския консул на магарешки керван, заличени и забравени. Има ли нещо учудващо тогава върху падналата сянка на забрава над българския битов календар и изключителните астрономически познания на дедите ни, дали основания на чуждите народи да използват етническото ни име бълг-балх-

влъх(ви) за обозначаване на маговете-звездобройци в древността? Кой се наема днес да обясни какви познания са ползвали възрожденските ни майстори, вграждали в чешми образите на деветте планети от слънчевата система век преди откриването на Плутон и дори на Нептун? И още нещо, къде остана древната българска държавност, чиито корени се губят назад през вековете и днес са обект на широки дискусии и коментари, а някога е била модел, върху който е възникнал съвременния свят, такъв, какъвто го познаваме.

Ако българските историци можеха да работят спокойно, ако не бяха насилвани и програмирани като еничари, те със сигурност нямаше да оставят ръждата на забравата да обхване цялото това познание, да го разяде и да го превърне в незнание. Но нека не клеймим днешния роб.

По-добре ще бъде ако се обърнем към гордия му господарски корен. И да потърсим истината и за широката популярност на името му, още от най-дълбока древност, и за самия му род. Само така той ще върне самочувствието си на горд и достоен човек и ще се включи в търсенето на загубеното.

Вече разгледахме присъствието на българското име в речниковия фонд на много и най-различни народи. Открихме го не само в живи съвременни езици, но сред такива, които отдавна вече не съществуват. Като например в латинския, у древните келти и у още по-древни тохари, фриги, кимери и шумери. Срегнахме го в най-различни географски селища, реки, планини и местности: в средноазиатския Бурджан, днес – Бурсан-джирт и малоазиатския град Бурса, откъдето българите били разселени от Александър Велики. Срегнахме го през средновековието и до наши дни на територията на съвременна Турция в названията на хребета Булгардаг, част от Тороските планини, в езерото и едноименния град Балкар, в градчето Булгар. Открихме го в кавказките Балкария и реката Булгар-чай. В памирския Палгар/Фалгар, Булгар по средното течение на р. Зеравшан (Сорд) и в съседен Балх, в ширналия се на юг, по долината на величествения Инд Белуджистан. Откриваме го в името на притока на Горен Ефрат – Балих (Белих). Да не забравяме масираното му присъствие в митологиите и теологиите през хилядолетията на толкова много народи. В арабския език божествения просветлен носеше наименованието Балхаур. Най-популярният келтски празник беше известен като Баулхини. Ако шумерите бяха най-първата, известна ни цивилизация, а БИЛГА на шумерски означаваше “родоначалник”, докъде ли стигаше назад във времето българското име? Да не забравяме, че и бащата на Дева Мария, т.е. дядото на Христос носеше името Бат Билга – първата част, от което фиксираше стара българска титла, а втората – самото ни име...

Излишно е да казваме как всичко това насочва интересът и изследването към далечното ни минало. Постигнали дотук бихме ли могли и ние да си затворим очите? Явно е, че не си струва. Тогава нека продължим напред. Това е комай единствения ни път да потърсим във времето оная нишка, която би могла да обвърже всичките посочени от нас многобройни примери в една цялостна картина. Необятна и величава! Неподражаема по своето великолепие! И да потърсим мястото и ролята, която дедите ни са играли при съставянето ѝ. Защото толкова многобройните сходства е изключено да бъдат обяснени с обикновената

случайност. Това, просто, изключва възможността за каквото й да е обяснение, докато обратното, колкото и да ни се струва трудно и дори и невъзможно да го докажем е може би единствения ни възможен изход.

Нека сега потърсим какво би ни дала историята, което да ни помогне за изясняване на интересуващата ни теза. Струва си да започнем изследването си от това, което знаем за древната българска държавност. На първо място, бихме могли да си припомним удивителното обстоятелство на съществуването на няколко български държави паралелно, все на територията на Източна и Югоизточна Европа: Стара Велика България на Ирник и Кубрат, Дунавска България на Аспарух и Волжко-Камска България на Котраг. Към тези познати на историята държавни образувания някои изследователи допълват Керамисийска или Илирийска България (Македония) на Кубер, Италианска Балкария (по-късната Валакия) на Алцек и потомците му, кавказка Балкария, свързвана с прикубанските българи и Черна България, образувания обитавани предимно от потомците на Бат Баян, както и прикавказки Бурджан, днешен Дагестан – държавата на Атрак, сина на Боян Челбир и внука на Ирник. Да не пропуснем обаче и загадъчната “славянска” държава. Само, известна още и като Дулоба, просъществувала само три десетилетия – дело на Шамбат – по-малкия брат на кан Кубрат. И произлязлата от нея Карантания, съвременната област Каринтия. Както можем да се уверим българското присъствие в Югоизточна Европа, дори и само през средновековието предлага цяла дузина и квази-държавни образувания, дело изключително на кан Кубрат и неговите синове и най-близки родственици. Тук обаче по-интересното е да проследим народите, обитавали тези държави, названията на някои от които откриваме и понастоящем.

Любопитно е да надникнем сред етносите на територията на някогашната Кубратова България, там където остават потомците на Бат Баян. Тук, през средновековието населението става известно под името “черни българи” и по-късни техни потомци са **берендеите** (киевски черни българи) и **ковуите** (черниговски черни българи). След татаро-монголското нашествие през XIIIв. тези българи, заедно със свободното степно население образуват украинското **казачество**. Черните българи от Крим заедно с т.н. торки (кумани) дават началото на **кримските татари**. **Бурджаните** или **беленджерите** от източното Прикавказие стават родоначалници на съвременните кавказки **карачаевци, балкарци и кумики**. В източното Прикавказие (съвременен Дагестан) допреди столетие е живял народът **БОЛГОДОР**. Днес техните потомци живеят заедно с аварците (потомци на хуните-авари) и биват наричани от тях с името **БОЛХОДЕЛИ** или **БАЛХАЛ**. Сред съседните народи, говорещи езици от лезгинската група същите са известни с името **БЪЛГАР**, докато самите те имат самоназвание **БУЮЛХ** или **БЪЛХ**. Сред този народ болгодор днес откриваме друг един малък народ т.н. **ВУРУГУНИ**, които ни напомнят за вуругундите на Агатий, една от именните разновидности на древните уногури. Част от тази народност понастоящем е известна като **ЛАКИ**, докато други са се смесили с даргинците и са известни под името **ВУРКУН ДАРГВА**. И това е само в Кавказ. А не е и всичко, което може да се свърже по някакъв начин със старите българи живели някога по тези земи.

Защото тук срещаме още редица малки народности, напомнящи ни за тях, като УДИНИТЕ, например, потомци на т.н. УТИИ и езиково сродните им народности от лезгинската група, всеки един от които заслужава особено внимание. Още по-интересно става потърсим ли съвременните потомци на древните волжки българи, наричани в отличие от нас БОЛГАРИТЕ – БУЛГАРИ. Сред големите народности, в основата на етногенезата на които са участвали потомците на Котраг днес обикновено причисляват т.н. казански татари (бившите БУЛГАРЛЪ), чувашите (ПУЛХАР, БУЛХАР), потомци на старите шубари (савири), БАШКИРИТЕ и МОРДВИНИТЕ. В действителност обаче се касае за далеч по-многобройно населени, разпръснато се на значително по-обширно пространство, включително и някои части на Сибир и в много случаи, обособило се със специфични собствени имена: БЪЛГАРИ-МИШАРИ, КАЗАНСКИ БЪЛГАРИ, БЪЛГАРИ-ТЕПТЯРИ, НУКРАТСКИ БЪЛГАРИ, АСТРАХАНСКИ БЪЛГАРИ, БЪЛГАРИ КАРАТАИ, СИБИРСКИ БЪЛГАРИ, БЪЛГАРИ-НОГАЙЦИ, БЪЛГАРИ-КРЯШНИ, ПРОУРАЛСКИ БЪЛГАРИ, БЪЛГАРИ-ХАЙНИНЦИ и пр.

Не бива да забравяме и българското население в Унгария (Уногурия) и Прикарпатието. Днес са известни множество данни за многократното заселване на българи през вековете тук. При това, далеч преди появата на маджарите по тия места. Но не бива да се пропуска и обстоятелството, че при заселването си те съвсем не са представлявали никаква хомогенна етническа маса. В състава на войските на Арпад бепе не някой друг, а Арбат – синът на Алмуш – великият владетел на Волжка България. Векове по-рано в унгарската пуста се заселват българите – кутригури като съюзници на придошлите от изток авари. Още по-рано, отново тук, срещаме българите като основна опора на хунските сили, разгромили лонгобардите, погубили владетеля им и дали пленената принцеса Хилдико за жена на самия Атила. Отделни изследвачи приемат за българско населени и т.н. ДАКИ – народът на Декебал, създал по Долен Дунав силна държава и противопоставял се продължително на римската власт на император Траян. Българи в Панония, според Й. Вълчев е имало още преди новата ера, в подкрепа на което той сочи имената на един и двама римски военачалници, консули и императори. Тъй или иначе, като оставим настрана въпроса за давността на заселването на българско население по тези земи, то самото им присъствие тук не буди никакво съмнение, което личи най-малкото от названието на съвременната им държава Унгария, отправящо ни към името на българите – уногури, както и наличието на географски и фамилни имена на хора, като градовете Полгар и Полгарди и известната фамилия шахматисти Полгар, пряко указващи българското етническо име.

Не по-малък интерес представляват заселванията на българи през средновековието и дори преди него на Балканския полуостров. Защото освен известното преселение на Аспарух т.н. Дунавски българи са нещо значително по-широко понятие. Тук наред с Аспаруховите потомци намираме и потомците на неговия по-малък брат Кубер, заселили се в Керамийското (Битолското) поле и станали ядро на днешните македонци. “Долната Охридска земя” като обект на български заселвания е явно известна значително по-рано. Тук в края на V в. се заселват българи, предвождани от Драгун (Драгон, Дрогго, Драгич, Грод, Драгго) и

станали известни под названието ДРАГОВИТИ или ДРУНГИ и дали названието на областта Драговития и на гр. Драч. Друго едно преселение на българи – БАРСИЛИ от страната Барсилия по-късната Беленджер в съседство с драговитите в Родопите и в междуречията на Места и Струма става повод да се говори за страната Берзития (Велзития, Версилия и за “славяните” березити, борсяци, бърсяци) някъде през VIII в. Когато говорим за заселването на “славяни”, т.е. на българи отсам Дунава не бива да забравяме и това на т.н. СЕВЕРИ, дошли тук заедно с останалите Аспарухови българи, на които ювигият кан е гласувал доверието да отбраняват стратегическите старопланински проходи от евентуални византийски нашествия. Тези севери идеха от държавата на Кубрат, от областта около Киев, където по-късно бяха станали известни с името северяни.

Струва си да обърнем внимание и на съобщенията за заселването на българи по времето на император Маврикий и по-точно в периода 586-588г., предвождани от Булгарис (Булгариос). както е известно те заемат земите на Горна и Долна Мизия и Крайбрежна Дакия, идвайки тук от областта на Малък и Голям Балкани (източно на Каспийско море) и давайки по земите ни носените от тях названия на топоними като гр. Варна, гр. Каспичан, Мадара, р. Камчия и пр.

САКРОМОНТИЗИ (лат. “заселници по свещенните могили”, т.е. в Лудогорието) и ФОСАТИЗИ (лат. “пазотели на валове по ънгълите”) са названията на онези хуно-българи заселили Долен Дунав и Мизия, потомци на Атиловите синове Емнекур и Улциндур, заели земите в съседство с Ирник и останали известни с тези си имена дори и век, след като са влезнали в състава на неговата Стара Велика България.

Названията “българи” и “България” по нашите земи, тук на Балканите, отсам, т.е. южно на Дунав, могат да бъдат открити освен в древните хроники, но и върху стари географски карти. Откриваме ги в “картата на света” и в самия текст на т.н. “Анонимния Равенски космограф”, писан още в края на шести век. Тук върху картата наред с имената на Тракия, Мизия, Сарматия и пр. намираме и името Булгаре. Още по-категоричен е текстът, според който: “В Тракия, или Македония и Долна Мизия само българи живеят...” Откриваме го в картата на епископ Евсевий – “бащата” на църковната история, живял между 270 и 338 г., където четем недвусмисленото: “Мизия тук и България”. Откриваме ги върху карта, съставяна по географията на Птоломей (Iв.), където името им е записано във формата БУЛЕНЗИИ.

Особено внимание заслужават т.н. ВЛАХИ, в чието име съвсем не е трудно да бъде припознато българското етническо име, а при цялата му очевидност, днес се тиражират какви ли не чудновати и лишени от всякаква аргументация “научни” теории относно техния произход. Обстоятелството, че се появили по-късно, говорещи гръцки или латински език и така разделени съответно на КУЦОВЛАСИ (КАРАКАЧАНИ) и МАВРОВЛАСИ (АРОМЪНИ) съвсем не ги прави нито гърци, нито ромънци или далмати, нито траки, както днес ги третираат съвременните историци. Напротив, ако изходим от собственото си име, времето и мястото им на поява и средта, в която се появяват, както и от пастирския им бит на планинци, ще установим, че единственото обединяващо начало е принадлежността им към

българската държава. За мавровласите се приема, че се появяват за пръв път през VII в. в Далмация и просъществували до XVIII в. тук. През X – XIII в. като Велика Влахия (Влахия) и Мала Влахия са известни земите съответно на Тесалия и част от Македония и от друга страна на част от Епир. Особено важно е, че средновековните автори често пъти наричат с името Влахия не друга държава, а именно България и едва от XIV в. насетне започват да употребяват същото име за земите на север от Долен Дунав, които са част от българската държава по това време, обстоятелство, пред което не само ромънските и чуждестранните, но и българските историци с удоволствие си затварят очите. Свидетелства от XI в. свързват валахите по Долен Дунав, от една страна с юдейската религия и традиция, присъща за българо-хазарите по северното Причерноморие, а от друга – с език, богат на латински думи и земите на Северна Италия. И последното не бива да ни учудва, доколкото Италия през средновековието била наричана от съседните германци с името Валакия, а италианците – ВАЛАХИ. Тъй или иначе названието “влах” за пръв път се появява в името на Цариградския квартал Влахерни, наречен така на името на българския Ирник. В славянската литература валахите (влахите, власите са волохи, но наред с тях откриваме и влъхвъ) са служители на езически култове, които пък ни отправят към християнските и още по-древните библейски мъдреци – звездобройци – **ВЛЪХВИТЕ**. В митологията, разбира се, влъхвите са най-вече гадатели – магове и общата им етническа принадлежност почти не се забелязва, но без да се опровергава, а напротив, приказките за “страната на влъхвите” и специфичните им етнографски особености, както и наличието на реално съществували политически личности в историята, към имената на които е прикрепено прозвището “волхв” (Смердис волхв) ни отправят на изток към Персия и най-източната ѝ област Балх, точно мястото, където мнозина съвременни автори откриват най-старата българска държава. Това е онзи същият Балх, известен още и като Бахл или Пахл, от името на който най-първите царе на древна Персия, включително и последния ирански шейх носеха почетното прозвище Пахлави. И по името на който борците от изтока и до ден днешен биват наричани “пехливани”. А и в древна Индия Балхара беше едно от най-почетните звания на местните царе, запазило се чак до X в. Ето защо, говорейки за българите като народ и държавност не можем да пропуснем и известното ни за тяхната древна, а според някои изследвачи и първа родина – Балх, Балхара, влязла в историята с името, дадено ѝ от старите гърци – Бактрия.

За жалост, това последно наименование – Бактрия, е довело не само до подмяна на истинското Балх, но и до изличаването на българската същност на населението и областта. И днес историците говорят за Бактрия като за самостоятелна държава или за т.н. Гръко-Бактрийско царство без и думичка да се споменава за българския етнически характер на населението, напротив – налага се тезата за някакво бактрийско население. Именно поради това струва си да се направи кратка историческа справка и да се потърси названието на народа и областта през вековете.

Днес от древния Балх са останали само руините. Все пак името му се е запазило в това на прилежащата му провинция на съвременен Афганистан. И нещо

твърде любопитно за отбелязване, когато говорим за трайна тенденция за обезличаване на българското име. По времето на съветската окупация, марионетните власти послушно преименуват областта. Населението обаче не се разделя с холядолетното си име, носено с гордост от не една царска династия (последния ирански монарх също носеше името Шейх Реза Пахлави) и на понятия като “пехливан”. То продължило да се придържа към старото си име и да надписва пощенските пликове с познатото “Балх”. Това конфузно положение продължило няколко месеца и властите били принудени отново да възстановят старото название. Връщайки се назад през вековете ще установим, че през средновековието по времето на арабското владичество тук, областта е носила името Балх. В епохата на Великата Кушанска империя, I – IV в. сечените тук монети са били надписвани “Бахло”, т.е. отново Балх. Гръцките хронисти още от V в. пр.Хр. именуваха областта Бактрия, а едноименният град – Бактр, вероятно по името на бог Бакхус (Дионисий), сам пребивавал и разпрострял култа си по тези места. По-интересното е, че в древната индийска книжнина, в “Кама сутра” и “Махабхарата”, корените на последната, от които достигат до второто хилядолетие пр. РХ, местното население е наречено БАЛХИКИ или БИЛХИКИ. Следователно гръцкото название само заменя временно името Балх, което се оказва оригинално и първо. Можем само да допълним, че съвременната провинция Балх представлява само една малка част от териториите, обитавали някога от старите балхики. В древността балхите, идентифицирани понастоящем и с китайското наименование юечжи, са заемали значително по-големи територии и освен Средна Азия са обитавали и долината на р. Тарим в съвременната китайска провинция Кансу. И неслучайно днес под пясъците на пустинята Такламакан се откриват руините на някогашните величествени градове, обитавани от европейско население, една от съвременните сензации на археологията.

Спираме се така подробно на древните балхи, не само поради идентифицирането на балхите като българи, но най-вече поради обстоятелството, че българското присъствие тук е продължило хилядолетия, по време на които районът многократно е ставал център на миграционни вълни. Не са малко натрупалите се данни, които свидетелстват за връзката на ирландските БОЛГИ и сродните им континентални БЕЛГИ с миграция на население придошло именно от Балх. Това е станало някъде на границата между IV и III в. пр.Хр. и появата на т.н. “келтски” владетели със странните имена Болг (на Балканите), Балгер (първ владетел на Бавария), БОЛГОРОС (първ цар в земите на Испания) само допълнително маркират българското име при неговото придвижване на запад от Балх. Ето защо не бива да ни учудва и появата му за означаване на един от най-големите келтски празници – т.н. Баулхини, т.е. Бългини, както и на оня най-типичен за българските духовници (колобри) атрибут – единственото им имущество - кожената торба, наречена ВУЛГИЯ, явно неслучайно. Вгледаме ли се обаче по-внимателно в названията на някои от другите келтски племена, ще открием между тях и ВОЛКИ - по среден Дунав, но и в и около Пиринеите, ще открием МОЛДИ по северното Черноморие и МЕЛДИ в Софийско. Излишно е да казваме, че имената на всички тях ни отвеждат все към българското етническото

име в неговите възможности и известни разновидности.

Това е накратко за миграцията в посока на запад на население от древен Балх като резултат от кръвопролитните събития, разиграли се в земите му само няколко десетилетия след усядането тук на Александър Македонски. Миграционна вълна от това време обаче е имало и на изток. И тя достига до самата Япония, издигайки обаче на повърхността името на ХОНИТЕ, т.е. хуните, все пак заслужава си да поразсъждаваме върху близостта на японското име и това на загадъчната “хунска” държава Юепан в Седморечието, около ез. Балхаш, идентифицирана като България на Авитохол. За отбелязване е, че японската митология е свързана с митологията и историята на срещулежащата ѝ Корея и по-специално с една от най-древните корейски държави – Сила или Шила, чийто основоположник китайците наричаха Пулгоне, името на който отново ни връща към българското име.

Далеч преди това някъде в началото на II хил.пр. Хр. областта на Балх става център на друга голяма миграционна вълна на запад, която разпространява конната култура на запад в Предна Азия, достигайки до бреговете на Средиземно море и Египет. Точно тогава в Северна Месопотамия се появява племето БАЛХАРИС, а наскоро пътят на завоевателите хиксози бива маркирано на териториите на Сирия и Палестина с библейски герои и селища като Билган, Билхан, Билха, Пилха, Вилга, р. Балих, Билгай и пр., в които също не е трудно да се съзре българското име.

Трудно е да се каже дали по същото време или по-късно става проникването на брахманите в С. Индия. Родството на брахманите и българите (вулгарес) постулира анонимния латински хронограф (354г.), където първите са записани с прозвището им “гимнософисти”. Общо пък брахмани и вулгарес се определя като бахтр. Названието им пък води произхода си от балканските БРИГИ (ФРИГИ, ПРИКИ), чието име, както беше разкрито през последните години, според законите на източната лексика се трансформира в БЪЛГИ. ПРИКИТЕ не представляваха само едно от най-древните балкански племена, но ни отправят към най-старото име на Тракия – ПЕРКЕ, с което ненадейно се оказваме на наша, Балканска територия, но в доисторически пределни времена.

Отново към Балканите ни насочва и пеласгийската версия за българския произход. ПЕЛАСГИТЕ или ПЕЛАРГИТЕ са автохонно, местно население от южна Гърция и островите Пелопонес, тесалия и Епир. Пеласг беше син на Зевс-гърмовержеца, докато българите имаха за родоначалник Зиези. Имената и на двамата ни насочваха към шумерския Ной – Зиусудра, към представата за небето и звездите. Подобно както беше и при келтите – болги, чийто родоначалник имаше за баща Старият (където стар на англ. беше звезда, подобно на шумер. тар – също звезда).

така достигаме до самата първооснова на човешката цивилизация – древен Шумер. И ако връзката Зиези – Зиусудра е само един хипотетичен ориентир, то изследваният в тази посока се оказват далеч по-перспективни. Защото Билга-меш беше не само митологичен герой, но и историческа личност – пети цар от първата династия на град Урук. А самия Урук шумерите завяха Унуг (унуг на шумерски означава център, столица). Сега ако си припомним българската история ще се

сетим, че и Кубрат, и Аспарух бяха начело на българите унугури, чието име крещящо напомня за древния шумерски Унуг. Наред с името на героя-цар Билгамеш, което недвусмислено ни насочва към собственото ни етническо име, оказва се, че в шумерския език като понятие съществува и думата БИЛГА и има значението на “родоначалник”, “прародител”, нещо което ни се струва твърде символично, но и показателно. Най-неочаквано за всички нас в шумерския език, история и митология не само откриваме понятията УНУГ и БИЛГА, но ги намираме обвързани помежду си по същия начин, тъй както са обвързани те и в известната ни българска история. Ето защо, като изхождаме от току що казаното и допълвайки го с хипотезата ни за близките родствени връзки на шумери и кимери (кимерийци), както и по-късните свидетелства за това от някои средновековни източници за връзките и на едните и на другите с нас, българите, пренебрегнем и хипотезата за етническата ни връзка с древните КИМЕРИ (КИМЕРИЙЦИ) и ШУМЕРИ.

Всичко казано дотук недвусмислено маркира българското присъствие по света и в географски, и в исторически аспект. Оказва се, че днес не един и два съвременни народи съхраняват в себе си следите на древните български бит, култура и родови корени. И това съвсем не се изчерпва единствено със съседните ни македонци, румънци, украинци и унгарци,

Десетки са народите родеещи се с нас на територията на съвременна Русия, включително и една значителна част от рускоезичното, християнско население, в графата “народност” в личните документи на които е вписано: “руснак”, което пази спомен за българска етническа принадлежност (по линия на т.н. “волжки българи”), без да смее обаче да я афишира, от страх пред кремълските диктатори. Да не говорим за онези стотици хиляди насилствено именувани “башкирци”, “чуваши” и “татари”, в една немалка част, от които българското самосъзнание продължава да блещука в мрака на руското авторитарно самодържавие. Кръвно-родствени връзки се обсъждат и с определени етнически групи в Италия, Австрия, Германия, Франция и Испания, в Словения, Чехия и Полша, с уелсци, ирландци и шотландци. Следи от такова население се предполага, че съществуват и в отделни райони на Сибир и на много други места из Азия, като се започне от Турция, Сирия, Палестина, мине се през области на Двуречието и съвременните независими средноазиатски държави и особено през части от териториите на Таджикистан, Афганистан и Северна Индия и се стигне до Западен Китай, Монголия и Корея и та се стигне до самите японски острови. Защото дори и отдавна асимилирано, културното му българско влияние може да се проследи и до днес като се започне още от митологиите и се стигне до известни езикови, битови и културни следи, запазени в легендите, преданията, обичаите, традициите и начина на живот на съвременните народи. Навред, на десетки места из необятните простори на Евразия, буквално от Атлантика до Пасифика търсецията може да открие древната българска следа. И само въпрос на целенасоченост и настоятелни действия е тя да бъде надеждно засвидетелствана. Естествено, основната част от това голямо дело се пада на историците. И българските историци следва да се разбудят от принудителния си летаргичен сън. Защото е дошло времето, когато трябва да

изкупят греха си пред България и българите. Защото това е повелята на новото време, на епохата на настъпващия глобализъм. това е повелята на науката история! И на древната родова кръв!

А на по-прагматично настроените бихме припомнили казаното от К. Ясперс и Дж. Оруел.

Структура на българската идея

Току-що приключихме прегледа на българското име, установихме присъствието му в десетки, може би стотици думи и в езиците на широк кръг древни и съвременни народи. Диференцирайки ги според съдържанието им, посочихме, че те съвсем не са произволни, а се групират в близо двадесетина семантични групи, включващи образци от най-различни езици и дори от различни езикови групи. Установихме, че най-древните представи, към които отпраща българското етническо име са свързани все с културни понятия: оръдия на труда и оръжия; борба и защита, включително и за укрепеното селище (град – полис, крепост – бург и пр.) – символът на най-ранните форми на обществен живот и сигурност; на царското и духовно величие; на обожествяваните природни стихии на светлината и блясъка. Бяхме впечатлени от групата понятия, изразяващи роднински връзки и отношения, в която особено силно привлича вниманието ни шумерското БИЛГА със значение на родоначалник, прародител. Защото какво друго би означавало то, освен че отвежда в предисторически времена, след като насочва към неясното родоначалие на най-ранната човешка цивилизация. Неслучайно го откриваме и в митологиите на една значителна част от най-древните народи. Проследявайки присъствието му в пространството и времето, установихме не само това, че то достига до самата зора на зараждащата се цивилизация, но също така, че формира особени географски области, където употребата му се среща значително по-често в езиците на обитаващите ги стари и нови народи.

Всичко това е колкото любопитно, толкова и ценно за нас – съвременните наследници на древния български корен. Още по-ценно е обстоятелството, че го откриваме и в названията на един значителен кръг от народи. За част от тези народи със сигурност можем да кажем, че сме истински родственици. За други само можем да допускаме кръвна връзка в далечното минало. Съществуват обаче и народи, а които връзката е забулена в мъглата на неизвестността и е невъзможно и некоректно да говорим, че носи етнически характер. За тези случаи по-вероятно е да се допусне намесата на културното повлияване, осъществявано по механизмите на съвместното съществуване; на междусъседските взаимодействия; или като резултат от цивилизоващото влияние на ограничена група носители на българската култура върху местното население. Несериозно е, например, да се мисли, че българи и японци имат някакъв общ етнически произход, след като са представители на различни човешки раси. Това обаче не изключва възможността за близки сходства в митологиите им, колкото и неочаквани да са те.

Оказва се, че старите българи са оставили дълбоки следи по друмищата на историята дори и само посредством културното си влияние. Както посочихме, това най-често е ставало чрез въздействието на проникнала сред местното население

откъснала се група етнически българи. тези представители на българската диаспора са играли ролята на активния център на цивилизационен катализатор по отношение на аборигенното население. В голяма част от случаите количествените съотношения между тези емигранти и местното население изключват възможността да се говори за етнически характер на влиянието. В подобни случаи се налага становището за предимно духовно въздействие. До същия резултат води и втори един фактор. С времето новоуседналата група е била претопена, асимилирана и напълно изчезнала. Обстоятелството, че генотипът, на който е била носител, е продължил да съществува още дълги столетия, малко променя цялостната картина и не представлява съществен фактор, с който да се съобразяваме. По-важното в случая е нещо друго. Става дума за това, че обменът на информация е по принцип двупосочен процес, т.е. че се касае за взаимнообмен. От друга страна етническата група подобно на човека, е носител освен на биологична (генетична) информация, но също и на информация от натрупан опит и познание, отразяваща степента ѝ на развитие. И тази духовна (културна) информация също е предмет на информационен обмен. Според природните закони обаче нейният обмен върви по посока от по-богатата към по-бедната информационна среда. На практика това означава, че при описваната ситуация е напълно невъзможно културният информационен обмен да е обратен по посока на генетичния. От което пък следва, че биологичната асимилация на една етническа група не изключва възможността за нейното културно въздействие и доминиране върху превъзхождащата я в количествено отношение другоетническа маса. Това зависи единствено от степента на културното ѝ развитие. Ето защо, говорейки за историята на дедите си и отчитайки изключително високото им развитие в ранните етапи на цивилизацията, ние не бива да изпускаме от внимание казаното. Затова влиянието им можем да открием сред китайци, корейци, японци, монголи, тюрки, маджари, славяни и редица още народи от Европа и Азия. Както и решаващото им значение на етногенетичен фактор при формирането на белги, уелси, ирландци, шотландци и пр. Докато в случаите с нас, дунавските българи, с влахите, с т.н. “македонци”, унгарци, балкари, дагестанци, “татари”, чуваша, башкирци и пр. те не само са “ферментум булгарikum”, т.е. културен фактор нито пък единствено етногенетичен фактор. В тези случаи те съставляват основния етнос, около който са се организирани и други етнически групи.

Така би следвало да различаваме два основни типа народности, свързани и формирани се в резултат на българското влияние през вековете. Едните са преки или не толкова преки потомци на самите българи, но тъй или иначе, водещ при тях е кръвно-родственият т.е. биологичният признак на връзка. Вторите са резултат от консолидиращото, организиращото и най-вече на духовното влияние на откъснали се и уседнали на нови територии незначителни по числеността си групи българи. Именно за този тип на цивилизационно влияние някои изследвачи въведоха в употреба понятието “ферментум булгарikum”.

Естествено, между тези два крайни механизма на взаимодействие са възможни всякакви междинни варианти, като например влиянието по съседство или пък на базата на смесени бракове. Подробностите засега не ни интересуват и

тук няма да им отделяме повече внимание. Достатъчно е казаното за двата типа народности, свързани с хилядолетната българска история. Защото в момента, когато сме се изправяли пред поредната национална катастрофа и търсели опора и съдействие отвън, точно то разкрива неподозирани и необятни по мащабите си резерви. Затова не можем да си позволим да омаловажаваме и пренебрегваме тази досега премълчавана страна на миналото си. Още повече във времето на световната интеграция и глобализация. Във времето, когато светът се изпълва с всевъзможни икономически, военни-стратегически, религиозно-верски, регионални, включително дори и на чисто езикова основа, обединения и съюзи. Това би било държавническа недалновидност и престъпно нехайство. Ето защо този толкова типичен и специфичен за историята ни феномен не бива да остане извън една истинска национална концепция. И ние сме длъжни не само да посочим неговото присъствие, но и да го превърнем в реален фактор на живота си за общото благо на всички държави и народи, с които откриваме подобен род връзки и оказали се продукт на една обща етнокултурна среда.

Сега, след като установихме присъствието тази неизследвана досега, но реално съществуваща страна от българското минало, на цяла група народи, с които нямаме кръвно родство, но е налице дълбока културна и духовна връзка, редно е да се обърнем към занимаващия ни въпрос относно българската идея. Това е необходимо, защото не е трудно да се осъзнае, че по същество тя също представлява елемент от предмета ѝ, наред с българската нация и българската държава. Поради това е необходимо, като начало тя да бъде формулирана, след което да посочим мястото ѝ в общата структура на концепцията.

Спирайки се върху природата на явлениято ние посочихме, че се касае за формирането на етно-социална общност като резултат от културното влияние на един етнос върху друг етнос, което по същество представлява социален феномен. Ето защо, струва си на това място да си припомним казаното някога от нас по отношение на понятието “демосфера”, защото точно в него виждаме решението на интересувания ни проблем.

Критикувайки идеята за панбългаризма като национална доктрина, ние предложихме изграждането на едно духовно по природата си и наддържавно по форма общество, създадено върху основите на етническото и културното, настоящо и минало българско присъствие по света. За целта изведохме представата за демосферата от известното ни понятие ноосфера (социосфера), под което създателите му П. Тайяр дьо Шарден, Е. Леруа и В. Вернадский подразбираха оная “мисловна” обвивка на планетата, резултат от взаимодействието на природата и обществото, която е пряко следствие от разумната дейност на човека. Доколкото тя представлява интегрално понятие, включващо резултата от дейността на цялото човечество, ние посочихме целесъобразността от структурирането ѝ по етнически признак. Само тогава бихме получили реална представа за следите, оставил след себе си всеки един съществувал някога народ на земята, за приноса му в човешката цивилизация и мястото му в нейното развитие.

Образно казано, демосферата отразява културното присъствие на народите

във времето и пространството. Имайки предвид тяхната сложна, продължителна и динамично променяща се историческа съдба, и следата, оставили след себе си, естествено е някои народи да присъстват върху “картата” на ноосферата с по няколко и дори със значителен брой свои представителства. По природата си тези представителства представляват етно-културни центрове, доколкото отразяват не само етническото, но и културното присъствие на една народност. И естествено, съотношението между етническата и културната компонента за конкретен етно-културен център, в определен исторически период, ще бъде постоянна величина. Във времето обаче тя ще се променя като едната компонента ще нараства и ще става все по-доминираща, за сметка на другата. Различна ще бъде тя и за различните центрове, отразявайки етно-културното им състояние, чиито хроно и топографски параметри само допълват картината на пълния им социално-исторически статус. В този смисъл, “чисто” етнически, при цялата условност на това понятие ще бъдат само една малка и незначителна част от общия им брой такива центрове. Значително повече стават те, прибавим ли към тези с етническо доминиране, многократно по-многобройните центрове с предимно културно присъствие. На практика обаче в каквито и количествени съотношения да се намират помежду си етническата (биологичната) и културната (духовната) компоненти, във всички случаи те маркират наличието на конкретен етно-културен център.

Говорейки за тези центрове следва да отчитаме и още една типична за тях особеност. Всеки център произлиза от друг подобен център и много често сам той дава началото на друг или други подобни центрове, като във времето тази верига непрекъснато нараства и по дължина, и на ширина. Графически тази генетична връзка би могло да се изобрази посредством отсечка, свързваща центъра майка с т.н. дъщерен център. От своя страна всеки нов дъщерен център би могъл не само да играе ролята на център майка, но и да установи връзки с други подобни на него дъщерни центрове, както и с центровете майки от по-ранни поколения. Върху “картата” на ноосферата това би довело до изобразяването на истинска мрежа, съставена от множество центрове и свързващите ги връзки и именно тази паяжинообразна обвивка, обхванала в някои случаи значителни части от планетата ние нарекохме демосфера.

Вече отбелязахме, че с времето съотношението между етническата и културната компонента най-често се изменя. Обикновено водещият в количествено отношение етнос асимилира останалите и особено ако успее да наложи собственото си име и култура, останали в сянка, те скоро изчезват от полезрението. В мрака на забравата остава да мъждука само блясъка на отделни искрици, но и той се губи във вековете. Губят се и чезнат и междуцентровите връзки. Културната компонента, ако и по-динамична, оставя далеч по-дълготрайни следи. И точно тях ние сме в състояние да разкрием и наблюдаваме. Тръгвайки от тях пък можем да доловим понякога и следи от миналото етническо присъствие, а с това да дадем нов живот на стария етно-културен център.

Излишно е да казваме колко ценна може да бъде тази констатация за работата ни върху българската национална концепция. както и да подчертаваме

колко близко стои посоченото относно проучването ни върху българското име и схващането ни за демосферата, от друга страна. Оказва се, че на практика те напълно се припокриват и са неразличими помежду си. Така се налага заключението, че именно демосферата и то българската демосфера е търсеният трети елемент след българската държава и българската нация в подготвяната национална идея.

Надяваме се да сме били достатъчно ясни при формулирането на понятието демосфера, за да бъде то достатъчно добре разбрано. Все пак, за да не се допускат излишни грешки, а също и за да се избегнат евентуални спекулации, смятаме че няма да са излишни и ще са от полза следните пояснения:

Изхождайки от слоестия модел на земята, ноосферата, а заедно с нея и демосферата, като нейната подструктура, съставят най-външната “земна обвивка”. В този смисъл те не бива да се бъркат с т.н. “антропосфера”. Това понятие представлява синоним на по-близкото до говоримия език понятие “човечество” и заема място междинно между биосферата и ноосферата, доколкото има за предмет биологичния вид *Хомо сапиенс*. В този смисъл чисто социалното изостава и това е основната му отлика от използваното от нас понятие демосфера. Освен това, подобно на ноосферата и антропосферата представлява интегрално понятие и това допълнително подчертава разликата му от демосферата.

Последната следва да се различава и от въведеното от Л. Гумилев понятие етносфера. Под етносферата авторът разбира онака мозаична хиперструктура на антропосферата, която има за активна част етносфера – системата, включваща в едно етноса, доместикатите (домашни животни и културни растения), ландшафта, природните богатства, взаимоотношенията със съседните етноси, езика (един или няколко, в едно или друго съчетание помежду си) и елементите на материалната и духовна култура, която се мени динамично в пространството (етнография) и времето (етногенеза). Тук под етнос Л. Гумилев разбира определена форма на движение на материята, намираща се на границата на биосферата и социосферата. Като второ приближение той разглежда етносферата в качеството ѝ на специфична форма на съществуване на вида *Хомо сапиенс*. От казаното веднага става ясно, че по природата си тя не се различава по нищо от антропосферата и представлява нейна подструктура. Колкото до мозаичната ѝ форма, тя не само силно наподобява мрежовидния характер на демосферата и иде да покаже, че етносферата се отнася към антропосферата, тъй както демосферата към ноосферата. В този смисъл демосферата може да се приеме като по-висша проекция на етносферата върху плоскостта на социалното. Всичко това отбелязваме най-вече за да подчертаем, че демосферата не представлява чисто етническа категория и да не позволяваме спекулации с това.

Не бива да бъркаме демосферата и с познатото ни понятие диаспора. С него обозначаваме разпръскването на един народ и пребиваването на значителна част или части от него от даден народ извън неговата родина. По характера си тя има етническа категория и това е достатъчно, за да я разграничаваме по демосферата.

Формулирайки понятието демосфера, вече можем да потърсим мястото му в

състава на българската национална концепция. Очевидно, съвсем не ѝ е чуждо, след като борава с връзката ни с един значителен кръг нароци, където днес етническото влияние не може да бъде доловено, но затова пък следите от културни взаимодействия са налице и могат да бъдат установени опреснени и разширени. Напротив, демосферата се оказва напълно съпоставима с понятия като нация и държава. А след като са съпоставими, те могат да бъдат свързани в едно и именно българската идея е тази, която свързва в единна система България, българите и българската демосфера. Точно те съставят нейните основни подструктури, всяка маркираща свой собствен хоризонт. И точно широтата на този собствен хоризонт определя мястото на всяка една от коментираните подструктури в системата на националната идея. Най-ограничена се оказва държавата. За нея е типично ограничаването ѝ във пространството и времето, доколкото основните атрибути на държавата са нейните географски граници и границите, положени от историческото ѝ съществуване. Затова тази най-ограничена подструктура заема най-вътрешните области на националната идея и следва да бъде разглеждана на първо място. Следващото място заема народът. Тук времево-пространствените граници не са така строго фиксирани и примерно един народ може да съществува по едно и също време на няколко различни места. Тя не е ограничена нито в пространството, нито във времето, нито зависи от расово-биологичните особености на своите носители. Народът като понятие включва не само нацията, т.е. всички български граждани, независимо от народността си обитаващи България, но и тези, разпръснали се далеч извън Родината.

Българщината като феномен

От казаното за демосферата изяснихме, че понятията включва цялостно културно присъствие на определен етнос или етническа група във времето и пространството. Наред с това, то включва и влиянието му върху други етнически групи, играло съществена роля в тяхното битие и историческо развитие. Само по този начин можем да си обясним появата на българското име в езиците на най-различни народи, при това не само за отбелязването на един широк кръг от думи и понятия (вече посочихме близо 20 семантични групи с такива понятия), но и като етноним на цяла поредица народи, за част от които етническата връзка е не само неизвестна, но може би и изключена. За наше голямо съжаление, днес почти не познаваме онова българско минало, дало повод за възникването на този истински феномен, с който малко други народи могат да се похвалят. Обърнем ли се обаче към известната ни история от времето на Първото българско царство ще установим, че казаното съвсем не е нещо голословно и няма случайностен характер, а става дума за черта, типична за българите. Това културно българско влияние на изток и на запад върху цяла Средновековна Европа, не е останало незабелязано от изследвачите. (Било е обаче забранено да се коментира през последния половин век, само и само да не засенчи и омаловажи величието на “големия брат” и да не дразни малоценностните му комплекси към нас, българите.) Струва си да си припомним казаното от Стилиян Чилингиров по въпроса, защото

едва ли друг е успял да формулира толкова точно и ясно двупосочното влияние на Средновековна България върху европейското развитие.

“Но ако чрез православието и предизвиканата от него старобългарска литература българите завладяват и подчиняват цяла южна и източна Европа, предимно славянски народи, те разпростират далеч на запад своето влияние чрез създадената през X век богомилска ерес. Едно религиозно-обществено учение, което има свойството да заразява и да прави свои отчаяни застъпници всички отрудени, онеправдани и угнетени от живота.

И от кипежа вътре в България се отправят две духовни струи към два различни свята, все в името на една върховна идея – благоденствието на човека тука, на земята, и неговото спасение и всеопрощение там, на небето. Първата струя, подкрепена и от държавната власт, сама проповедница на учението, че всяка власт е дадена от Бога, се носи на изток. Втората, отрекла божествения произход на властта, се носи на запад. Първата подирила щастието на човека в примирението, втората – в протеста срещу установеното неравенство. Едната намерила смисъла на живота в догмите на църквата, другата – в критиката на тия догми. Човек, за да се слее с божествения разум, трябва най-напред да освободи разума си от всяка външна опека. И тъкмо тая проповед за освобождението на разума допада най-много на западния свят, потиснат страшно от авторитета на католическата църква. С това учение България дава първия християнски реформатор в света, който много време преди Цвингли, Лютера и Калвина проповядва на християните да се освободят от Рим и от Цариград и да дирят спасение само в евангелистките истини, в духовно и нравственото съвършенство на човека и на гражданина”.

Въпросът за българското влияние върху другите народи има и друга една страна и той няма да е цялостно развит, ако тя остане извън вниманието ни. Става дума за нравствените измерения на българското влияние. защото всяко общуване наред с икономическите, политическите и културните отношения и връзки включва задължително и принципите на правните и морални норми и постановки. А в исторически план мястото на вторите е било не само утвърдено, но и доминиращо.

Когато говорим за нравствената сила и влияние на старите българи, а и на българите въобще, не можем да не се подсетим за безпрецедентния факт от близкото минало, когато целият български народ като един се вдига в защита на българските граждани от еврейски произход. Цар, парламент и църква, управляващи, опозиция и народ не само защитават, но и спасяват живота на 50000 български евреи! Не е ли поразителен този факт, още повече на фона на ожесточеното време: болшеvizъм, нацизъм, фашизъм, война?! Тука няма да се впускаме в подробности, но коментирайки този безпрецедентен акт, следва да добавим, че той не е нито първи, нито изолиран, защото близо пет столетия порано българската земя гостоприемно разтваря обятията си отново за евреите – този път за бягащите от погрома испански евреи.

По същия начин – с гостоприемство, с бащина и майчина закрила реагира България на злощастните арменци, жертва на турския геноцид през 1915г. Двадесет и пет хиляди са бежанците, които приютява Млада България. Но и това не е всичко, защото други двадесет хиляди, този път руски емигранти, белогвардейци

намират подслон и защита на българска земя, само 2-3 години по-късно. За да разберем истинската стойност на стореното, веднага трябва да допълним, че пак по същото време България е изправена пред милионна емигрантска вълна от българи от окупираните територии. Широко трябва да е било тогава българското сърце, за да допусне да дели хляба и замята си с толкова народ. При това не само с българи, но и с арменци и с руснаци. Да не говорим за онези стотици, може би хиляди турски молли и ходжи, укрили се със семействата си намерили подслон отново тук, подгонени от реформите в Турция и спасявайки се от погрома над ислямските порядки на Кемал Ататюрк.

Българската толерантност и гостоприемство към другите народи, религии, обичаи и езици са наистина нещо уникално и рядко срещано не само за балканската, но и за световната история. Достатъчно е да си припомним за войните в Хърватско, Босна и Херцеговина, за кървавия геноцид в Косово, разиграли се направо пред очите ни. Отминаващият си век стана свидетел на най-жестоките, човеконенавистнически режими, взели десетки и милиони жертви, които обаче тъй и не можаха да увлекат България в развихрилата се кървава вакханалия. Насилието у нас беше инспирирано отвън. И през 1923-та, и през 1925-та, и партизанското погромаджийство, и свирепите следдеветосептемврийски ноци – всичките тези кървави погрома и касапници бяха привнесени и диктувани пряко от Москва. Те бяха дело на безродници, предатели, кремълски агенти, на антибългари и античовеци-ксенофоби. Това обаче не беше българският народ. И не е нужно да се връщаме назад и да се ровим в историята. Колкото и да търсим, колкото и да я фалшифицират комунистическите ни продажни историци, в България ксенофобия до фаталния 9-ти септември е нямало. България не познава антисемитизма, толкова типичен за европейската история. България не е преследвало никой сърбин, руснак или грък за ужасните злини сторили сръбските, руските и гръцките управници. Никой тук не е посегнал срещу стотиците хиляди български турци, независимо от дълбоката следа, останала в народната памет към всичко турско. И първият, издигнал глас за правата на турско население у нас беше самият Апостол – човекът, изправил се сам срещу цялата Османска империя. На турците посегна единствено комунистическият режим. Тъй както посегна на българите и на всичко българско!

Българската състрадателност и отзивчивост към чуждите беди и несгоди намира и втора една посока на изява. (И за разлика от първата, които черногледците могат да отдават на безволие, боязън и глупост, то втората е повече от активна.) Става дума за безпрецедентното по характера си българско участие в национално-освободителните движения, в борбите и войните на другите народи. Едва ли има българин, който да не е чувал за Първата и Втората български легии в Сърбия (1861-1862 и 1867-1868г.) Същите, които събраха под знамената си патриоти като Г. Раковски, В. Левски, П. Хитов, С. Караджа, Х. Македонски, Ильо Войвода и пр. Българи гинеха пред стените на белградската крепост, но помогнаха с кръвта си за прогонването на турския военен гарнизон и освобождаването на Белград.

Българското участие в борбата за сръбска свобода съвсем не се изчерпва с двете български легии. Напротив, те са само заключителен венец на едно далеч по-продължително и героично дело, започнало още с първите изстрели на сръбското въстание от 1804г. и изпълнило почти целия XIXв. Става дума за изключителния хайдут Велко от с. Леновци, чийто героизъм и популярност надминали тези на Кара Георги (Георги Петрович, по прякор Кара, наричан още Карагеоргиевич или Караджорджич). Става дума за Конда бинбаши, чиято храброст и подвигът му при превземане на Белград са го издигнали в сръбски национален герой. Става дума за братята Петър и Иван Чардаклиеви, за Вълчо и Кузман Джикови, за поп Радослав от Тимошко, за Петър Ичков от Катраница, чиито бойни успехи са дали повод за заключението на Липранди, че сръбските победи са дело най-вече на българските хайдутути. Марко Георгиевич – братовчед на Неофит Рилски е държавен секретар на безграмотния Карагеорги. Изключително образован, познаващ почти всички европейски езици и с богат дипломатически стаж, Петър Ичков е човекът, чийто подпис е положен под договора от 1806г., според който Белград придобивал автономия (предвиждало се да бъде управляван от княз, да плаща годишен данък, а в крепостта щял да остане само един гарнизон от 150 войника). Затова е наречен “Ичков договор”. Но ако и да не е бил изпълнен, този договор става основата за всички по-сетнешни преговори на сърбите с Високата порта. Оттам и засвидетелстваната привързаност на Караджоджич и сръбските историци към Петър Ичков.

Не по-малко впечатляващ е българският принос в национално-освободителните борби на южните ни съседи – гърците. Начело на дългата редица имена на българи, допринесли за националното самосъзнание на гръцкия народ се откроява името на Евгени Вулгарис (Булгарис – Българинът). Името му и до днес се тачи като възродител на гръцката писменост и застъпник за гръцката независимост пред Екатерина Велика, в качеството му на архиепископ на Херсон. Затова и днес мощите му са обект на преклонение като пред светия. Говорим ли обаче за гръцката освободителна Завера, нужно е да отдадем дължимото на т.н. етнически дружества (“етники етерии”), сред основателите на които личи името на В. Априлов. Днес много неща могат да тънат в забравата, но никой не може да отрече широката подкрепа за хетерията сред българите и като преки участници в движението, и като сподвижници, оказали й съществена материална и финансова помощ. Така например само Хаджи Христо от Габрово е броил 100000 гроша за целите й.

В Моракавгас – въстанието на обитаваната предимно с българи Морея, от 4 април 1821г. участват 2000 български доброволци, сред които намираме имената на Хаджи Михал, Хаджи Петър, Марко Божар, Хаджи Христо от Пловдив, бакал Гого, Семко от Търново, Хаджи Стефо, д-р Иван Селемински, Никола Пиколо, Хаджи Христо Петров Вулгарис. Мнозина от тях не само се прославят с подвизите си, но и стават душата на въстанието. Хаджи Христо става капитан, Хаджи Христо от с. Ники – генерал, Марко Божар (Бочар, Боцарис) – началник на кавалерията, провъзгласен за “Гарибалди на гръцката революция” и славата му е засвидетелствана в многобройни паметници из цяла Гърция, върху юбилейни

пощенски марки, включително с името му е наречена улица във Франция. Хаджи Христо пък е представител на българите в учредителното събрание на Гърция и зачислен в свитата на княгиня Амалия. Николо Пиколо пък подписва мемоара на Великите сили за свободата на Гърция. Можем само да допълним, че наред с Евгени и Хаджи Христо Вулгарис и трети известен гръцки държавник от същото време носи показателната за произхода си фамилия. Това е Димитриос Вулгарис, взел участие в детронирването на крал Отон.

Няма обаче по-впечатляващ и показателен за българската нравствена чистота и сила епизод от този, разиграл се през 1827г., при нахлуването на Драмали паша в Гърция. Турското нападение заварило гърците разделени на два враждуващи лагера, готови всеки момент да започнат братоубийствена война. Спирайки се на този драматичен за изхода на цялото въстание епизод, гръцкият историк Спиридон Трикупис отбелязва: “Изведнъж посред двата враждебни лагера излязоха двама български воеводи, Хаджи Христо (от Стара Загора) с българската кавалерия и Хаджи Стефчо с българската пехота и държаха приблизително този език на безумците, които щяха да се изколят: “Ние минахме планини и долини; ние с нашите другари дойдохме да се сражаваме до вас за кръста и за гръцкия народ. Не ви искахме никаква награда за това. Ала, ако сега искате да признаете нам някакво право за своята благодарност, молим, като едничка награда за заслугите, които вярваме сме принесли, да ни застреляте всички, преди да се изколите, защото не можем да преживеем да присъстваме при вашите вътрешни ежби и то във върховния момент на войната за освобождението на вашата родина...” Благодарение на енергичната намеса на тоя две благородни души, благодарение именно на тях, началниците на двата лагера, опомнени се помириха, за да отблъснат още веднъж опасността, която застрашаваше плодовете на толкова пролята кръв.”

Обобщавайки данните за българските заслуги към гръцката свобода, австрийския историк проф. Хайек стига до заключението: “Днешният гръцки народ и днешната гръцка държава дължат много на българските мишци и на българския дух, ако и да не са благодарни те за това”.

Говорейки за ролята, играли в освободителните движения на съседите на нашите деди, не можем да подминем и Румъния. И тук, подобно на Сърбия и Гърция, при отвоюването на независимостта, е засвидетелствано българско участие. Тук откриваме името на страшния воевода Бабановак – един от най-близките сподвижници и военачалници на Михай Храбри Влашки (1593-1601). Същият, който освен всичко друго се прослави и с превземането на Плевен. Затова и славното му име днес откриваме като име на селище в Румъния.

Струва си да си припомним и за българския отряд освободил Букурещ от турците през руско-турската война от 1768-1774г. Славата и заслугата за това дело се пада на 2000 български доброволци. Същият отряд, под командването на знамения генерал Суворов взема активно участие и при атаката на Тутракан.

Не друг, а гениалният А.С. Пушкин е обезсмъртил героизма и съобразителността на българския воевода Кирджали, участник в молдовското въстание от 1821г., превръщайки го в главен герой на повест и две свои

стихотворения. И този факт ни е достатъчен, за да се чувстваме горди със заслугите на дедите ни, независимо от общата неблагодарност и на сърби, и на румънци, у на гърци. Както и гръцкото “паликаре” – думата, с която гърците и днес наричат своите поборници – участници в освободителните борби и в чието звучене не е трудно да се долови звученето на българското ни име. Някому това може да се стори пресилено и невероятно, но да не забравяме, че подобен пример намираме и в унгарския език. Тук поборниците наричаха “хонвед”, дума изградена върху корена “хон”. Същото хон, което представляваше името на хуните-хуногундури – другото име на дедите ни в древността.

Това обаче, което е най-впечатляващото, докъде може да стигне готовността за помощ и сътрудничество на българите, е уникалният факт на българското участие в преврата на младотурците от 1908г. Начело с Яне Сандански трите български отряда триумфално, с песни на уста, дефилирали по цариградските улици, привличайки върху себе си възторжените погледи на екзалтираните тълпи. Така “Сандан паша” станал единственият български военачалник, влязъл с войската си в непревземаемия за българите до тогава град на два континента. И пак тогава българи и турци показали на света, че могат не само да живеят, но и да воюват, и да празнуват заедно. Единението между двете народности пък намерило израз във в. “Единство”.

Както се убедихме, оказва се, че дедите ни са оказвали помощ и подкрепа в борбите за свобода и по-добър живот на всичките ни съседи, без изключение. Не само на поробените, но и на самите турци. Но и това не изчерпва високо нравственото им и благородно дело, защото българи и цели български дружини откриваме в състава на руската армия във всички руско-турски войни още от времето на Петър Велики насам. Така например, във войната от 1699г., когато руснаците отнемат от Турция гр. Азов, българите са участвали със свой самостоятелен отряд. Във войната от 1768-1774г. българският отряд наброява 2000 бойци. Негова е славата за освобождаването на Букурещ от турците, както и за атаката за Тутракан. Български отряд участва във войската на ген. Суворов и през следващата война от 1787-1791г. Във войната от 1806-1812г. българите съставят вече цяла българска част, включваща I-ви и II-ри волентирски конни полкове, “българска кавалерия”, самостоятелен конен отряд в състава на армията на ген. Улянис, български отряди на Георги Мамарчев, Хаджи Христо, Сава Бимбаши, като българско присъствие е отчетено и в състава на Черносръбския хусарски полк, в т.н. :гръцки батальон” и в други войскови поделения. И това масово българско участие съвсем не е случайно, след като ген. Багратион се свързва през 1810г. със Софроний Врачански и последният отправя Възвание към българите за помощ на руските войски. В последствие четирите български доброволчески полка биват наречени “Българска земска войска”, радвала се на особеното внимание на главнокомандващия ген. М. Кутузов и достигнала внушителната цифра 15000 души. По-късно същите доброволци вземат активно участие и в Отечествена война срещу Наполеоновата армия. Те не само участват в прочутото Бородинско сражение, но част от тях продължават при преследването на френските нашественици по бойните полета на Европа. Още по-масово е българското участие

във войната от 1828-1829г. Само във Влашко българите съставят пет самостоятелни дружини. По-късно, вече на българска територия, са съставени още дванадесет дружини. Повече от 650 български моряци са включени в състава на Дунавската и Черноморската руски флотилии. Общо българските доброволци и въстаници надхвърлят внушителната численост от 25000 души. По време на Кримската война (1853-1856г.) император Николай I се обръща с прокламация за сътрудничество към българския народ. За целта се създава “Централно българско учреждение”, което комплектува Български доброволчески корпус с 4000 волентири. Както се вижда, руската империя нееднократно прибегва до услугите на българските доброволци. В продължение на цели два века хиляди българи се стичат още при първа тръба под руските бойни знамена. Показват истински героизъм, без да щадят силите и живота си. Жалко, дето никой в Русия не си спомня за тях.

Не е такава положението обаче в Италия. Тук, наред римския квартал Трастевере е поставена възпоминателна плоча със скромен надпис: “На българите – гарибалдийци”. Издълбаният камък е живото свидетелство за делото на капитан Петко войвода, на полковник Дуньов, Иван “Гарибалдийчето”, на д-р Копчев, Димитър Общи и още други българи, взели дейно участие в борбата на италианския народ за свобода и независимост. Когато говорим обаче за българското участие и помощ за свободата на Италия, винаги трябва да помним ролята на Г.С. Раковски като идеолог на италианската революция. Малцина знаят, че успехът на “Млада Италия” е силно повлиян от устава на Българския революционен комитет. И именно в това се състои заслугата на големия патриот, идеолог и революционер.

Българският народ и българската земя, явно, са били широко известни със своите гостоприемство, добронамереност, състрадание и отзивчивост към болките на слабите и нуждаещите се, защото точно тук усядат при бягството си други известни идеолози на освободителната революция – унгарският Лайош Кошут и полският – Адам Мицкевич. Така под българското небе се събират в едно съдбите на тримата най-големи поети – революционери на епохата: Л. Кошут, А. Мицкевич и Хр. Ботев. И в това удивително събитие символиката е повече, отколкото могат да изкажат думите.

Разбира се, за черногледите ни нихилисти всичко това са празни приказки, незаслужаващи никакво внимание. Не че изнесеното не отговаря на истината, но добрата и хубава истина, свързана с българското име десетилетия беше обявена за забранена зона. Затова не се намери ни един нито историк, нито публицист, нито журналист, който да я отрази. Добре, че поне епископът на Падуа – Магнус Феликс Енодий, живял между 473-521 г. в своето “Похвално слово за Теодерик” е написал за дедите ни това, което платените ни “слепци” тъй и не видяха. Добре, че Словото му не се пазеше в българска библиотека и можа да се опази от московските хранилища, където изчезнаха книгите на царската и патриаршеската библиотеки от старопрестолно Търново. “Това е народът – казва епископ Енодий за българите – който преди тебе имаше всичко, което пожелавал; народ у който е придобивал

титли този, който е купува; благородството си с кръвта на неприятеля, у който бойното поле прославя рода, понеже у тях се смята без колебание за по-благороден онзи, чието оръжие е било повече окървавено в сражение; те са народ, комуто преди битката с тебе не се е случвало да срещне противник, който да му устои, и народ, който дълго време е извършвал войните си само с набези. Тях не са поставяли в затруднение, както трябва да се очаква, нито планинските масиви, нито изпречилите се реки, нито липсата на храна... По-рано българите вярваха, че целият свят е открит за тях... Българите, които никога не се съмняваха в победата и на които се учудваше светът... Сражаваха се двата народа, на които бягството никога не беше помагало по време на сражение”.

Знаменателно! Още повече, когато признанието иде от устата на противниковия хронист, заел се да обезсмърти живота и деянията на готския крал, създал империя в сърцето на Апенините. Честта, достойнството, неподражаемата храброст и себеувереност и устойчивост за качествата, завпечатлили най-силно средновековния летописец, говорейки за дедите ни. И замислим ли се малко за тях, ще установим, че казаното по-горе за българското участие по чуждите бойни полета, съвсем не е нещо случайно, защото води началото си от дълбоки корени. И все пак, честта и безстрашието са едно, а отзивчивостта и съпричастността са нещо друго, за да бъде връзката между записаното от Енодий и собствената ни теза, пълна. Защото нито храбростта, нито устойчивостта са чисто нравствени категории. И тъкмо да запълни възникналата празнота и да разсее всички съмнения иде свидетелството на друг средновековен летописец – византийски топарх, сражавал се като неприятел срещу българите пет века по-късно: “Те, българите, които някога бяха най-справедливия от всички народи и от всичко на света почитаха най-много тези добродетели, и само достигнаха голяма слава, а градовете и народите се присъединяваха към тях доброволно... днес са загубили предишната си справедливост...”

В думите на стария боец ние откриваме признанието, което Енодий не е успял да види или е пропуснал да отбележи. Някога древните българи са били най-справедливия народ! Нещо повече, тази им слава е била широко известна на съвременниците им и тъкмо с нея те са привличали под своето управление другите градове и народи. Следва да отбележим, че справедливостта е вече нравствена категория. Както и това, че тъкмо тя стои в основата на готовността, с която столетия по-късно българите откликват на неволите на арменци, евреи, турци, руснаци, както и на съседните ни народи. Може ли да забравим отношението на Апостола към обикновения турски народ? И какво ли сърце трябва да е имал Дякона, за да не храни ни капчица омраза към обикновения турчин, точно когато турската власт е давала мило и драго за главата му? Дали историята познава друг подобен пример? И колко ли други народи биха разбрали подобни послания? А ние и днес живеем с турците като с добри комшии!

Наред със справедливостта налице са поне още няколко показателя, хвърлящи светлина върху нравствеността на старите българи. И първото от тях е липсата на телесни наказания, които унизяват и осакатяват човека. Основното наказание е било смъртното наказание, налагано при строго регламентирани

провинения, често пъти “разширявано” върху целия род. Рязането на части от тялото, на ръце, носове и уши, избождането и изгарянето на очите, скопяването, набиването на кол, изгарянето и прочие мъчения никога не са били използвани като наказания. Както отбелязва по този повод Й. Вълчев, това са византийски наказания и всички сведения за такива в българската история са ни оставени от византийски хронисти. Същевременно, изследвайки тези данни по-задълбочено, той доказва тяхната неправдоподобност и в случая с ослепения цар Владимир, и в случая със Самуиловия внук, а колкото до Крумовите закони, днес малцина историци ги приемат за нещо автентично.

Друг, изключително важен показател, когато говорим за нравствеността и идеологията на дедите ни, е липсата на роби и робство в българската държава, толкова популярни за историята на света от тази епоха. Пленниците или са били разменяни или са ставали равноправни граждани на държавата, ползвайки правата и задълженията на всички останали. Те никога не са били превръщани в стока и неприкосновена собственост на когото и да било. Затова и “градовете и народите се присъединяваха към тях доброволно”, без да изпитват страх за съдбата и бъдещето си.

Не по-малко показателни свидетелства за високия морал на Аспаруховите българи са намерените надписи, посветени на клетви и обети. Самото това обстоятелство, че са открити подобен род каменни надписи, е повече от впечатляващо. У другите народи такива надписи обикновено са посветени на някакво историческо събитие като бойна победа, смъртта или възшествието на владетел, завоюването на нови земи, подчиняването на нови народи. Българските владетели и първенци обаче често отпращат слова към господата, правейки го свидетел и съдник на делата им. Изключителен в това отношение е надписът на кан Пресиян при входа на крепостта в град Филипи: “Ако някой говори истината, Бог вижда. Ако някой лъже – Бог вижда. Българите сториха много добрини на християните (византийците), но християните забравиха, ала Бог вижда!”

Хората вършат и добри и лоши дела, говорят истина или лъжа, отговарят на доброто със зло, но за греховете ще си получат заслуженото, което сам Бог ще им присъди. Твърде странно звучат тези слова в устата на един “езичник”. И наистина са странни, но не за неговите разбирания, а за историците, които не ги познават и които виждат едно, а говорят друго. Защото българите се оказват много стари монотеисти, макар това да не им се признава от официалната историография. А обръщението чрез надписи като “небето помни” и свещеното ЙУЙ се оказва едно от най-честите им занимания. Затова и свещения символ е най-често срещаното понятие, записвано по нашите земи. По някои данни то се среща 157 пъти!

Именно високият морал е превръщал дадената дума в оброк и закон. Затова не бива да се учудваме на настояването им пред император Лъв VI да даде устна клетва. За тях дадената дума е имала значение на писмен договор, а на договорите са гледали като на нещо свещено. На нарушителите им пък като на клетвопрестъпници и най-пропаднали хора. Как да забравим сцената с цар Иван Асен II при Клокотница, набучил на копие нарушения от византийците мирен договор? Царският жест е бил достатъчно убедителен аргумент за пред българската

войска, който не е се е нуждаел от коментари. Бил е достатъчен и за сигурна победа.

Високата нравственост у българите има още едно измерение. Благодарността! Може ли някой да отрече, че отровното русофилство у нас има широка основа, именно поради народната благодарност към освободителното дело на Русия? За мнозина то е необяснимо, проява на заблуждение, овчедушна наивност или откровена продажност. В действителност нещата не са толкова прости, както изглеждат. Вгледаме ли се примерно в един Вазов ще открием, че съвсем не се касае за сляпо и примитивно чувство, че той има съзнание за негативите в руско-българските отношения, но ако и да ги вижда и критикува, това не му пречи да изпитва и чувството на дълбока, неподправена и безкористна признателност. Бихме могли да се запитаме, възможно ли е толкова силно чувство на благодарност, естествено ли е то и познаваме ли други подобни аналози? Добре известно е, че Освободителната война дава на България статута на турски васал, при това дълбоко разпокъсана, като в същото време Сърбия и Румъния придобиват независимост. Оказва се, че ние и досега живеем с чувството на признателност към Русия, докато нито сърби, нито румънци споделят или изразяват подобно чувство. Казал ли е някой дори и една добра дума за признателност към сънародниците ни за тяхната далеч по-безкористна помощ, оказана на сърби, на гърци, на румънци? Промълвили ли са руснаците някакво признание за хилядите български доброволци, сражавали се и оставили костите си за руските интереси? При всичките почести от наша страна? При толкова помпозно афиширано братство? Еврейската мъдрост: “няма ненаказано добро!” изглежда напълно правдива. Ние българите обаче никога не сме я издигали в култ. За нас тя е нещо чуждо и неразбираемо. при целия си горчив опит с неравностойното руско “братство”. Защо? Поради глупост? Наивност? Безволие? Е ли благодарността божие наказание? Лично на мен не ми се вярва. По-вероятно ми се струва да е проява на благородство! Да е божи дар! Защото благодарността е чувство, присъщо на силните и достойните! А историята свидетелства, че българите сме наистина силни хора. Ние не виждаме в нея малоценните комплекси, присъщи на десетки други народи. За нас тя не е въпрос на самоотричане и самоунижение! Напротив, тя е проява на силата! На възможността да надскочиш собственото си его и собствената си гордост! Да засвидетелстваш заслуженото за чуждото добро без да изпитваш срам, угризения или съмнения. Открито и честно! Като свободен и достоен човек! И тъкмо затова, говорейки за Русия като за освободител, не пропускаме всяка година да споменем помощта и на румънци, украинци, белоруси и финландци. Въпреки, че с изключение на първите, всички останали са би;и поданици на Руската империя. Все към същите размисли се насочват мислите ни, попаднем ли и в центъра на столичния град. “Леге”, “Позитано”, “Баучер”, “Алабин” и още много други са имената на улици, наречени така като признателност към онези чужденци, които малко или много са съдействали за българската свобода.

И така, старите българи са били известни на другите народи със своята сила, безстрашие, чест, достойнство, справедливост, толерантност, отзивчивост, съпричастност, граничеща с жертвоготовност, човещина и благородство. Всичките

тези качества в техният сбор е бил отличителна черта за тях. Затова, струва ни се, няма да е справедливо и пресилено, ако ги обозначим като **БЪЛГАРЩИНА**. Та нали съществува подобна версия, за произхода на българското име? **Българи** от **благ**?! От **билка** и **балсам**?! Или по-точно обратното?! Имало е **българи** и за околните племена и народи те са били **благ**. При нужда са ги лекували с **билки**. А от билките приготвяли лечебен **балсам**! Те са били **благодарни** и **благородни**. Общуването с тях – **благодат**. Защото получавали **благост**. И увеличали със своята **благочест**!

Сигурни сме, че мнозина ще се усъмнят в казаното. Поради това, за да не бъдем обвинени в предубеденост и краен национализъм, нека все пак потърсим как стоят нещата у другите народи. Наистина ли сме се различавали толкова?

Естествено е да се вгледаме най-напред в непосредствените си съседи. И как друго освен като геноцид бихме коментирали клането над мирното население, устроено от сърбите в Хърватско, Босна, Херцеговина, Косово? Някога ние да сме вършили подобни безчинства? Можем ли да забравим “освобожданието” на Македония от гръцките войски през Балканската война, когато “освободителите” палеха българските селища само и само за да прогонят българското население и анексират земята ни? За турските изстъпления не е необходимо да говорим. Усетили сме ги на собствения си гръб. Но също и арменци, и кюрди, и кипърски гърци. За милионите жертви на нацизма светът знае добре. наскоро научи и за най-крвожадния и коварен режим – комунизма – в Съветска Русия, Китай, Кампучия, където повече от една четвърт от населението беше изтребено по идеологически причини. Връщайки се назад във времето не можем да пропуснем колонизацията на Америка от испанци, англичани и французи и масовия геноцид над местното население, довел до ликвидирането му особено в Северна Америка. Как освен варварщина да наречем нашествието на Светослав Киевски в България, когато при първото му нахлуване всички пленени български първенци са изклани с целите им семейства, а невръстните им дечица – хвърлени и издавени в Дунава? Има ли думи и как може да се квалифицира набиването на кол на 20000 българи от Филипопол (Пловдив) при второто му нашествие? А се намериха историци, които ни представяха звяра за “освободител”! И падането на България като първото “освобождение” на “големия брат”?! За нравственото кредо на старите гърци научаваме от Омир в химна, посветен на “ловкия и хитър ласкател, разбойник и бикокрадец” – бог Хермес. На забележката на Майя, че бог Аполон – тракийския Озирис – ще се разгневи за стореното зло, Хермес успокоява майка си, че ако Аполон ги обиди, той ще ограби светилището му в Делфи. И явно, коварството и несправедливостта ни най-малко не притесняват “цивилизованите” гърци, за да издигат погрома над божествено светилище в ранг на героизъм. Но ако един химн може само да загатне за някаква нередност, то присвояването на огромната тракийска култура и представянето ѝ за гръцка е не само най-ранната световна фалшификация на историята, но и най-ярко свидетелство за нравствените качества на античните гърци. Тук няма да правим обзор и да изброяваме неизброимите несправедливости и жестокости в световната история, дело на десетки най-различни народи. Но струва си преди да сме приключили с този въпрос да си

припомним гладиаторските битки – кървавите зрелища на Рим и да надникнем в Библията, за да научим нещо и за “богоизбрания народ”. “И рече Господ на Мойсей: Ще ви заведе в земя, дето тече мляко и мед, но няма да възлиза помежду ви, защото сте жестокодейни люде, за да не ви избия по пътя...” Господ никога не се е обръщал с подобни думи към древните българи. Напротив, българският владетел сам беше написал: “Ако някой говори истината Бог вижда. Ако някой лъже – Бог вижда. Българите сториха много добрини на християните, но християните забравиха, ала Бог вижда!”

И все пак, това че се различаваме от толкова други народи съвсем не изключва възможността да съществуват и други, подобни на нас. Решим ли да ги потърсим, естествено е да започнем диренията си от сродните ни хуни, които историците бяха нарекли още хуногундури-оногундури-оногури и чийто владетели бяха Кубрат и Аспарух. Дали хуни и българи са били един и същ народ за нас това не е толкова важно. Важното е, че те са живели съвместно през вековете и това е дало основание на историците да говорят за хуно-българи, огхондор-блкар или вх'ндур-булгар.

Вглеждайки се в биографията на “дивите” хуни, установихме, че в действителност, по времето, когато са живели, те съвсем не са се водили с толкова мрачна слава сред останалите народи. Напротив, името им е намерило място в латинския език, където с “хонорис” бележат понятия като чест и достойнство. Вече споменахме за унгарското “хонвед” – поборник. Затова няма защо да се учудваме на думите на хунските благородници до китайския император: ”Хунският народ държи на най-високо ниво честта, доблестта, храбростта и достойнството... Това е главната причина за разпространението на тяхното име и слава далеч по света”. И потвърждение на казаното намираме в идеологията на “Синята партия” в Цариград, членовете на която не само изповядвали хунските нрави и хунското държавно устройство, но дори се придържали и към хунското облекло. А за това, какви са били истинските нрави в хунската империя на Атила, достоверен разказ ни предоставя византийския военачалник и хронист Приск. При случайна среща с византийски пленник в стана на Атила, той с изумление научил, че всеки пленник, който приема да воюва на страната на хуните, става равноправен член на държавата им, не се третира като роб, може да се жени и създава семейство, да бъде земеделец, да отглежда собствени стада добитък или да се занимава с какъвто пожелае занаят. Той живеел нормален живот “много по-добър отколкото тоя в Римската империя”, защото да оцелееш при война в хунската армия било много вероятно, отколкото във византийската, а завърнеш ли се жив, не си обезпокояван от властите и не си лишаван от права, ако не си богат, подобно на поданиците на империята. Тъкмо затова кавказките племена, по мнението на У.М. Мак Гъвърн, били привлечени от свободата и правата, гарантирани им от хунобългарите и предпочитали тяхната власт, отколкото тази на собствените им владетели. И явно това не е било нито случаен, нито единичен акт, защото свидетелство за същото ни е оставил и летописецът Теодорет. Според него, при появата на хуните в Сирия, много местни младежи влезли като доброволци във войската им.

Отговор на въпроса, колко “диви” са били наистина хуните, ни дават

съвременните археологически проучвания. През последните години френските археолози с удивления констатираха един удивителен за тях факт. Навсякъде, където те откриваха унищожена от хуните крепост, съседните селища, обитавани от населението в района оставали непокътнати. Разчетен на обикновен език този факт означава само едно: по пътя си хуните са унищожавали само центровете на съпротива, а населението, живяло само на километър –два от този център, не са закачали! Петнадесет века по-късно, цивилизована Европа и светът могат само да се удивляват от хунската хуманност. без да има обаче кой да изтрие епитета “диви”, отнесен към името на този горд и благороден народ! Защото за падналите силом и нисшите духом тока е изгодно. За да намерят оправдание за собственото си падение. За предателството на рода и отечеството. За концлагерите, безправията и геноцида над свои и чужди. За нетърпимостта и ксенофобията към всичко различаващо се и чуждо! За гордия Атила император Теодосий II се държи като роб не защото е бил победен на бойното поле, а защото като истински нечестивец изпраща убиец сред парламентъорите си, молещи за мир. Затова няма защо да се учудваме на латинския хонорис. Нито за английското “джентъл” – благороден. Не ни учудва и злорадия кикот на платените нашенски присмехулници!

И така, беглият преглед на нравите и обичаите, на духовността и нравствените принципи на народите в древността показва някои удивителни особености, типични и специфични за нравствеността на старите българи. По своите морални устои те силно са се различавали от своите съвременници. Най-близки са били до непобедимите и горди хуни. И това е разбираемо имайки предвид тяхното общо минало. И свидетелствата за твърденията ни съвсем не са малко. Стига да ги потърсим. Тогава ще трябва да признаем: В България богомили е имало, но клади като в християнска Европа не са горели. Хунобългарите са имали най-обширната някога съществувала държава – най-многоетническата и най-разноезичната, но практикуваното навред по света робство им е било чуждо. дедите ни са били най-големите завоеватели, познал някога светът, но никога не са прибъгвали до геноцида и етническите прочиствания, толкова типични за “цивилизования” ХХ век. От черепите на победените противници са правели ритуални чаши и са вдигали наздрависи, но никога не са осакатявали, ослепявали, скопявали! Били са най-първите и последователни еднобожници, но техният Тангра никога не ги е учил на омраза и нетърпимост към другите народи и религии. Напротив, българите никога не са рушили чуждите олтари, не са трошили ничии кумири, нито пък са секли ашерите им. Те са градили и сели. Навред по пътя си те са издигали градове, крепости и защитени ънгъли! А са сели из света четмо и писмо, вяра и държавност! Но не с огън и меч, а със слово и разум! Затова арабският пътешественик Махмуд ал- Гарнати беше записал някога: “Българин значи мъдър, разумен човек”! БЪЛГАРЩИНА, бихме отбелязали ние!

Българската идея в действие

Дотук придобихме представа върху българската идея като съдържание и форма. Изяснихме нейните цели, задачи и принципи. Облягайки се на българското име, разкрихме тристепенната ѝ структура, включваща държава, народ и културно присъствие като следи от влияние и духовни ценности по света. Постарахме се да

маркираме и нравствените устои на някогашните българи, гарантирали просперитета на България и българите през вековете.

Добре известно е, че тази специфична нравственост и духовност, залегнали дълбоко в народопсихологията и стратегията на българското държавно управление, дълго време не бяха печеливши за нас. Напротив, попаднали в обкръжението на един жесток, лицемерен и агресивен свят, изтъкан от несправедливости и лъжи, българската държава и българският народ преминаха през многобройни перипетии, но все пак устояха и оцеляха. Стара Велика България на кан Кубрат отдавна не съществува на политическата карта. Свободолюбивото население по северното Черноморие въпреки многовековната руска власт, успя да опази през цялото това време спомена за своята независимост и да го превърне в порив и воля за държавен суверенитет при първата възникнала възможност. Така, буквално пред очите ни, само преди броени години възникна самостоятелна и независима Украйна – сърцевината на някогашната Кубратова България, а по-късно център на васалната Бат Баянова България със столица Киев, който след разцепването ѝ от хазарите става средище на нововъзникналата Киевска Рус. Не съществува и Волжка България, а голямата част от населението ѝ отдавна е разпръснато и русицизирано. Останалата компактна маса е разкъсана в пределите на няколко съседни федеративни републики и области и преименувано в татари, чуваша, башкири, удмурти, мордвинци, марийци и още ред други народности. Въпреки всичко, оказва се, че понастоящем и тук все още има население, запазило своето древно българско самосъзнание, което продължава да помни и държи на българските корени и име. Единствено ние, дунавските българи, при това само онази част от тях, заселили земите южно от р. Дунав, днес разполагаме със самостоятелна държава. Но и нашата история представлява низ от възходи и падения. Достатъчно е да кажем, че три четвърти от изминалото хилядолетие България прекара без държавност и суверенитет, било то под византийска и турска власт или руски диктат. Затова днес граничим от всички страни със свои бивши територии, българското население с всеки изминат ден се топи и намалява, а върху довчерашните ни земи никнат една подир друга все нови и нови самостоятелни държави.

Мнозина са склонни да търсят причините за злочастната ни съдба единствено в ролята на обективния геостратегически фактор и исторически сложилите се събития. Някои обръщат внимание и на специфичната ни народопсихология и българска духовност. Според астролозите коренът на злото бил в развитието на обществото в епохата на Рибите, наложила като стил на поведение разделението, противопоставянето, нетърпимостта и конфронтацията между хората. Вероятно съществуват и други причини. Ние обаче сме изправени пред конкретните обществено-политически обстоятелства на настоящата реалност. И пристъпвайки към въпроса за българската идея, ще трябва да изходим именно от нея. Какво имаме предвид?

На първо място следва да отбележим, че в навечерието на третото хилядолетие светът вече не е такъв, какъвто беше само преди няколко десетилетия. Развитието на транспорта и комуникациите доведе до свръхдвижение на средства и

капитали, заличи границите между хората и превърна света в единна система – общ дом за човечеството. Усъвършенстването на военната техника направи опасен за всички и обезсмисли пътя на военното решаване на споровете и конфликтите. Съвременната интеграция и глобализация на света наложиха нови принципи в междудържавните взаимоотношения. Егоцентризмът отстъпи място на по-гъвкавия и прагматичен алтруизъм, който от своя страна разтвори широко вратите пред колективния разум и съгласието. Обективните реалности наложиха мирния подход и отхвърлиха откритата конфронтация. А точно този подход кореспондира с даденостите ни като народопсихология и светоглед, както вече посочихме. Кореспондира и с геостратегическите дадености на България, които за пръв път имат шанса да играят позитивно значение за нас. Затова, връщайки се към българската идея, следва да я разгледаме именно през призмата на коментираните реалности. Това предстои да направим накратко. За по-голяма нагледност ще разгледаме поотделно всяко едно ниво на трите ѝ подструктури: българско национално, общобългарско и всебългарско.

Българската национална идея

Вече пояснихме, че понятието “нация” в теоретичен план е твърде тясно и обхваща изключително населението в границите на националната държава. В този смисъл българската национална идея има отношение към България като държава и към българския народ в неговата цялост, независимо от пъстрата му етническа структура. Много често на практика националните идеи включват и мигриралото навън от държавата население, особено онова, запазило народностното си самосъзнание. Това, колкото и естествено да изглежда, не е напълно методологично издържано и ние няма да се занимаваме засега с него. Разбира се, българите извън България са милиони и никой не може да ги пренебрегне, още повече една национална концепция. За нас обаче това не е проблем, доколкото те са обект на следващата по-широка подструктура на българската идея и ще бъдат разгледани на съответното място. След тази кратка уговорка можем да се опитаме да нахвърлим накратко основните моменти от концепцията, свързани с първата и най-вътрешната ѝ структура.

Струва си да започнем с даденостите, с които разполагаме и то с тези, които могат да имат няколко положително значение при определяне на стартовата ни позиция. На първо място бихме открили една твърде интересна особеност във външната ни политика от последните десетилетия, включително и от времето на студената война. Макар и най-верен сателит и активен “износител на революция” (т.е. средище на международен тероризъм и търговия с оръжие и наркотици), България се оказа остров на стабилността във външната си политика по отношение на съседите си, при всичките си идеологически и политически различия и противопоставяния с тях. Разбира се, причините за това съвсем не бива да се търсят в някакъв възвишен хуманизъм, а в малоценностния комплекс на кремълските господари спрямо нас, българите и наложения поради това в страната национален nihilизъм като държавна политика на марионетния режим. Възпитаните по този начин днешни социалисти, управлявали страната след 10-ти ноември, като добри

ученици не измениха на наложилата се досега традиция на пасивна защита и безразличие към българските интереси. Демократичните правителства на Ф. Димитров и И. Костов също не предприеха коренни промени във външнополитическия ни курс, ако и да преминаха към варианта “активна защита”. Всичко това на фона на бурните процеси и развихрилите се балкански страсти у съседите ни, издигна България в остров на стабилността и спокойствието за региона, поне що се касае във външнополитически план. Това беше осъзнато и оценено и от международната общественост и от българските държавници и те не закъсняха да го превърнат в печеливша карта. И тя се оказа първият ни коз, с който влязохме в голямата игра пред старта към Европа. Нещо повече, прословутата ни българска толерантност и изграденият през столетията модел на междуетническа и междурелигиозна търпимост ни превърнаха в истинско изключение и пример за подражание не само за Балканите, но и за света.

Вторият “коз”, с който България разполага понастоящем е безспорно демократичното ни управление от последните години. Чуждо на старите норми и догми за преклонение и самоотричане пред “Големия брат” за “славянска солидарност”, за “православни оси и дъги” и изправено пред острите проблеми за осигуряване на насъщния след Голямото Разграбване, то няма друг изход, освен да поеме един по-прагматичен и гъвкав курс. И подобно на останалите бивши социалистически страни, да издигне в приоритетна задача интегрирането с евроатлантическата общност. Както показаха събитията от последните години, именно това правителство не само прояви волята, но се и оказа единственото, способно да стори това.

На трето място следва да се отчете, че именно правителството “Костов” находчиво и успешно прие предизвикателството на времето, потърси и намери налагащите се международни тенденции и перспективи и се постара да ги превърне в реален политически и управленски факт. Така България се озова в самия водовъртеж на стратегическия проект “Пътят на коприната”, нареждайки се сред неговите пионери и истински двигатели. Затова се превърнахме в обект на толкова много и височайши посещения през последните години, а след трасирането на “пътя” от външната ни министърка през бившите кавказки и азиатски републики, сам президентът достигна Китай. Независимо от интригите и сплетните от близо и далеч, независимо от опитите за дестабилизация на региона и компрометирането на проекта, подготовката му вече излиза извън идейните рамки и поема към реализацията си. Само преди месец американското правителство и Албано-македонско-българската банка решиха въпроса за инвестирането на нефтопровода Бургас-Дурас. Същевременно новото демократично македонско управление издигна сред своите приоритети строежа на магистралния път до Гюешево и българската граница. Не бива да се забравя и огромното стратегическо значение на целия проект, в който “канал № 8” е само една незначителна по размерите си част и още повече – неговия български участък. Наред с чисто икономическото си значение на основна транспортна и комуникационна артерия за преноса на стоки, нефт и природен газ той има и чисто цивилизационно значение за бившите руски колонии и съветски републики. Защото притиснати от север от бившия суверен, от

– юг – от ислямските-фундаменталистки режими, опиращи на изток границите на комунистически Китай, единственият им изход към нормалния и цивилизован свят е в посока на запад. И точно той съвпада с древния “Път на коприната”, свързвал някога целия стар цивилизован свят между бреговете на Атлантическия и Тихия океани.

Безспорен успех е и пробивът относно втория мост на Дунав край Видин, в общия за реката българо-румънски участък. На първо място той ще избягва необходимостта от преминаването през размирна Югославия и става най-прекия път за България, Македония и Гърция към Централна Европа. От друга страна, очаква се да има живително значение за икономиката на един от най-засегнатите от икономическата реформа и изоставачи напоследък географски райони в страната. Същевременно ще разрешава поемането през територията ни на огромния търговски поток от азиатските и кавказки републики към европейските пазари, посредством наличието на железопътните колесници в пристанище “Варна”. Всичко казано по въпроса свидетелства не само за желанията, но и за реалните успехи в превръщането на България в оживен международен комуникативен възел. Показва, че върху хода на събитията влияние оказват както глобалните, така и редица локални процеси, протичащи в състеното време на прехода. А това означава пълна концентрация на усилията, строго съобразяване с налагащите се тенденции и възникналите конюнктурни обстоятелства и своевременно възползване от новопоявилите се изгодни ситуации: без колебания, с бързи, точни и адекватни действия.

Условно, цялото това направление във външноикономическата ни политика, посветено на съживяването на древния търговски път между Изтока и Запада, бихме могли да наречем: “първият вектор на новата българска външна политика”. По наше мнение коментираният крупен международен проект съвсем не изчерпва възможностите на геостратегическата роля на България, свързани с бъдещето ѝ развитие. Напротив, убедени сме, че пред страната съществуват реални възможности и за втори подобен проект. За какво става дума?

Говорим за водния път “Рейн-Майн-Дунав”, свързващ Северно с Черно море и преминаващ през почти цяла Централна Европа и по-точно през териториите на Холандия, Германия, Австрия, Словакия, Унгария, Югославия, Хърватска, Румъния, България и Украйна, включително и през четири европейски столици: Виена, Братислава, Будапеща и Белград. Имаме предвид неговото естествено продължение през Черно и Азовско морета, а от там през плавателния Дон и Волго-Донския канал до самата Волга. Волга пък стои в основата на грандиозния Волго-Балтийски воден път, свързващ в една плавателна система Каспийско с Балтийско морета. А това означава, че отправили се на юг, т.е. по течението на Волга, от мястото на вливането на Волго-Донския канал в нея, достигахме до Каспийско море, чиито води мият бреговете на три от новите суверенни държави: Азърбейджан, Туркменистан и Казахстан. А достигнем ли до техните пристанища, достигахме и до пазарите им и до огромните им природни богатства. Както и обратно, правим достъпни за тях нашите пристанища и пазари. Това съвсем не е всичко, защото отправим ли се на север, нагоре по течението на реката, навлизаме

в територията на бившата Велика Волжка България, където и днес има хора, самосъзнаващи се като българи и изпитващи гордост от етническата си принадлежност. Минаваме през българската Самара (Куйбишев) и последната столица Казан, а след това рязко завивайки на запад – през Чебоксари – столицата на Чувашия и българите-чуваша. Продължаваме лъкатушния път на реката до Рибното водохранилище, а от там, все на север, а после на запад, през Онежкото и Ладожкото езера и накрая по р. Нева стигаме до Финския залив на Балтийско море. Преминаваме покрай бреговете на Финландия, Естония, Латвия, Литва и Швеция, покрай Полша, Германия и Дания и достигайки Норвегия, навлизаме в Северно море. С това водната артерия, описвайки формата на пръстен, който минава през цяла Централна Европа и европейска Русия се затваря, завършвайки точно там, откъдето е започнала.

Това е основната част от артерията, която по цялото си продължение е плавателна. От пръстена излизат отклонения. Едно от тях, както посочихме, води до Каспийско море. Второто, отново плавателно отклонение прави Волга при гр. Дубна, на Иванковското водохранилище - този път направо към, столицата Москва. Има обаче и трето – от Онежкото езеро през Беломорско-Балтийския канал към северното Бяло море и Колския полуостров....

Естествено, зад всичко това се крият огромни, неизползвани досега транспортни възможности, истинско предизвикателство пред гражданския и търговски транспорт и туризма. целият този гигантски воден път е вече изграден като плавателен, а не представлява само някакво пожелание, отправено в необозримо бъдеще. Определени части от него и днес функционират като оживени транспортни артерии, но като цяло той не се използва пълноценно. За Европа неговата руска част е напълно затворена. Недостъпен и неизползваем е той и за Прикаспийските държави. Единствената причина за това е руската страна. Струва си България да впрегне дипломацията си да положи максимални усилия за оживяването на паневропейския воден пръстен, което ще се окаже изгодно и полезно за нас, и за всички останали участници в използването му, включително и за самата Русия. Дори най-много за нея. Именно този проект ние наричаме “Втория вектор в българската външноикономическа политика” и предлагаме на вниманието на компетентните български власти и широката общественост. Убедени сме, че си заслужава. Нещо повече, той допълва първия коментирания проект – “Пътят на коприната”. И още нещо. Тъкмо България е единствената обща пресечна точка между двата мащабни стратегически проекта. Това трябва да бъде ясно осъзнато! И да се пристъпи към реални подготвителни действия, които да превърнат проекта в изгоден и желан от всички участващи страни и най-вече за Русия, при всичките ѝ настоящи резерви.

Разглеждайки перспективата пред България за издигането ѝ като важен транспортен и комуникативен възел със стратегическо значение за региона, не бива да пропускаме и въпроса за значението ѝ като местен енергиен център. Известно е, че освен енергопроизводител, страната ни е и сериозен енергоизносител за съседните балкански страни – Турция, Гърция, Македония и Сърбия. Това я прави не само важен енергиен възел за Балканите, но и за околочерноморския енергиен

пръстен като цяло. Отчитайки именно тези реалности, както и географските ни местоположение, египетски проект в сферата на енергетиката предвижда ролята ни на свързващо околочерноморската и околосредиземноморската енергийни системи в едно. Тука няма да разглеждаме проблемите пред българската енергетика от последните години, нито да търсим тяхното решение. Достатъчно е да осъзнаем трезво и по достойнство завоюваните от страната но досега позиции в енергетиката. Да не допуснем отстъпление и диктат на чужди интереси, каквито тенденции и страсти напоследък все по-осезателно започват да се чувстват. Да знаем интересите си и да ги защитаваме. Да търсим нови възможности пред енергетиката си и да я развиваме чрез проекти като горепосочения.

Обобщавайки казаното за бъдещето ни икономическо развитие, в контекста на геостратегическите дадености на България, явно се изправяме пред нова за страната ни икономическа перспектива. Оказва се, че разполагаме с разумна и реална алтернатива на социалистическата гигантомания в тежката и добивната промишленост. Погълнали огромни инвестиции, работна сила, енергийни и природни ресурси и изгубила конкурентната надпревара за по-ниска себестойност, качество и пазари тази част от българската промишленост десетилетия тежеше на страната, изчерпвайки природните ни богатства и жизнените сили на българската икономика. С нефтената рафинерия край Бургас и ЖП-съоръжението при пристанище Варна, с нефтопровода Бургас-Дурас и втория мост на Дунав, край Видин, с осъвременена енергетика и оживено речно корабоплаване, опасана с нови магистрали, газопроводна и нефтопроводна мрежи, България, наистина ще се превърне в нова и просперираща страна. В съвременен транспортен, енергиен, нефто- и газопереразпределящ възел за Балканите, но и кръстовище между Изтока и Запада. Това е големият ни шанс пред прага на третото хилядолетие. И българските политици и държавници нямат право да го проиграват!

Естествено е там, където има развита търговия и оживен транспорт, да има движение на стоки и капитали. Естествено е капиталите да търсят сигурни спокойни места за съхранение и инвестиране. Изграждането на България в качеството ѝ на основен възел по пътя между Изтока и Запада, както и вътрешната ѝ и международна стабилност бия превърнало в привлекателно място за живия финансов капитал. А това означава – в страна с развита банкова система. Затова може би е необходима особена далновидност да предскажем издигането на Варна и Бургас като центрове на черноморския капитал, а София и Пловдив – на балканския. Това би било едно желано и благополучно следствие на усилията ни, предвидени в предлаганата национална концепция. Дали то ще се оправдае и сбъдне, зависи от всички нас. И от хората, на които гласуваме доверието си да ни ръководят. Проблемът е да не допуснем шанса си поради безволие и вътрешни противоречия.

И така, със своето местоположение като център на Балканите, България е безспорно най-подходящата страна в региона за реализацията на крупния икономически проект. Същевременно ние се оказваме и най-добре подготвени за реализирането му, изпреварвайки тези от съседите си, които проявяват претенции за включването си в него. Благоприятен за нас е и международния климат,

включително и най-съвременните реалности на региона, които ни позволяват да преодолеем основните препятствия, стояли досега пред страната ни. Налице е и трезво българско правителство, което не само е оценило представилите се възможности и перспективи, но и е направило първите си делови крачки в съответната посока. Колкото до нас – българските граждани, всеки един трябва да има ясната представа за предоставения се пред страната ни шанс. Да го осъзнава и оценява по достойнство. И да го предпазва от родоотстъпниците, вредителите и чуждите агенти, чиято вековна цел е била малка, бедна и слаба България – страна сателит и марионетка, удобна за манипулации за користните им имперски амбиции.

Така се озоваваме пред повдигнатия оживени дискусии въпрос за отбраната на България в контекста на бъдещите ѝ перспективи. При цялото му многообразие, най-общо казано, проблемът има два основни аспекта и следва да бъде разглеждан във външен и вътрешен план, независимо от цялата условност на това деление. За да бъдем обаче най-точно и ясно разбрани за същността на военната реформа, тъй както я виждаме ние, нека изясним на първо място ролята на Българската армия (БА) като гарант на мирното ни и спокойно съществуване в коренно променилите се международни условия. Затова нека започнем като формулираме принципите, върху които тя ще се реформира. Първият принцип, който извеждаме от предлаганата от нас национална концепция, акцентира изключително върху отбранителния характер на БА. Това означава на армията да се гледа единствено като инструмент на отбрана, а не като такъв за агресивни действия навън или за вътрешно жандармерийски функции, както това беше доскоро. От друга страна следва да се поучим от военните конфликти, на които сме свидетели през последните години и да признаем, че нито числеността, нито високото конвенционално въоръжение помогнаха на Ирак и Сърбия да се противопоставят успешно на военния удар по въздух. Особено показателен бе случаят със Сърбия, която понесе огромни щети в инфраструктурата си и чиято армия се оказа напълно парализирана и неефективна, докато НАТО не даде дори и една жертва. Струва ни се, че тези примери достатъчно убедително отговарят на въпроса има ли България нужда от голяма конвенционална армия. Включим ли пък в сметката значителните икономически загуби понасяни от държавата, от една страна, както и от войниците и техните семейства, от друга, да не говорим за многобройните инциденти по казармите, завършващи често с трайна загуба на трудоспособността на потърпевшите или пък с тяхната смърт, този отговор става още по-категоричен. Защото дори една жертва на българско момче в мирно време поставя под съмнение самата целесъобразност от съществуването на подобна армия, още повече, че една немалка част от тези инциденти имат в основата си чисто субективни причини, нередко резултат и на умишлено зложелателство и лични конфликти. В същото време обучаването в боравене с огнестрелно оръжие на млади, емоционално и волево неукрепнали и личностно незавършени младежи, останали с финансови затруднения след уволнението, ги прави лесна плячка за престъпния свят. Като цяло, подобна армия се оказва подходяща за полицейски функции или за провеждането на етнически прочиствания, но не и за сериозна защита на

националните граници и суверенитет.

Всичко казано дотук налага мнението, че голямата конвенционална армия не решава проблемите на отбраната в съвременните условия. Показва, че естественият изход се свежда до съвременното въоръжение – ракетно, електронно, а защо не и лазерно. Боравенето с него обаче не бива да се поверява на хора аматьори. А това означава, че България е изправена пред необходимостта от професионална, висококвалифицирана и надеждно обучена армия. Армия, оставила зад гърба си наборния принцип от времето на Аспаруха, и скъсала веднъж и завинаги с доскорошните феодални, класово-кастови порядки в редиците си. Армия, чиито офицери са изградени личности, готови да служат на България, а не на чужди интереси и партийни страсти. И чиито редови войници са зрели и отговорни професионалисти, сами избрали своя житейски път. Армия, уважавана и почитана от обществото. И самата тя готова да го защити надеждно при нужда!

Всичко това касае първия принцип – отбранителния характер на реформирана БА и има пряко отношение към чисто военната, т.е. към военнотехническата страна на проблема, към вътрешно-организационния аспект на военната ни доктрина. Наред с него обаче съществува и втори, външнополитически, стратегически аспект. И той почива върху втория принцип – колективния характер на отбраната на една страна в съвременните условия.

Става дума за това, че отбраната на коя да е страна, а дори и Велика сила, да не говорим за малка като България държава, отдавна не е проблем единствено неин и излиза далеч извън нейните граници. Историята изобилства с примери за какви ли не стратегически съюзи през вековете. Още по-актуални стават военните съюзи в условията на интеграцията се свят и особено днес, на прага на епохата на глобализацията. Ето защо, въпросът за колективната отбрана на страната, останалата изолирана и без никакви международни гаранции, стои с цялата си острота пред нас и чака своето разрешение. Преди обаче да сме пристъпили към анализ на възможните варианти за решението му, следва да отбележим нещо друго – безспорно първостепенният приоритет във външнополитически план пред националната ни стратегия. А той може да е само един: курс към пълна и безвъзвратна интеграция в евроатлантическите структури и военни, и икономически, и политически! Курс към цивилизация, демократичен и благополучен свят! Особено след злополучния полувековен азиатски диктат, превърнал България от просперираща европейска страна в робовладелска колония и накрая, в полупустинна географска област със затихващи функции! Друга разумна алтернатива просто няма! Има демагогия, манипулация и плач по времето на лагерите, по безконтролното и безнаказано насилие и грабеж! Затова е само един – по-надалеч от Голямата илюзия, фалшивото “братство”, насилена “любов”, изкривеното, изкористено “равенство”, диктатурата на Злото.

И така, курс към обновена, демократизирана, мирна и обединена Европа! Какво означава това? На първо място това означава България да измине своя трънлив път към Европа. Да преодолее икономическата катастрофа, политическата нестабилност и грубия азиатски манталитет. Означава осъзнат избор на европейската ценностна система и културно-исторически свят, потвърден чрез

консенсус между основните политически сили и закрепен с конституционни гаранции. А също – политическа воля и отговорност пред България и българите! От друга страна, приобщаването ни към Европа означава тя също да извърви своя път към България. Да загърби граничещия ѝ с цинизъм прагматизъм, егоцентризъм, двуличие и малоценностните си комплекси към учителите си по нравственост още от времето на Средновековието. И поне веднъж да бъде справедлива! Защото точно ние, българите няма да забравим стореното ни от Дизраели, Клемансо и Чърчил и животинската им омраза към нас, по която с нищо не се различават от “бащицата” Сталин.

Последното пък означава, че не трябва да живеем с илюзии и да бъдем наивници. Че ние трябва да бъдем активната страна – находчиви, пъргави и точни в действията си. Да изискваме и налагаме равнопоставеност и признание на собствените си постижения, национални интереси и достойнство. Да ги приучим да ни зачитат и уважават!

Отсега е ясно, че пътят към Европа и нейните структури няма да е нито кратък, нито гладък. Въпросът е, можем ли да си позволим десетилетия без гаранции за собствената си отбрана и суверенитет? При това с армия в незавидно състояние: технически амортизирана, числено намаляваща, нравствено деморализирана, с очиновничено офицерство, слугуващо на овехтели военно-стратегически концепции и идеологеми, програмирано и възпитано за целите и нуждите на чужди интереси? Още повече, при продължаващите с години военни пожари в съседство?

Отговорът на така поставените въпроси е от ясен, по-ясен. България не може да бъде пасивен наблюдател на международните събития и да разчита единствено на добрата воля на другите. Това не може да си позволи никаква страна, загрижена за собственото си бъдеще. Да се осланяме на обстоятелствата, че не позволиха да станем нито съветска, нито югорепублика и това ни спаси от ужасите на Вуковар и Сараево, на Косово и Чечения е наивност, безволие и лицемерие. В състояние ли сме тогава да предприемем нещо за собственото си спокойствие и гаранции сами, без Европа, но и без да влизаме в противоречие с нея при нейното разбиране и съдействие? Струва ни се, че първата стъпка в правилната посока е вече извървяна. Българското правителство стана един от инициаторите за балканска сигурност и общобалкански военни сили, с което на практика потърси специални гаранции за националната ни сигурност, поне що се отнася до непосредствените ни съседни държави, с изключение единствено на Югославия и по-точно на Сърбия. Затова следва да се запитаме, допустима ли е една евентуална сръбска агресия срещу нас? Трезвият анализ на международната обстановка в самата Югославия и по отношение на Косово, и по отношение на последните събития в Метохия, и в контекста на назряващия конфликт в Черна гора. Единствената опасност в това отношение, колкото и хипотетична и минимална да е тя, може да възникне от предстоящите събития в самата Сърбия. Защото никой не е в състояние да прогнозира поведението на един диктаторски режим, изправен пред опасността от гражданска война. А историята сочи, че в такива моменти ирационалните решения съвсем не са изключение. Тогава личните интереси изместват националните.

Затова нека си пожелаем това да не се случва и същевременно да бъдем внимателни и подготвени за всякакви изненади.

Съществува ли опасност от страна на черноморската ни граница? Смятаме, че такава липсва, но да не забравяме непредвидимите процеси в самата Русия, предвид сепаратистките тенденции в отделни нейни части. Собственото си отношение към Русия можем да определим като към всяка Велика сила – уважение пред нейния авторитет, но и достойнство в междудържавните отношения. Колкото до голямото “братство”, то освен да се приказва, нека се и доказва. Всяко военно-стратегическо обвързване обаче с нея смятаме за рисковано, опасно и недопустимо, отчитайки горчивия опит от вековните ни отношения (малоценностните ѝ комплекси и великоруските ѝ имперски амбиции).

Смятаме, че двустранните ни отношения с Украйна изискват повече от направеното досега. Не трябва да забравяме общите етнически корени на народите си от времето на Ирник (Слав) досега, общото в културата и историята ни, дори и общата ни съдба на турски васали и руски сателити. Надяваме се, че това изоставане ще бъде преодоляно за благо на двете държави, а общата кръв ще разкрие неограничени перспективи за общуването ни.

Особено значение отреждаме на тристранните отношения между България, Турция и Грузия, в контекста на коментирания геостратегически проект за възстановяване на някогашния “Път на коприната” и оживените търговски контакти Изток-Запад (Азия-Европа). Ето защо, развитието не само на икономическото, но и на военното сътрудничество помежду ни с едничката цел – осигуряване на спокойствие и сигурност за всяка една страна следва да бъде сериозно обсъдено. Защото стабилността на всяка една от тях е необходимо и задължително условие както за черноморската сигурност, така и за нормалното функциониране на стратегическия проект, върху който ще градим бъдещето си.

Все в контекста на казаното, но в малко по-широка перспектива следва да се разглежда и привличането на Израел към споменатата тройка. Неговата роля на балансиращ фактор за войнствения ислямски фундаментализъм е доказана по неоспорим начин, а мирът и спокойствието в Близкия Изток и цяла Предна Азия – условие за икономическото ни развитие. По наше мнение наличието на един юдейско-християнско-мюсюлмански съюз би бил най-достойният отговор на блянорете по компроментираните и несъстояли се православни дъги.

Така виждам перспективите пред България на прага на настъпващото трето хилядолетие. Преминала дълъг и противоречив път към себе си, препатила и помъдряла, страната ни е на път да се измъкне от задушавашата мечешка прегръдка на “големия брат” и да заеме подобаващото ѝ се достойно място в цивилизования свят. Както се вижда, настоящото управление на ОДС – президент, парламент и правителство са доловили тенденциите на новото време и полагат усилия според възможностите си не само да я изведат от болшевишкото тресавище, но и да я поведат в правилната посока. И успехите им са видими! За непредубедените и независимите. За това и навън не се скъпят да ги отбелязват. Не ги виждат единствено “независимата” ни преса и “националните” медии – петата колона на Москва у нас. А воят и щедро ръсената кал само показват кой и за какво

го боли.

Казаното от нас до голяма степен само маркира вече извървяни стъпки. В този смисъл то не претендира за изключителност и оригиналност. Убедени сме обаче, че то съвсем не е безпредметно. Надяваме се то да помогне за изграждането на една по-цялостна и завършена представа за предприетите през последните три години действия на преориентация – икономическа и политическа, вътрешна и външна. От страна със застаряла и неефективна и едностранно обвързана промишленост към оживен транспортен, комуникативен, търговски и курортен център – европейски и световен. От страна – чужд сателит в свободна, независима и демократична държава. От средище за износ на идеологията на нетърпимостта и противопоставянето и класовата омраза в генератор на духовност и култура.

Надяваме се да сме подсказали и нещо оригинално, което би могло да намери място в бъдещите приоритети на страната. Надяваме се, че мнозина биха постъпили като нас, допълвайки вече казаното с нови и по-свежи идеи. Българинът е умен и находчив човек. Народът ни е талантлив и мъдър далеч повече, отколкото ни внушават глезени и развратени интелектуалци. Оставен сам на себе си, без да му се пречи отвън, той винаги ще надмогне тежестите и негодите. Ще ги преодолее, както толкова пъти досега. Няма да търпи дълго да го лъжат и насилват мутри, муцуни и фараони. Сам ще отхвърли фалша, лицемерието и демагогията. Сам ще спре разрухата и ще се откаже от щедро обещаваната му “сполука”!

Аз вярвам в бъдещето на България! Вярвам в силите и способностите на българския народ! И всички трябва да повярваме в себе си и собственото си бъдеще! Убеден съм, че с разум и добра воля ще преодолеем и пораженията от поредицата катастрофи, сполетели България през отминалия XX век. Както и последната, най-голямата и страшната, от която още не сме излезли. Народ, издигнал и развил идеята за кооперациите в свое дело и верую, отдавна и на практика е доказал, че далеч преди великия X. Селие е проумял предимствата на алтруизма пред егоизма. Затова е и устоявал и оцелявал през хилядолетната си история. Такъв народ не може да изчезне! Както и България!

Така виждаме и оценяваме перспективите пред бъдещото развитие на България. С едно малко допълнение – Антарктида – ледената красавица накрай света. Можем само да се гордеем, че притежаваме скромна, но собствена полярна станция на о. Ливингстън. Защото днес разкриването ѝ може да изглежда като екзотична приумица на шепя ентузиаста, но националното ѝ значение е само въпрос на време. Тъй или иначе, развитието на транспорта и технологиите, както и повишаващите се нужди на човечеството ще посегне един ден на девствените ѝ богатства. Както днес вече ползва от неизчерпаемите ѝ рибни богатства. Да не забравяме, че близо 90% от сладководните ресурси на планетата са концентрирани именно тук, а водата някои вече определиха като стратегическа суровина № 1 за новото столетие.